

วิทยานิพนธ์

ผลกระทบจากนโยบายการค้าเสรีและนโยบายความปลอดภัย
ด้านอาหารต่อการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย

Impact of Free Trade Policy and Food Safety Policy on
Thai Major Agricultural Commodity Export

นางสาวพิชชานันท์ ดวงคำสวัสดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ.2551

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)
ปริญญา

เศรษฐศาสตร์เกษตร

สาขา

เศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร

ภาควิชา

เรื่อง ผลกระทบจากนโยบายการค้าเสรีและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารต่อการส่งออก
สินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย

Impact of Free Trade Policy and Food Safety Policy on Thai Major Agricultural
Commodity Export

นามผู้วิจัย นางสาวพิชชานันท์ ดวงคำสวัสดิ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญจิต จิตาภิวัฒน์กุล, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ช่อรศ นกสินรวงศ์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์เรืองไร โตกฤษณะ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อางคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลกระทบจากนโยบายการค้าเสรีและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารต่อ
การส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย

Impact of Free Trade Policy and Food Safety Policy on Thai Major Agricultural
Commodity Export

โดย

นางสาวพิชานันท์ ดวงคำสวัสดิ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)
พ.ศ.2551

พิชชานันท์ ดวงคำสวัสดิ์ 2551: ผลกระทบจากนโยบายการค้าเสรีและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารต่อการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญจิต จิตาภิวัฒน์กุล, Ph.D. 132 หน้า

ปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศมีการแข่งขันกันสูง โดยเฉพาะเมื่อมีการรวมกลุ่มทางการค้าจนเกิดเป็นองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ซึ่งมีข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้เกิดการค้าเสรีมากขึ้น ไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่มีการส่งออกสินค้าเกษตรเป็นหลัก จึงได้รับผลกระทบจากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว อย่างไรก็ตามไทยได้มีการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านคุณภาพให้สินค้าเกษตรไทยมีความสามารถในการส่งออกมากขึ้น ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงของ WTO และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารที่มีต่อการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย

การวิเคราะห์ผลกระทบจากการปฏิบัติตามข้อตกลงของ WTO ที่มีต่อปริมาณการส่งออก พบว่า สินค้าข้าวเป็นสินค้าที่หลังจากดำเนินนโยบายภายใต้ข้อตกลงของ WTO แล้ว ทำให้ความต้องการของปริมาณการส่งออกเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าข้าวเป็นสินค้าที่มีความเฉพาะในด้านคุณภาพ ซึ่งต่างจากประเทศคู่แข่ง ทำให้ยังคงรักษาสถานะส่งออกที่สำคัญไว้ได้ ในขณะที่สินค้าแป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า กุ้งสดแช่แข็ง และไก่สดแช่แข็ง พบว่า หลังจากดำเนินนโยบายภายใต้ข้อตกลงของ WTO แล้ว ทำให้ความต้องการของปริมาณการส่งออกมีค่าลดลง ทั้งนี้เนื่องจากสินค้านี้ของไทยยังไม่มีความโดดเด่นจากประเทศคู่แข่ง อีกทั้งยังมีราคาและต้นทุนการผลิตที่สูง นอกจากนี้ปัญหาด้านมาตรการสุขอนามัย เป็นอุปสรรคหนึ่งในการส่งออก

ผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร พบว่า หลังจากการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารแล้วมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกในสินค้าข้าว แป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า และกุ้งสดแช่แข็ง มีค่าเพิ่มขึ้น มีเพียงสินค้าไก่สดแช่แข็งที่หลังดำเนินนโยบายดังกล่าวแล้วมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกลดลง ซึ่งไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นผลจากนโยบายดังกล่าว เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาการระบาดของไข้หวัดนก ดังนั้น รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการดำเนินนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเผชิญกับภาวะการแข่งขันในตลาดโลกได้

พิชชานันท์ ดวงคำสวัสดิ์

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

20 / 51-ค / 51

Pitchanun Dounghamsawat 2008: Impact of Free Trade Policy and Food Safety Policy on Thai Major Agricultural Commodity Export. Master of Science (Agricultural Economics), Major Field: Agricultural Economics, Department of Agricultural and Resources Economics. Thesis Advisor: Assistant Professor Boonjit Titapiwatanakun, Ph.D 132 pages.

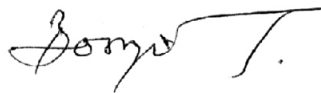
At present, international market has become highly competitive. Since the World Trade Organization (WTO) had been established, its common agreement has led to more free trade in agricultural product. Thailand, being one of major agricultural commodity exporters in world trade, has been affected by such increasing competition. However, Thailand implemented food safety policy and measures to upgrade quality of agricultural products in order to increase exporting ability. Therefore the aims of the study are to investigate impacts of free trade under the agreement of WTO and food safety policy on Thai major agricultural commodity export.

The analysis of WTO free trade agreements' effect on rice, it was found there was an increasing quantity demanded for export after WTO. This was due to the specific quality standard Thai rice that enabled Thailand to maintain its markets among rival countries which unable to reach the standard. In contrast, due to indistinctive quality of sticky rice flour, rice flour, frozen shrimp and frozen chickens from competitors and also the high cost of production caused a decrease in quantity demanded for export. Moreover, Thailand faced problems on sanitary and phytosanitary measures imposed by importing countries which has been one major obstacle of Thai agricultural exports.

The study of effect of food safety policy found that quantity demanded for export of rice, sticky rice flour, rice flour and frozen shrimp were increased while only that of the frozen chicken was adversely decreased. The decrease of frozen chicken export was due to bird flu epidemic rather than the implementation of food safety policy. Therefore, it is recommended that food safety policy should be continuously promoted and implemented so as to increase the competitiveness of Thai agricultural commodity export in the world market.

Pitchanun Dounghamsawat

Student's signature

Thesis Advisor's signature

20 / 8 / 51

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.บุญจิต จิตาภวัฒน์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อ.ดร.อรชส นกสินธุวงศ์ ประธานการสอบปากเปล่าชั้นสุดท้าย รศ.ดร.สมศักดิ์ เพียบพร้อม ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก รศ.ดร.ประยงค์ เนตยรักษ์ และกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ รศ.สมพร อิศวิลานนท์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้โอกาสทางการศึกษาและช่วยเหลือสนับสนุน ทั้งกำลังใจและกำลังทรัพย์ในการศึกษาตลอดมา ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ เกษตรและทรัพยากรที่ให้ความรู้และคำปรึกษาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีได้เอื้อนามที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจมาโดยตลอด หากมีข้อบกพร่องประการใดในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

พิชชานันท์ ดวงคำสวัสดิ์

มกราคม 2551

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(5)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
ขอบเขตการศึกษา	8
วิธีการศึกษา	8
การเก็บรวบรวมข้อมูล	8
การวิเคราะห์ข้อมูล	9
บทที่ 2 การตรวจเอกสารและทฤษฎี	10
การตรวจเอกสาร	10
ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	17
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	29
บทที่ 3 สถานะการค้า และโครงสร้างการส่งออกข้าว แป้งข้าว ถังสดแช่แข็ง และไก่สดแช่แข็ง	34
ข้าว	34
สถานะการส่งออกข้าวโลก	34
สถานะการนำเข้าข้าวโลก	36
สถานะการส่งออกข้าวของไทย	36
โครงสร้างการส่งออกข้าวของไทย	38
สัดส่วนการส่งออกของบริษัทส่งออกข้าวของไทย	42
ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกข้าวของไทย	44

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

แป้งข้าว	45
สภาวะการส่งออกแป้งข้าวของโลก	45
สภาวะการนำเข้าแป้งข้าวของโลก	45
สภาวะการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทย	48
โครงสร้างการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทย	49
สภาวะการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทย	50
โครงสร้างการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทย	53
ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกแป้งข้าวของไทย	56
กึ่งสดแช่แข็ง	58
สภาวะการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของโลก	58
สภาวะการนำเข้ากึ่งสดแช่แข็งของโลก	58
สภาวะการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของไทย	58
โครงสร้างการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของไทย	63
ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของไทย	65
ไก่สดแช่แข็ง	68
สภาวะการส่งออกไก่เนื้อของโลก	68
สภาวะการนำเข้าไก่เนื้อของโลก	68
สภาวะการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย	71
โครงสร้างการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย	72
ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย	74
บทที่ 4 นโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก	
และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร	77
นโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก	77
ประวัติความเป็นมาขององค์การการค้าโลก	77
วัตถุประสงค์ของ WTO	78
ความตกลงที่สำคัญภายใต้ WTO	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อตกลงการค้าข้าวระหว่างประเทศภายใต้ WTO	78
ข้อตกลงการค้ากุ้งสดแช่แข็งระหว่างประเทศภายใต้ WTO	81
ข้อตกลงการค้าไก่สดแช่แข็งระหว่างประเทศภายใต้ WTO	82
นโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย	84
สรุปความเป็นมาของความปลอดภัยด้านอาหาร	84
สรุปผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2548 ด้านผลผลิต	87
ปัญหาการดำเนินงานด้านผลผลิต	89
สรุปปัญหาในอดีตที่เกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอาหารต่อการส่งออก	90
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์	94
ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในแบบจำลอง	94
สมการอุปสงค์ส่งออกข้าวของไทยไปยังตลาดโลก	94
สมการอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยไปยังตลาดโลก	96
สมการอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยไปยังตลาดโลก	98
สมการอุปสงค์ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก	100
สมการอุปสงค์ส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก	102
ผลการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออก	
สินค้าแต่ละชนิดของไทยโดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้า	
เสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลกและนโยบายความปลอดภัยด้าน	
อาหารของไทย	104
ผลการวิเคราะห์ในสินค้าข้าว	104
ผลการวิเคราะห์ในสินค้าแป้งข้าวเหนียว	105
ผลการวิเคราะห์ในสินค้าแป้งข้าวเจ้า	106
ผลการวิเคราะห์ในสินค้ากุ้งสดแช่แข็ง	107
ผลการวิเคราะห์ในสินค้าไก่สดแช่แข็ง	108

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	110
สรุป	110
ข้อเสนอแนะ	113
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	114
 เอกสารและสิ่งอ้างอิง	 115
 ภาคผนวก	 118
ภาคผนวก ก รายชื่อบริษัทส่งออกข้าวของไทย 20 อันดับแรก	119
ภาคผนวก ข การประมวลผลทางคอมพิวเตอร์	121
ภาคผนวก ค สมการที่ได้ทำการประมาณค่าแต่มีได้นำมาใช้ อธิบายผลในการศึกษา	127

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ขนาดการเปิดประเทศของไทยคิดเป็นร้อยละของ GDP ปี 2542 – 2549	2
2	มูลค่าสินค้าส่งออกและสินค้านำเข้า มูลค่าการค้าของสินค้าเกษตรกรรมของประเทศไทย ปี 2537 – 2549	3
3	มูลค่าสินค้าเกษตรกรรมส่งออกที่สำคัญ พ.ศ. 2545 - 2549	6
4	สรุปงานวิจัยที่ทำการตรวจเอกสาร	15
5	ปริมาณและสัดส่วนการส่งออกข้าวของโลก ในปี 2540 – 2549	35
6	ปริมาณและสัดส่วนการนำเข้าข้าวของโลก ในปี 2540 - 2549	37
7	ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกข้าวรวมของไทย ปีพ.ศ.2533 – 2549	38
8	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวของไทยเฉลี่ยต่อปีตามกลุ่มทวีปการค้า ในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549	40
9	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวของไทยเฉลี่ยต่อปีแต่ละประเทศ ในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549	41
10	บริษัทที่ส่งออกข้าวสูงสุด 10 อันดับแรก ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2550 (มกราคม-มิถุนายน)	43
11	มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกแป้งข้าวของโลก ระหว่างปี 2544 – 2548	46

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	มูลค่าและสัดส่วนการนำเข้าแป้งข้าวของโลก ระหว่างปี 2544 – 2548	47
13	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูปแป้งข้าว ระหว่างปี 2547 – 2549	48
14	ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทย ปี 2533 – 2549	49
15	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยเฉลี่ยต่อปีตามกลุ่มทวีปการค้า และกลุ่มทางการค้าในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549	51
16	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยเฉลี่ยต่อปีตามประเทศคู่ค้าที่สำคัญในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549	52
17	ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทย ปี 2533 – 2549	54
18	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยเฉลี่ยต่อปีตามกลุ่มทวีปการค้า และกลุ่มทางการค้าในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549	55
19	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยเฉลี่ยต่อปีตามประเทศคู่ค้าที่สำคัญในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549	57
20	มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของโลก ปี 2540 – 2548	59
21	ตลาดนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งที่สำคัญของโลก	59
22	ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย ปี 2533 – 2549	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปีตามกลุ่มทวีปการค้า ในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549	64
24	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปีตามประเทศคู่ค้าที่สำคัญในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549	66
25	ประเทศผู้ส่งออกเนื้อไก่ที่สำคัญของโลก ปี 2544 – 2548	69
26	ประเทศผู้นำเข้าเนื้อไก่ที่สำคัญของโลก ปี 2544 – 2548	70
27	ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ปี 2533 – 2549	72
28	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปีตามกลุ่มทวีปการค้า ในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549	73
29	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปีแต่ละประเทศ ในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549	75
30	สรุปผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2548 ด้านผลผลิต	88
31	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกข้าวของไทย โดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
32	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยโดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร	106
33	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยโดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร	107
34	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยโดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร	108
35	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยโดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร	109
ตารางผนวกที่		
1	รายชื่อบริษัทส่งออกข้าวของไทย 20 อันดับแรก ในปี 2549	120

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	การค้าขายระหว่างประเทศไทย และประเทศผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่สำคัญ ของไทย	24
2	กระทบของการเปิดการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และการใช้ นโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร กรณีที่ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออก รายใหญ่	26
3	กระทบของการเปิดการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และการใช้ นโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร กรณีที่ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออก รายเล็ก	28

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการศึกษา

ปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (Open economic) โดยพิจารณาได้จากการที่ประเทศไทยส่งออกสินค้าและบริการไปจำหน่ายยังต่างประเทศ และในขณะเดียวกันก็มีการนำเข้าสินค้าและบริการจากต่างประเทศไปพร้อมกัน จากข้อมูลในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงขนาดการเปิดประเทศของไทย จะเห็นว่าไทยมีการเปิดประเทศอยู่ในระดับสูง โดยอัตราส่วนของมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการรวมกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น (Gross domestic product: GDP) ในปี 2542 เท่ากับร้อยละ 88.90 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 109.24 และร้อยละ 126.18 ในปี 2546 และปี 2549 ตามลำดับ ซึ่งให้เห็นว่าไทยมีการค้าระหว่างประเทศมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้มีการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศมากขึ้น คือ การมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ซึ่งในหลายทศวรรษที่ผ่านมา วิวัฒนาการทางการค้าระหว่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบทางการค้าและโครงสร้างการส่งออก ซึ่งมาจากความต้องการของสินค้านั้น ๆ ในตลาดโลก ส่งผลให้การลงทุนและการสะสมทุนเพื่อผลิตสินค้านั้นเปลี่ยนแปลงตาม อีกทั้งมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจต่าง ๆ จนนำไปสู่การแทรกแซงทางการค้าระหว่างประเทศที่เกิดจากมาตรการภาษีและมาตรการที่มีใช้ภาษี ตลอดจนมีการส่งเสริมการผลิตสินค้าที่ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศของตน

นอกจากนี้ในแต่ละประเทศต่างก็ดำเนินนโยบายเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศตน โดยมีการใช้กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ มากมายให้ประเทศที่ทำการค้าด้วยปฏิบัติตาม ซึ่งนโยบายการค้าระหว่างประเทศที่เปลี่ยนไปดังกล่าวจะมีผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อประเทศคู่ค้า ความซับซ้อนในการทำการค้าระหว่างประเทศจึงเกิดขึ้น การเจรจาต่อรองจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เป็นผลให้ไทยต้องปรับตัวดำเนินนโยบายภายใต้การค้าเสรีเพื่อให้มีความเหมาะสมกับการค้าโลกที่เปลี่ยนไปดังกล่าว โดยในปี 2538 ไทยได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World trade organization: WTO)

ตารางที่ 1 ขนาดการเปิดประเทศของไทยคิดเป็นร้อยละของ GDP ปี 2542 – 2549

(หน่วย : พันล้านบาท)

ปี พ.ศ.	ผลิตภัณฑ์ ภายในประเทศ เบื้องต้น (GDP) ^{1/}	มูลค่าส่งออก สินค้าและบริการ	มูลค่านำเข้า สินค้า และบริการ	มูลค่าการค้ารวม	ขนาด การเปิด ประเทศ ^{2/}
2542	4,637.08	2,215.18	1,907.39	4,122.57	88.90
2543	4,922.73	2,773.83	2,494.14	5,267.97	107.01
2544	5,133.50	2,884.70	2,752.35	5,637.05	109.81
2545	5,450.64	2,923.94	2,774.84	5,698.78	104.55
2546	5,917.37	3,325.63	3,138.78	6,464.41	109.24
2547	6,489.85	3,874.82	3,801.17	7,675.99	118.28
2548	7,087.66	4,439.31	4,754.64	9,193.95	129.72
2549	7,830.30	4,937.37	4,942.92	9,880.29	126.18

หมายเหตุ: ^{1/} ณ ราคาประจำปี, ^{2/} คิดเป็นร้อยละของ GDP

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2550)

ซึ่งมีแนวทางเพื่อให้เกิดการค้าที่มีความเสรีและเป็นธรรมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหา และลดความยุ่งยากซับซ้อนจากการทำการค้าดังกล่าว

อย่างไรก็ตามการที่ไทยได้เข้าเป็นสมาชิก WTO ย่อมได้รับผลกระทบต่อการทำการค้าไม่ว่าจะเป็นสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม และบริการต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียก็ตาม ไทยก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบดังกล่าวได้ ดังนั้นไทยจึงต้องเตรียมมาตรการสร้างความมั่นคงที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบขององค์การการค้าโลก เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะในสินค้าเกษตรที่มีบทบาทสำคัญในการส่งออกของไทยเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 2 การค้าระหว่างประเทศของไทยในปี 2544 – 2546 เกินดุลการค้าทั้งหมดเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 2544 เกินดุลการค้าทั้งหมดจำนวน 132,358 ล้านบาท ในขณะที่ปี 2546 เกินดุลการค้าทั้งหมดเพิ่มขึ้นเป็น 195,833 ล้านบาท และเกินดุลการค้าทั้งหมดลดลงในปี 2547 เป็น 73,653 ล้านบาท โดยการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกินดุลการค้าโดยเฉพาะในปี 2546 ดุลการค้าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกินดุลการค้าเป็นจำนวน ร้อยละ 226 ของการเกินดุลการค้า

ตารางที่ 2 มูลค่าสินค้าส่งออกและสินค้านำเข้า ดุลการค้าของสินค้าเกษตรกรรมของประเทศไทย
ปี 2537 – 2549

(หน่วย: ล้านบาท)

ปี	สินค้าส่งออก		สินค้านำเข้า		ดุลการค้า		ร้อยละ ^{1/}
	ทั้งหมด	สินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์	ทั้งหมด	สินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์	ทั้งหมด	สินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์	
2537	1,135,513	336,141	1,369,034	179,857	(231,433)	156,433	(68)
2538	1,403,947	407,037	1,834,537	213,538	(428,227)	193,680	(45)
2539	1,408,448	412,490	1,832,825	216,833	(421,786)	195,844	(46)
2540	1,800,832	484,847	1,924,263	228,831	(117,331)	256,367	(219)
2541	2,242,543	591,062	1,774,050	226,827	474,727	364,863	77
2542	2,209,458	555,783	1,907,391	228,097	306,858	328,401	107
2543	2,764,352	626,286	2,494,133	275,459	273,931	351,452	128
2544	2,880,462	685,148	2,752,346	323,320	132,358	363,064	274
2545	2,917,709	694,403	2,774,840	325,961	149,101	369,935	248
2546	3,330,006	804,188	3,138,095	362,942	195,833	442,193	226
2547	3,868,358	886,147	3,801,171	400,282	73,653	486,833	661
2548	4,428,947	940,228	4,756,000	448,188	(319,374)	503,103	(158)
2549	4,931,449	1,072,266	4,870,954	432,080	67,554	640,877	949

หมายเหตุ: ^{1/} อัตราส่วนดุลการค้าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เทียบกับสินค้าทั้งหมด

() ค่าเป็นลบ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2549)

ทั้งหมด โดยในปี 2549 ดุลการค้าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกินดุลการค้าถึงร้อยละ 949 ของการเกินดุลการค้าทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเกินดุลการค้ามากกว่ามูลค่าการขาดดุลการค้าของสินค้าในหมวดอื่น ๆ จึงทำให้การค้าระหว่างประเทศโดยรวมเกินดุลการค้า อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าในปี 2548 ดุลการค้าทั้งหมดจะขาดดุล แต่ดุลการค้าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ยังคงเกินดุลอยู่เป็นจำนวน 503,103 ล้านบาท ทั้งนี้สาเหตุของการขาดดุลการค้าทั้งหมดเนื่องมาจากการนำเข้าสินค้าในหมวดอื่น ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยสามารถที่จะผลิต และส่งออกนารายได้เข้าประเทศเพื่อช่วยลดการขาดดุลการค้าได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามในส่วนของคุณค่าของข้อตกลงขององค์การการค้าโลกที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรมีประเด็นของข้อตกลงที่สำคัญ 3 ประเด็นด้วยกัน คือ 1) การเปิดตลาด ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกแปลงอุปสรรคที่มีใช้ภายในเป็นภยานำเข้า แล้วลดอัตราภาษีที่คำนวณใหม่ รวมทั้งลดอัตราภาษีที่มีอยู่ก่อนแล้วลง 2) การลดการอุดหนุนทั้งการอุดหนุนการส่งออกและการอุดหนุนภายในประเทศ และ 3) การกำหนดมาตรฐานด้านสุขอนามัย ซึ่งเป็นการคุ้มครองด้านความปลอดภัยและสุขอนามัยของผู้บริโภค จากข้อตกลงดังกล่าวทำให้ประเทศต่าง ๆ มีความต้องการที่จะคงความได้เปรียบทางการค้า หรือลดผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีทางการค้าให้แก่ผู้ประกอบการภายในประเทศของตน ดังนั้น มาตรการต่าง ๆ จึงถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นอุปสรรคทางการค้า โดยเฉพาะมาตรการด้านคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหารของประเทศคู่ค้าแต่ละราย มีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือมีความเข้มงวดมากขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญยิ่งต่อการส่งออกของไทยที่มีการพึ่งพิงการส่งออกสินค้าเกษตรเป็นหลัก

โดยในปี 2547 ไทยได้มีการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2547) เพื่อให้สอดคล้องกับการค้าที่มีความเข้มงวดขึ้นด้วยมาตรการต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมา ซึ่งถือว่าการเพิ่มศักยภาพในการผลิต และด้านคุณภาพของสินค้าเกษตรให้สามารถส่งออกและเป็นที่ยอมรับจากประเทศคู่ค้ามากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องการถูกกักกันสินค้าหรือตีคืนสินค้า เนื่องจากมีการตรวจสอบพบสารตกค้างในสินค้าเกษตรไทย ซึ่งเป็นการสร้างความเสียหายต่อการส่งออก และทำลายความเชื่อมั่นในเรื่องคุณภาพของสินค้าเกษตรไทยให้กลับมาเป็นที่ยอมรับอีกครั้งหนึ่ง

นโยบายการค้าเสรีและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารดังกล่าว อาจส่งผลกระทบที่เป็นผลดีหรือผลเสียต่อภาคการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยในหลายชนิด ฉะนั้นแล้วในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาสินค้าที่เกษตรที่มีความสำคัญในแง่ของการส่งออก โดยแบ่งเป็นกรณีศึกษา 3 กลุ่มสินค้า ประกอบด้วย 1) กลุ่มธัญพืช ได้แก่ ข้าว และผลิตภัณฑ์ข้าว ซึ่งได้แก่ แป้งข้าวเหนียว และแป้งข้าวเจ้า 2) กลุ่มประมง ได้แก่ กุ้งสดแช่แข็ง และ 3) กลุ่มปศุสัตว์ ได้แก่ ไก่สดแช่แข็ง ซึ่งสินค้าที่เลือกทำศึกษาดังกล่าวถือเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากติด 10 อันดับแรกของสินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญของไทย (ตารางที่ 3) โดยในสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวจัดอยู่ในกลุ่มธัญพืชที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด และเป็นสินค้าที่มีการส่งออกมากเป็นอันดับหนึ่งของโลกมาโดยตลอด ซึ่งในปี 2548 ข้าวไทยมีส่วนแบ่งตลาดถึงร้อยละ 25 ของโลก (USDA, 2007) ขณะที่ผลิตภัณฑ์ข้าวได้แก่ แป้งข้าว ซึ่งเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูงสุดในบรรดาผลิตภัณฑ์ข้าวของไทย โดยในปี 2549 มี

สัดส่วนมูลค่าการส่งออก ร้อยละ 35.17 ของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็นแป้งข้าวเหนียว ร้อยละ 25.99 และแป้งข้าวเจ้า ร้อยละ 9.19 ของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวทั้งหมด (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2548) อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบในด้านคุณภาพการส่งออกของข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว คือ มีการพบสารเคมีตกค้างพวกเมทิลโบรไมด์ แคลเมียม และอะฟลาทอกซินส์เกินมาตรฐาน และพบสิ่งแปลกปลอมในข้าวสูงมาก อีกทั้งได้มีการตรวจพบสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ในปริมาณที่เกินมาตรฐานในผลิตภัณฑ์ข้าว ซึ่งเป็นผลให้มีการกักกันสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวของไทยจากประเทศคู่ค้าดังที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในประเทศสหรัฐอเมริกา ในระหว่างปี พ.ศ.2542 – 2544 (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2547)

นอกจากนี้กุ้งสดแช่แข็งถือเป็นสินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญของไทยอีกตัวหนึ่งในกลุ่มประมง โดยมีมูลค่าการส่งออกนับหมื่นล้านบาท อีกทั้งไทยยังเป็นผู้ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งหลักของโลก โดยมีประเทศเวียดนาม และอินเดียเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญ โดยในปี 2545 – 2548 ไทยมีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 19 – 11 ของโลก (United Nation database, 2550) อย่างไรก็ตามการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยยังคงพบปัญหาในเรื่องการปนเปื้อนของสารตกค้างเช่นกัน โดยมีการพบสารไนโตรฟูแรน และคลอแรมฟินิคอล สะสมอยู่ในตัวกุ้งของไทย ส่งผลให้มีการถูกกักกันสินค้าจากประเทศคู่ค้าหลายครั้ง ตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา อาทิ สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2547)

ไก่เนื้อเป็นสินค้าที่สำคัญในกลุ่มปศุสัตว์ ซึ่งส่วนใหญ่ส่งออกในรูปแบบไก่แช่แข็ง โดยไทยถือเป็นผู้ส่งออกที่สำคัญของโลก รองจากประเทศบราซิล สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามลำดับ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศนับหมื่นล้านบาท นอกจากนี้การส่งออกไก่เนื้อของไทยยังก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเชื่อมโยงหลายประเภท อาทิ อุตสาหกรรมโรงฆ่าและชำแหละ อุตสาหกรรมแปรรูปเนื้อไก่ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และยาโรค เป็นต้น ซึ่งเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในประเทศเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามในการส่งออกสินค้าไก่เนื้อของไทยยังคงประสบกับปัญหาในด้านคุณภาพการส่งออก โดยในปี 2541 – 2543 ประเทศญี่ปุ่นมีการตรวจพบเชื้อแบคทีเรีย VRE (Vancomycin Resistant Enterococcus) ในไก่เนื้อของไทย ซึ่งเป็นการอันตรายต่อผู้ที่มิภูมิคุ้มกันอ่อนแอ เป็นผลให้ประเทศญี่ปุ่นมีความเข้มงวดในการนำเข้าไก่เนื้อของไทยเป็นอย่างมาก (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2547) นอกจากนี้ใน

ตารางที่ 3 มูลค่าสินค้าเกษตรกรรมส่งออกที่สำคัญ พ.ศ. 2545 - 2549

(หน่วย : ล้านบาท)

รายการ	2545	2546	2547	2548	2549	อัตราการ ขยายตัว ^{2/}
มูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมด ^{1/}	2,917,709	3,320,168	3,868,358	4,428,947	4,931,449	14.04
มูลค่าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ ^{1/}	694,403	804,349	886,147	940,228	1,072,266	11.54
สินค้าเกษตรกรรมส่งออกที่สำคัญ						
10 อันดับแรก						
1. ยางพาราและผลิตภัณฑ์	131,630	184,585	222,035	251,016	331,745	26.43
2. ข้าวและผลิตภัณฑ์	75,728	82,413	114,337	99,681	104,593	9.92
3. กุ้งและผลิตภัณฑ์	73,974	71,871	67,309	71,618	86,279	4.42
4. ปลาและผลิตภัณฑ์	58,265	65,227	67,514	80,747	83,571	9.64
5. ไม้และผลิตภัณฑ์	49,820	51,181	60,581	62,219	61,156	5.52
6. ผลไม้และผลิตภัณฑ์	31,738	36,566	38,994	44,027	46,544	10.12
7. กระดาษและผลิตภัณฑ์	29,986	35,007	34,379	40,129	45,102	11.02
8. มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์	22,878	27,225	34,805	34,276	43,494	18.05
9. น้ำตาลและผลิตภัณฑ์	34,434	43,551	37,890	34,805	33,376	0.31
10. เนื้อไก่หรือเนื้อของไก่ปรุงแต่ง	13,153	15,904	20,853	27,606	28,707	22.10
11. สินค้าเกษตรกรรมอื่น ๆ	172,797	190,819	187,450	194,104	207,699	4.80

หมายเหตุ: ^{1/} ไม่รวมสินค้าส่งกลับออกนอกประเทศ

^{2/} อัตราการขยายตัวระหว่างปี 2545 – 2549 หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2549)

ปลายปี 2546 ต่อเนื่องถึงปัจจุบันได้เกิดการระบาดของไข้หวัดนกในประเทศไทย ทำให้ประเทศคู่ค้าต่าง ๆ หันไปนำเข้าสินค้าจากประเทศอื่นที่ไม่เกิดปัญหาไข้หวัดนกแทน

จากปัญหาด้านคุณภาพการส่งออกที่เกิดขึ้นกับสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยดังกล่าว การปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อนำไปสู่ระบบการค้าเสรีสินค้านั้นย่อมส่งผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าเกษตรไทยไม่มากนักน้อย อีกทั้งการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการเพิ่มศักยภาพในด้านคุณภาพให้กับสินค้าเกษตรส่งออก ย่อมส่งผลกระทบต่อการส่งออกเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่านโยบายต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมา ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อภาคการส่งออกของไทยทั้งสิ้น นโยบายต่าง ๆ มีความเชื่อมโยง และสัมพันธ์กัน เราไม่สามารถที่จะแยก

ได้ว่าผลกระทบเกิดจากนโยบายใด และยังไม่สามารถสรุปได้ว่ามีผลกระทบในทิศทางใด ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารในภาพรวมที่มีต่อการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัว และวางแผนการผลิตและการส่งออกให้สอดคล้องกับเงื่อนไขหรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้การส่งออกสินค้าเกษตรสามารถแข่งขันภายใต้ระบบการค้าเสรีในตลาดโลกได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ ตลอดจนสถานภาพการค้าในนโยบายทางการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลกที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงโครงสร้างการส่งออกของสินค้าเกษตรที่สำคัญ ตลอดจนลักษณะโดยทั่วไปของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทยที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้ผู้สนใจเรื่องดังกล่าวเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างการส่งออก นโยบายการค้าเสรี และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย ตลอดจนทราบถึงรายละเอียดของกฎ เกณฑ์ต่าง ๆ ของนโยบายที่ทำการศึกษาในครั้งนี้
2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่มีต่อปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยในกลุ่มสินค้าประมง กลุ่มปศุสัตว์ และกลุ่มพืช ภายหลังที่ไทยดำเนินนโยบายด้านการค้าต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิต ผู้ส่งออก และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นแนวทางปรับตัว

ด้านการผลิต และการส่งออกสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับเงื่อนไขหรือมาตรการต่าง ๆ ด้านการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้การส่งออกสินค้าเกษตรสามารถแข่งขันภายใต้ระบบการค้าเสรีในตลาดโลกได้

3. ทำให้ทราบถึงผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารที่มีต่อปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยในกลุ่มสินค้าประมง กลุ่มปศุสัตว์ และกลุ่มพืช เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าเกษตรของไทยในการปรับตัววางแผนเพื่อการผลิตและการส่งออกได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวางแผนนโยบายและมาตรการความปลอดภัยด้านอาหารของไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะแนวทางและมาตรการต่าง ๆ ให้มีความสามารถในการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทยต่อการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ มุ่งศึกษาสินค้าข้าวในที่นี้หมายถึง ข้าวรวมทั้งหมดที่ไทยส่งออก ผลิตภัณฑ์ข้าว ได้แก่ แป้งข้าวเจ้า และแป้งข้าวเหนียว กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง และไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง ทั้งนี้สินค้านี้กล่าวเป็นสินค้าที่มีการส่งออกมากที่สุดในกลุ่มพืช กลุ่มประมง และกลุ่มปศุสัตว์ ตามลำดับ โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จะเป็นข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (Time series) ที่มีลักษณะเป็นรายปีระหว่างปี 2533-2549 รวม 17 ปี ยกเว้นสินค้าข้าวที่ทำการศึกษาระหว่างปี 2532 – 2549 รวม 18 ปี

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ที่เกี่ยวกับนโยบายการค้าเสรี ลักษณะโดยทั่วไปของข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทยที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรที่สำคัญ ตลอดจนสภาพทั่วไปในด้านโครงสร้างการส่งออกของสินค้าที่ทำการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการส่งออก โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณนั้น เป็นข้อมูลการส่งออกรายปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ที่ได้มีการรวบรวมไว้ของหน่วยงาน

ราชการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมเศรษฐกิจ การพาณิชย์ กรมวิชาการเกษตร กรมศุลกากร และจากเอกสาร วารสาร ตลอดจนหนังสืออื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

1. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative analysis) เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างการส่งออก ของสินค้าที่ศึกษา ตลอดจนลักษณะข้อตกลงทั่วไปขององค์การการค้าโลก และนโยบายความ ปลอดภัยด้านอาหาร โดยนำเสนอทางสถิติอย่างง่ายในรูปอัตราส่วน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) เพื่อวิเคราะห์ถึงผลที่เกิดจากการ เปลี่ยนแปลงในปัจจัยสำคัญ ๆ ได้แก่ ราคาส่งออก (Free on board: f.o.b) ของไทย อิทธิพลของ นโยบายทั้งหมด ตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนการดำเนินงานนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การ การค้าโลก และตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนการดำเนินงานของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของ ไทยที่น่าจะมีผลต่อการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย โดยใช้แบบจำลองสมการพหุคูณ (Multiple regression model) เพื่อประมาณค่าอุปสงค์ส่งออกของไทยในรูปสมการถดถอยอย่างง่าย (Ordinary least square: OLS) โดยก่อนที่จะทำการประมาณค่านี้จะทำการ จัดการเปลี่ยนแปลง ของแนวโน้ม (Detrend) ในปริมาณการส่งออกของสินค้าเกษตรก่อน เพื่อให้ปริมาณการส่งออกใน สินค้าเกษตรปราศจากอิทธิพลของแนวโน้ม (Trend)

บทที่ 2

การตรวจเอกสารและทฤษฎี

การตรวจเอกสาร

จากการตรวจเอกสารโดยศึกษางานวิจัยและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่นำมาใช้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีภายใต้องค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร

ทำเนียบ ถนอมสังข์ (2546) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่มีต่อการส่งออกไก่เนื้อของประเทศไทย โดยทำการเปรียบเทียบผลของมาตรการเปิดตลาด มาตรการอุดหนุน มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ในด้านการผลิตไก่เนื้อ และการส่งออกไก่แช่แข็ง ก่อนปี 2538 และหลังปี 2538 ซึ่งมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีในกรอบการค้าเสรี และศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกไก่แช่แข็งของประเทศไทย ในช่วงปี 2527 – 2542 ซึ่งทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple regression model) โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary least square: OLS) ผลการศึกษาพบว่า การเปิดตลาดโดยลดภาษีของประเทศไทย การเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติของประเทศไทย การลดค่าเงินบาทของไทยเมื่อเทียบกับเงินเยน และการเพิ่มขึ้นของราคาส่งออกของประเทศไทยไปญี่ปุ่น จะทำให้ปริมาณการส่งออกไก่แช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น ขณะที่การลดอัตราภาษีนำเข้าไก่แช่แข็งของประเทศไทยเยอรมัน การเพิ่มขึ้นของราคาส่งออกจากประเทศเนเธอร์แลนด์ และบราซิลไปเยอรมัน จะทำให้ปริมาณการส่งออกไก่แช่แข็งไทยไปเยอรมันเพิ่มขึ้น กรณีประเทศเนเธอร์แลนด์ การลดอัตราภาษีนำเข้าไก่แช่แข็งของเนเธอร์แลนด์ การเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติของประเทศไทยเนเธอร์แลนด์ การเพิ่มขึ้นของราคาส่งออกจากประเทศเบลเยียมไปยังเนเธอร์แลนด์จะทำให้ปริมาณการส่งออกไก่แช่แข็งไทยไปเนเธอร์แลนด์เพิ่มขึ้น สำหรับประเทศสิงคโปร์การลดอัตราภาษีนำเข้าไก่แช่แข็งของสิงคโปร์ จะทำให้ปริมาณการส่งออกของไทยไปสิงคโปร์เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ สุภรัตน์ ปิ่นจินดา (2547) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าของ WTO ที่มีต่ออุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งของประเทศไทย ซึ่งในการวิเคราะห์ได้ทำการสร้างตารางเมตริกซ์บัญชีสังคมของอุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งของประเทศไทย ปี 2543 ที่มีความเกี่ยวข้องกับภาคการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต ภาคครัวเรือนและบริษัทเอกชน ภาครัฐบาลและภาคต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ในกรณีที่ประเทศญี่ปุ่นและเยอรมนีทำการเปิดตลาดโดยการลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าไก่สดแช่แข็งอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งและภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ ภาคการผลิตภายในประเทศมีการผลิตที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิต ทำให้ภาคครัวเรือนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่วนในกรณีที่ประเทศญี่ปุ่นและเยอรมนีทำการเปิดตลาดโดยการลดมาตรการที่มีใช้ภาษีลงอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งของไทย คือ ภาคการผลิตภายในประเทศมีการผลิตเพิ่มขึ้น มีการใช้ปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นด้วย โดยผลกระทบต่าง ๆ ในกรณีการลดมาตรการที่มีใช้ภาษีจะมีผลกระทบน้อยกว่าในกรณีที่มีการลดอัตราภาษีการนำเข้า

ขณะเดียวกันงานวิจัยของ จิตติสุตา สายมาลา (2547) ได้ทำการศึกษาผลกระทบจากการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อปริมาณนำเข้าข้าว 100% จากประเทศไทย ให้ผลสอดคล้องกับงานวิจัยของทำเนียม ถนอมสังข์ (2546) ที่ว่าเมื่อมีการปฏิบัติภายใต้ข้อตกลงของ WTO ของประเทศผู้นำเข้าแล้วจะส่งผลต่อปริมาณการส่งออกของไทยที่เพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2548) ได้ทำการประเมินผลยุทธศาสตร์ความปลอดภัยด้านอาหาร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลการศึกษาในส่วนการควบคุมคุณภาพเพื่อการส่งออก พบว่า บริษัทส่งออกกุ้ง สุกร ทุเรียน และกระเจียบเขียวมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหารอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ในปี 2547 ที่เริ่มดำเนินนโยบายดังกล่าว พบว่าสินค้าส่งออกกุ้งที่ถูกกักกันหรือส่งกลับจากประเทศผู้ซื้อเพียงร้อยละ 0.12 ของปริมาณส่งออก ลดลงจากปี 2546 ที่ถูกกักกันหรือส่งกลับจากประเทศผู้ซื้อร้อยละ 0.20 ของปริมาณส่งออก ส่วนสินค้าส่งออกสุกร ทุเรียน และกระเจียบเขียวนั้น ในปี 2546 และ 2547 ปรากฏว่าไม่พบการถูกกักกันหรือส่งกลับจากประเทศผู้ซื้อ ส่วนปัญหาที่พบในการดำเนินนโยบายด้านควบคุมผลผลิตเพื่อการส่งออก พบว่า การรับรองการให้ระบบต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูง เนื่องจากบริษัทในประเทศไทยต้องให้บริษัทจากต่างประเทศเข้ามารับรองระบบ หรือต้องมีการรับรองจากประเทศคู่

ค้า นอกจากนี้บุคลากรหรือผู้ชำนาญในการรับรองระบบของหน่วยงานราชการมีจำนวนน้อย ทำให้เกิดความล่าช้าในการตรวจสอบรับรองระบบ ส่วนปัญหาในเรื่องการตรวจสอบสินค้า พบว่าเครื่องมือในการใช้ตรวจสอบสารตกค้างมีจำนวนน้อยและราคาสูง ตลอดจนขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการตรวจสอบวิเคราะห์สินค้าทำให้เกิดความล่าช้าในการตรวจสอบ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกับนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงผลกระทบเมื่อมีการเปิดการค้าเสรี WTO แล้วมีผลต่อการเพิ่มปริมาณทางการค้า ซึ่งเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับนโยบายทางการค้าเสรี อย่างไรก็ตามจากการตรวจสอบเอกสารที่ผ่านมาข้างต้นจะเป็นการศึกษาถึงผลกระทบของนโยบายโดยพิจารณาผลกระทบเป็นรายประเทศที่เป็นคู่ค้าที่สำคัญของไทยเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาผลกระทบของนโยบายที่มีต่อการส่งออกของไทยไปยังตลาดโลก เพื่อดูผลกระทบโดยภาพรวมที่มีต่อปริมาณการส่งออกทั้งหมดในแต่ละสินค้าที่สำคัญของไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้

สมพร อิศวิลานนท์ (2539) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปและแนวโน้ม โดยได้กล่าวถึงโครงสร้างการส่งออกของอุตสาหกรรม เพื่อแสดงให้เห็นภาพของตลาดส่งออกที่สำคัญและรวมถึงประเทศผู้นำเข้าสินค้าอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป เพื่อนำไปวิเคราะห์ในปัจจุบันที่ทำให้เกิดความได้เปรียบในอุตสาหกรรมดังกล่าวที่ผลิตจากประเทศไทย ตลอดจนได้สร้างแบบจำลองเพื่อใช้ในการคาดคะเนแนวโน้มของการส่งออก ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างการส่งออกของสินค้าอาหารทะเลกระป๋องนั้นได้มีการกระจายของสินค้าไปยังตลาดของกลุ่มประเทศทางทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือในสัดส่วนที่มากกว่าตลาดในทวีปเอเชีย ส่วนสินค้าอาหารทะเลแปรรูป มีการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศในทวีปเอเชียรวมแล้วเป็นสัดส่วนที่มากกว่าการส่งออกไปยังทวีปอเมริกาเหนือและยุโรป โดยยังสามารถรักษาความสำคัญของสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกให้อยู่ในสัดส่วนที่สูงได้อย่างต่อเนื่อง

ส่วนปัจจัยที่ทำให้ไทยมีความได้เปรียบต่อสินค้านี้ในตลาดต่างประเทศลดน้อยลง คือ ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ และต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งทำให้ต้นทุนในการใช้

วัตถุดิบสูงขึ้น นอกจากนี้ค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมในอนาคต นอกจากนี้ในการสร้างสมการอุปสงค์และอุปทานส่งออกพบว่าราคาสินค้าส่งออกและการสะสมการลงทุนจะมีผลกระทบในเชิงบวกกับการส่งออก ส่วนค่าจ้างแรงงานมีผลกระทบในเชิงลบกับมูลค่าการส่งออก การคาดคะเนแนวโน้มการส่งออกภายใต้สถานการณ์ปกติคาดว่า การส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปจะมีแนวโน้มลดลงประมาณร้อยละ 4.55 ต่อปี และสถานการณ์จะเลวร้ายลงไปอีกถ้าหากราคาของผลผลิตเพิ่มขึ้นในอัตราต่ำแต่ค่าจ้างแรงงานและราคาค่าวัตถุดิบเพิ่มในอัตราสูง จนทำให้ความสามารถในการแข่งขันในการส่งออกของไทยลดลง อย่างไรก็ตามหากสถานการณ์พลิกผันไปในทางที่ดีได้ จะมีการขยายตัวของราคาสินค้าดังกล่าวในระดับที่สูงและรวมถึงอัตราการชะลอตัวของค่าจ้างแรงงานและวัตถุดิบ

นอกจากนี้ จริยญา สายหยุด (2540) ได้ทำการศึกษาถึงแบบจำลองอุปสงค์เพื่อการส่งออกสำหรับผลิตภัณฑ์ข้าวของไทย โดยศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตและศักยภาพของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ข้าวของไทย และวิเคราะห์แบบจำลองทางเศรษฐมิติโดยการประมาณค่าพารามิเตอร์สมการอุปสงค์เพื่อการส่งออกของผลิตภัณฑ์ข้าวของไทยด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) โดยใช้ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2524 – 2538 จากการศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์ข้าวของไทยมีศักยภาพที่จะขยายการส่งออก โดยปัญหาที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ข้าวของไทย ได้แก่ ปัญหาคุณภาพวัตถุดิบ ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ปัญหาทางด้านเทคโนโลยีการแปรรูป ปัญหาด้านสุขอนามัย ปัญหาการเข้าถึงข่าวสารทางการตลาด ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาในการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าว โดยปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์เพื่อการส่งออกสำหรับผลิตภัณฑ์ข้าวของไทยมากที่สุด คือจำนวนประชากรของประเทศคู่ค้า ส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ และราคาส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวของไทย มีผลกระทบรองลงมา

พัชรินทร์ ประทานพรทิพย์ (2544) ได้ทำการศึกษาอุปสงค์การส่งออกและการนำเข้าของไทยกับสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2538 – 2542 โดยทางด้านการส่งออกได้ทำการศึกษาสินค้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง กุ้งกระป๋อง และฮาร์ดดิสก์ ส่วนทางด้านการนำเข้าได้ทำการศึกษาสินค้าแผงวงจรไฟฟ้า ไลน์คัลเลอร์ไรด์ และตู้เย็นแช่แข็ง โดยทำการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติ และประมาณค่าโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบ ใช้ข้อมูลรายไตรมาสระหว่างปี 2538 – 2542 ผลการศึกษาในด้านการส่งออก พบว่ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง และกุ้งกระป๋อง ยังได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี โดยยกเว้นภาษีนำเข้าของสหรัฐ นอกจากนี้ไทยสามารถครองส่วนแบ่งการตลาดของสหรัฐอเมริกาได้เป็นอันดับหนึ่ง โดยปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออก คือ ราคาสินค้าส่งออกของสินค้าที่ปรับตัว

ดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกา อัตราแลกเปลี่ยนของสหรัฐอเมริกาเทียบกับอัตราแลกเปลี่ยนของไทย และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของสหรัฐ

ส่วน อรรถัน นิมเปีย (2545) ได้ทำการศึกษาส่วนแบ่งตลาดและอุปสงค์ส่งออกข้าว 100% ของไทยภายใต้ข้อผูกพันทางการค้าขององค์การการค้าโลก โดยได้นำแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดลงที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของการส่งออกข้าว 100% ของไทย โดยทำการเปรียบเทียบ 2 ช่วงเวลา คือ ปี 2533 – 2537 กับปี 2538 – 2542 นอกจากนี้ได้นำเอาแบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์ข้าว 100% ของไทย ผลการศึกษาพบว่า ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ฮองกง อิหร่าน สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และมาเลเซีย มีมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นเกิดจากการขยายตัวของ การส่งออกสินค้าในตลาดโลก และมีการปรับทิศทางทางการส่งออกของไทย ในขณะที่ผลจากการแข่งขัน และการกระจายตลาดข้าวของไทยจะเป็นปัจจัยที่ทำให้มูลค่าการส่งออกลดลง สำหรับความยืดหยุ่น ที่มีต่อราคาข้าว 100% ของไทยช่วงเวลา 2529 – 2542 ในตลาดฮองกง อิหร่าน สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และมาเลเซีย มีค่าเป็นลบ ยกเว้น ตลาดของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มีค่าเป็นบวก ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ให้ข้อสรุปว่าการนำเอานโยบายราคามาใช้ในตลาดข้าวชนิดนี้อาจไม่ได้ผลมากนัก และด้วยเหตุนี้การพัฒนาคุณภาพของข้าว ให้ได้มาตรฐานตรงกับความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละตลาด จึงถือว่าเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้ไทยสามารถครองส่วนแบ่งตลาดข้าวเป็นอันดับหนึ่งต่อไป

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า งานวิจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำการศึกษาอุปสงค์การส่งออกสินค้าไทยไปต่างประเทศ ซึ่งในการตรวจเอกสารทำให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ส่งออก ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพิจารณาเลือกใช้ปัจจัยที่กำหนดให้เหมาะสม ทั้งนี้ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสมการต่าง ๆ ของงานวิจัยนี้จะเน้นการกำหนดปัจจัยซึ่งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เป็นสำคัญ นอกจากนี้ในการตรวจเอกสารของอรรถัน นิมเปีย (2545) ได้นำตัวแปรหุ่น (Dummy) มาใช้ในการสะท้อนผลกระทบของนโยบายทางการค้า ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้ในการกำหนดค่าตัวแปรหุ่นเพื่อใช้อธิบายผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร

ทั้งนี้การตรวจเอกสารงานวิจัยที่ได้กล่าวมาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้ทำการสรุปส่วนที่นำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปงานวิจัยที่ทำการตรวจเอกสาร

ชื่อผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง	ส่วนที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัย
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร		
ทำเนียม ฉนวนสังข์ (2546)	การวิเคราะห์ผลกระทบของข้อตกลงแกตต์รอบอุรุกวัยที่มีต่อการส่งออกไก่เนื้อของประเทศไทย	- สภาพทั่วไปและผลกระทบของข้อตกลง WTO ที่มีต่อไก่เนื้อของไทย - แบบจำลองสมการอุปสงค์ส่งออกโดยใช้วิธี OLS
ศุภรัตน์ ปิ่นจินดา (2547)	การวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าของ WTO ที่มีต่ออุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งของประเทศไทย	- สภาพทั่วไปและผลกระทบของข้อตกลง WTO กรณีที่มีการลดภาษีนำเข้า และลดมาตรการที่มีใช้ภายในอุตสาหกรรมไก่ไทย
จิตติสุดา สายมาลา (2547)	ผลกระทบจากการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อปริมาณนำเข้าข้าว 100% จากประเทศไทย	- ผลกระทบในกรณีที่ประเทศผู้นำเข้าสินค้าไทยการเปิดเสรีทางการค้า WTO
ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2548)	การประเมินผลกระทบด้านความปลอดภัยด้านอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	- สภาพทั่วไปและผลการดำเนินงานของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร - ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินนโยบาย

ตารางที่ 4 (ต่อ) สรุปงานวิจัยที่ทำการตรวจสอบเอกสาร

ชื่อผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง	ส่วนที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัย
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้		
สมพร อิศวิลานนท์ (2539)	ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปและแนวโน้ม	- ลักษณะการนิยามถึงโครงสร้างการส่งออก - แบบจำลองอุปสงค์ส่งออก
จริญญา สายหยุด (2540)	การวิเคราะห์อุปสงค์เพื่อการส่งออกสำหรับผลิตภัณฑ์ข้าวของไทย	- สภาพทั่วไป ปัญหา และอุปสรรคที่พบในการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าว - แบบจำลองสมการอุปสงค์ส่งออกโดยใช้วิธี OLS
พัชรินทร์ ประทานพรทิพย์ (2544)	การวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกและการนำเข้าของไทยกับสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ.2538 – 2542	- แบบจำลองสมการอุปสงค์ส่งออกโดยใช้วิธี OLS
อรรรัตน์ นิ่มเปี้ย (2545)	การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดและอุปสงค์ส่งออกข้าว 100% ของไทยภายใต้ข้อผูกพันทางการค้าขององค์การการค้าโลก	- แบบจำลองอุปสงค์ส่งออก โดยใช้วิธี OLS และใช้ตัวแปรหุ่น (Dummy) ในการแทนเหตุการณ์ผลกระทบของ WTO

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ทฤษฎีอุปสงค์และความยืดหยุ่นของอุปสงค์

อุปสงค์ (Demand) หมายถึง ปริมาณสินค้าอย่างหนึ่งที่ผู้บริโภคแต่ละคนยินดีและสามารถซื้อได้ในระดับราคาต่าง ๆ ในเวลาและสถานที่หนึ่ง โดยปัจจัยอื่น ๆ คงที่ โดยที่ราคาและปริมาณสินค้าที่เปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าราคาสูงขึ้น ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าในปริมาณลดลง หรือในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาลดลง ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น (อภิสิทธิ์, 2539) ซึ่งเรียกความสัมพันธ์นี้ว่า กฎของอุปสงค์ (Law of demand)

$$\text{รูปสมการทั่วไปของอุปสงค์ คือ } Q = f(P, Y) \text{ หรือ } Q = \alpha - \beta P + \gamma Y \quad (2.1)$$

โดยให้ Q แทนปริมาณอุปสงค์ของสินค้าอย่างหนึ่ง P แทนราคาสินค้าชนิดเดียวกัน และ Y คือปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดอุปสงค์

ทั้งนี้การที่ราคาเปลี่ยนแปลงจะทำให้เกิดผล 2 ประการ คือ

1. ผลของการขาดแคลน (Substitution effect) ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าที่ราคาสูงขึ้นในปริมาณน้อยลง และหันไปซื้อสินค้าที่สามารถใช้ทดแทนในปริมาณมากขึ้น
2. ผลของรายได้ (Income effect) เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้น ในขณะที่รายได้ที่ได้รับคงเดิม จะทำให้ผู้ซื้อสินค้าลดลง

ในส่วนปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ นอกจากระดับราคาจะเป็นปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์แล้ว ยังมีปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดระดับอุปสงค์ของผู้บริโภค ได้แก่

1. ราคาสินค้าที่เกี่ยวข้อง ปกติแล้วสินค้ามักจะมีความสัมพันธ์กันได้ 2 ทางด้วยกัน คือ สินค้าที่สามารถใช้ทดแทนกัน และสินค้าที่ใช้ร่วมกัน กรณีสินค้าที่ใช้ทดแทนกัน จะให้ความสำคัญไปในทิศทางเดียวกัน คือเมื่อราคาสินค้าชนิดหนึ่งสูงขึ้น ผู้บริโภคจะหันไปบริโภคสินค้าอื่นแทนสินค้านั้นเพิ่มขึ้น สำหรับในกรณีสินค้าที่ใช้ร่วมกัน จะให้ความสำคัญไปในทิศทางตรงกัน

ข้ามกัน เช่น ไม้เทนนิสกับลูกเทนนิส ถ้าราคาไม้เทนนิสหรือลูกเทนนิสอย่างใดอย่างหนึ่งราคาสูงขึ้น จะทำให้ความต้องการสินค้าอีกชนิดหนึ่งลดลง อย่างไรก็ตามยังมีสินค้าอื่น ๆ อีกมากที่เป็นอิสระแก่กัน เช่น รถยนต์กับดินสอ

2. ระดับรายได้และการกระจายรายได้ของผู้บริโภค จะทำให้อุปสงค์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน คือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นก็จะทำให้ผู้บริโภคจะซื้อเพิ่มขึ้น หากรายได้ลดลงก็จะทำให้ผู้บริโภคซื้อลดลงตามไปด้วย สำหรับในกรณีของสินค้าธรรมดา (Normal goods) ส่วนในกรณีของสินค้าด้อยคุณภาพ (Inferior goods) ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าในปริมาณที่น้อยลงเมื่อรายได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น

3. ขนาดและการกระจายของประชากรตามหมวดอายุ สภาพภูมิศาสตร์ จำนวนประชากร และอุปสงค์จะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน โดยทั่วไปอุปสงค์จะเพิ่มขึ้นเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น

4. รสนิยมของผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงรสนิยมและความต้องการของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น จะทำให้อุปสงค์เพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามเนื่องจากการจัดรสนิยมนั้นค่อนข้างยุ่งยาก นักเศรษฐศาสตร์จึงมักจะสมมติให้รสนิยมเป็นตัวแปรที่คงที่

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Elasticity of demand) คือ การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์หรือปริมาณซื้อที่เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์ตัวหนึ่งเปลี่ยนไปหนึ่งหน่วย ซึ่งเป็นการวัดเพื่อดูปฏิกิริยาตอบโต้ของปริมาณซื้อที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่าง ๆ ว่ามีความไวมากน้อยเพียงไร และค่าความยืดหยุ่นที่ได้ยังสามารถใช้เปรียบเทียบได้ว่าสินค้าชนิดนั้นจะเป็นสินค้าชนิดเดียวกันหรือสินค้าต่างชนิดกัน (นราทิพย์, 2540)

สำหรับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price elasticity of demand) เป็นการบอกให้ทราบถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณที่ผู้บริโภคจะซื้อต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าชนิดนั้น ค่าที่ได้สามารถใช้เป็นรากฐานในการพิจารณาว่ารายได้รวมของหน่วยธุรกิจสำหรับสินค้าอย่างหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรเมื่อราคาสินค้านั้น ๆ เปลี่ยนแปลงไป ในกรณีที่อุปสงค์มีความ

ยืดหยุ่นค่อนข้างต่ำ การเพิ่มของราคาสินค้าจะมีผลทำให้รายได้รวมเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่การลดลงของราคาสินค้าจะมีผลทำให้รายได้รวมลดต่ำลง ในกรณีที่อุปสงค์มีความยืดหยุ่นค่อนข้างสูง เมื่อราคาสินค้าเพิ่มขึ้นหรือลดลง จะเกิดผลในทางตรงข้าม ซึ่งค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์จะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับสินค้านั้นมีสินค้าชนิดอื่นใช้ทดแทนได้ดีเพียงไร สินค้าหนึ่งจะใช้ประโยชน์ในทางต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงไร ความสำคัญของรายจ่ายสำหรับสินค้านั้นในงบประมาณส่วนรวมของผู้บริโภค และขึ้นอยู่กับช่วงระยะของเส้นอุปสงค์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในราคานั้น

2. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ (Income elasticity of demand) เป็นการวัดการตอบสนองของการเปลี่ยนแปลงปริมาณความต้องการอย่างหนึ่ง ต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ใช้สอยของผู้บริโภคสินค้า ส่วนใหญ่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้เป็นบวก ซึ่งแสดงว่าเป็นสินค้าธรรมดา เมื่อรายได้ของผู้บริโภคเพิ่ม ปริมาณการซื้อสินค้านั้นก็เพิ่มด้วย นอกจากนี้ยังมีสินค้าบางประเภทที่ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้เป็นลบ เรียกว่า สินค้าด้อยคุณภาพ ซึ่งผู้บริโภคจะซื้อในปริมาณที่น้อยลงเมื่อรายได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น โดยทั่วไปสินค้าฟุ่มเฟือยอาจจะมีค่าความยืดหยุ่นรายได้สูง ในขณะที่สินค้าจำเป็นมีค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ต่ำ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ของสินค้าอย่างหนึ่งมีประโยชน์ต่อการพยากรณ์กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของรายได้ส่วนบุคคลจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมบางราย อุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้สูง การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะมีผลต่อการดำเนินงานของหน่วยธุรกิจให้อุตสาหกรรมดังกล่าวนี้มาก

3. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นที่มีความสัมพันธ์กับสินค้าที่กำลังพิจารณาหรือความยืดหยุ่นไขว้ (Cross elasticity of demand) ถ้าความยืดหยุ่นไขว้มีค่าเป็นบวก เช่น เนื้อหมูและเนื้อไก่ จะบอกให้ทราบว่าสินค้าเหล่านี้สามารถใช้ทดแทนกันได้เป็นอย่างดี และเป็นค่าที่มักจะใช้อยู่บ่อย ๆ ในการแบ่งแยกเขตอุตสาหกรรมต่าง ๆ จำนวนสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้มากเป็นตัวสำคัญที่กำหนดโครงสร้างตลาด ถ้าหากว่าจำนวนสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้มีน้อย อำนาจการผูกขาดของหน่วยธุรกิจที่ทำการผลิตและขายสินค้าจะมีมากขึ้น ส่วนความยืดหยุ่นไขว้ที่มีค่าเป็นลบ จะบอกให้ทราบว่าสินค้าเหล่านั้นใช้ประกอบกัน ซึ่งยังมีค่าเป็นลบมากเท่าไร แสดงว่าเป็นสินค้าที่ใช้ประกอบกันได้เป็นอย่างดีมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ในกรณีที่ความยืดหยุ่นไขว้มีค่าเท่ากับศูนย์ จะบอกถึงเป็นสินค้าที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

ค่าของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสามารถแสดงได้ดังสมการต่อไปนี้

$$\varepsilon_p^D = \frac{dQ}{Q} \bullet \frac{P}{dP} \quad (2.2)$$

โดยที่

ε_p^D = ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา

dQ = การเปลี่ยนแปลงปริมาณซื้อ

dP = การเปลี่ยนแปลงราคา

Q = ปริมาณซื้อ ณ ขณะใดขณะหนึ่ง

P = ราคา ณ ขณะใดขณะหนึ่ง

การหาความยืดหยุ่นอีกวิธีหนึ่งสามารถหาค่าได้โดย การหาความสัมพันธ์ที่เป็นสมการเส้นตรงในรูปของ Log-linear ได้โดยตรงโดยพิจารณาค่าของ b ที่ได้จากสมการถดถอย การคำนวณค่าความยืดหยุ่นที่ได้จะคงที่โดยตลอด แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงของราคาหรือรายได้ต่อปริมาณความต้องการ ซึ่งสามารถหาค่าได้ดังนี้

สมการรูปแบบของความสัมพันธ์เป็นสมการเส้นตรงที่อยู่ในรูปของ Log

$$\ln Q = a + b \ln P \quad (2.3)$$

โดยที่

a = ค่าคงที่

b = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรราคา

Q = ปริมาณสินค้า

$$P = \text{ราคาสินค้า}$$

หาค่าความยืดหยุ่นได้โดย

$$\frac{d \ln Q}{d \ln P} = \frac{a}{d \ln P} + \frac{b \ln P}{d \ln P}$$

$$\frac{dQ}{dP} \bullet \frac{P}{Q} = b$$

ดังนั้น ค่าความยืดหยุ่นต่อราคามีค่าเท่ากับ b

ในกรณีที่หาค่าความยืดหยุ่นในรูปสมการเส้นตรงปกติสามารถหาได้ดังนี้

$$Q = a + bP \quad (2.4)$$

$$\frac{dQ}{dP} = \frac{a}{dP} + \frac{bP}{dP}$$

$$\frac{dQ}{dP} = b$$

คูณ $\frac{P}{Q}$ ทั้งสองข้าง

$$\text{จะได้ } \frac{dQ}{dP} \bullet \frac{P}{Q} = b \bullet \frac{P}{Q}$$

ดังนั้น ค่าความยืดหยุ่นต่อราคามีค่าเท่ากับ $b \bullet \frac{P}{Q}$

ในกรณีที่หาค่าความยืดหยุ่นในรูปสมการเส้นตรงรูปของ Semi-log สามารถหาได้ดังนี้

$$\ln Q = a + bP \quad (2.5)$$

$$\frac{d \ln Q}{dP} = \frac{a}{dP} + \frac{bP}{dP}$$

$$\frac{dQ}{dP} \cdot \frac{1}{Q} = \frac{a}{dP} + \frac{bP}{dP}$$

คูณ P ทั้งสองข้าง

$$\text{จะได้ } \frac{dQ}{dP} \cdot \frac{P}{Q} = b \cdot P$$

ดังนั้น ค่าความยืดหยุ่นต่อราคามีค่าเท่ากับ $b \cdot P$

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศ (International trade) หมายถึง การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศของทุกประเทศจะต้องประกอบไปด้วยสินค้าออก และสินค้าเข้า (ชัยวัฒน์, 2540)

สิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสินค้าขึ้น คือ ความแตกต่างในผลิตภาพ (Productivity) ต้นทุนการผลิต และพื้นฐานความแตกต่างของทรัพยากร (Factor endowment) เพราะแต่ละประเทศมีทรัพยากรที่แตกต่างกัน ความเอื้ออำนวยของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้ที่ตั้งเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากร อีกทั้งระดับของเทคโนโลยี ได้แก่ ความรู้วิทยาการใหม่นำไปสู่การใช้ทรัพยากรทุนที่แตกต่างกันได้ ดังนั้นจึงเกิดการผลิตที่แตกต่างขึ้นมา ทำให้เกิดความแตกต่างในการผลิตสินค้าในแต่ละประเทศ

แนวคิดเรื่องการค้าระหว่างประเทศในระยะเริ่มต้นเกิดขึ้นโดยอาศัยความได้เปรียบโดยเด็ดขาด หรือความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute advantage) คือประเทศที่สามารถทำการผลิตสินค้าได้ถูกกว่าที่จะส่งสินค้านั้นออกจำหน่าย และในขณะเดียวกันก็จะนำเข้าสินค้าที่ผลิตได้มีต้นทุนการผลิตสูง ต่อมาเมื่อมีการส่งออกและนำเข้าสินค้าหลายชนิด จึงได้นำเอาแนวคิดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative advantage) เข้ามาพิจารณาด้วย และพัฒนาไปสู่หลักของค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) คือควรนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศถ้าราคาสินค้านั้นต่ำกว่าค่าเสีย

โอกาสที่ต้องผลิตขึ้นเองภายในประเทศ ขณะเดียวกันประเทศที่นำเข้าก็สามารถผลิตสินค้าชนิดอื่นที่มีความได้เปรียบกว่าแล้วส่งออก ด้วยหลักเกณฑ์นี้จะทำให้แต่ละประเทศมีความชำนาญเฉพาะอย่าง (Specialization)

อย่างไรก็ตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในทางทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศนั้นเป็นการวิเคราะห์ภายใต้ระบบการค้าเสรี (Free trade) แต่ในความเป็นจริงประเทศต่าง ๆ พยายามพัฒนาการผลิตและการส่งออกโดยกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมและคุ้มครองการผลิตภายในประเทศ ได้แก่ มาตรการกีดกันทางการค้า เช่น กำหนดอัตราภาษีศุลกากรนำเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษโควตา เป็นต้น ซึ่งมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้มีผลต่อความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศซึ่งทำให้ไม่สะท้อนความเป็นจริงตามแนวคิดทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศได้

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศอยู่ภายใต้สมมติต่อไปนี้

1. สินค้าทั้งหมดต้องมีลักษณะเหมือนกัน
2. การผลิตและการบริโภคภายในประเทศหนึ่ง จะต้องเกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน และไม่มีค่าขนส่งสินค้าในประเทศเดียวกัน
3. สิ่งกีดขวางทางกายภาพ หรือสถาบัน จะต้องไม่ไปกีดขวางการเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างประเทศที่ซื้อขายกัน

แบบจำลองการค้าระหว่างประเทศ

ประเทศไทยผลิตข้าวได้มากกว่าความต้องการบริโภคภายในประเทศ คือ มี Excess supply ข้าวจึงสามารถส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีปริมาณการบริโภคมากกว่าการผลิตภายในประเทศ คือ มี Excess demand ทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

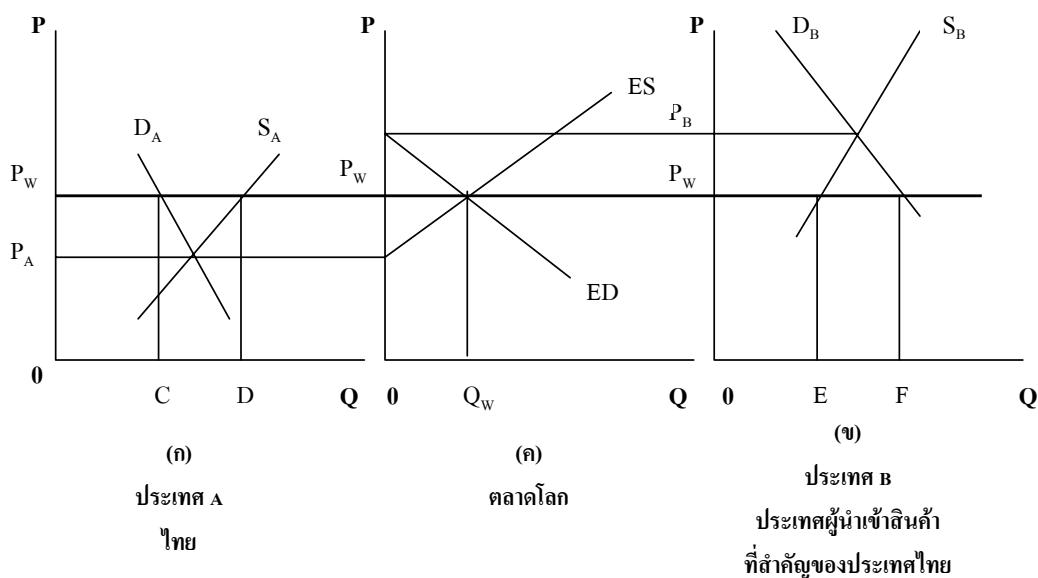
สมมติให้ประเทศไทยแทนด้วย A และประเทศผู้นำเข้าข้าวของไทยแทนด้วย B โดยสมมติให้การค้าระหว่างสองประเทศไม่มีค่าขนส่ง การค้าเป็นไปโดยเสรี คุณภาพสินค้าทั้งสองประเทศเหมือนกัน และมีอัตราแลกเปลี่ยนเท่ากัน

ประเทศ A และประเทศ B ติดต่อกันค้าขายระหว่างกันโดยสามารถแสดงได้ 3 รูป คือ

รูป (ก) แสดงถึงประเทศผู้ส่งออก คือประเทศ A มีความชำนาญในการผลิตสินค้าข้าว จึงสามารถผลิตสินค้าได้ในราคาที่ต่ำคือ P_A

รูป (ข) แสดงถึงประเทศผู้นำเข้า คือ ประเทศ B ผลิตข้าวได้ในราคาที่สูงกว่า คือ P_B

รูป (ค) แสดงถึงตลาดโลก คือแสดงถึงเส้น Excess supply ของประเทศ A ซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าว ตัดกับเส้น Excess demand ของประเทศ B ซึ่งเป็นประเทศผู้นำเข้าข้าวจากประเทศ A ที่ราคา P_W โดยสมมติให้ไม่มีค่าขนส่งระหว่างประเทศเกิดขึ้น

ภาพที่ 1 การค้าขายระหว่างประเทศไทย และประเทศผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย

จากแผนภาพที่ 1 ราคาสินค้าข้าวในประเทศ A เส้นอุปทานการผลิต S_A ตัดกับเส้นอุปสงค์การบริโภค D_A ที่ระดับราคา P_A (ภาพ ก) และในประเทศ B เส้นอุปทานการผลิต S_B ตัดกับเส้นอุปสงค์การบริโภค D_B ที่ระดับราคา P_B (ภาพ ข) จากราคาที่แตกต่างกัน ประเทศ A ราคาต่ำกว่าประเทศ B ทำให้ประเทศ A ส่งออกสินค้าไปยังประเทศ B ถ้าราคาส่งออกสูงกว่าราคา P_A จะส่งออกสินค้าแสดงด้วยเส้น ES (Excess supply) (ภาพ ข) ประเทศ B เมื่อราคานำเข้าต่ำกว่า P_B จะนำเข้าสินค้าแสดงด้วยเส้น ED (Excess demand) (ภาพ ข) เกิดจุดดุลยภาพในตลาดโลก ซึ่งมาจากการที่เส้น ES ของประเทศ A ตัดกับเส้น ED ของประเทศ B ทำให้ประเทศ A ส่งออกปริมาณ CD และประเทศ B นำเข้าปริมาณ EF ณ ระดับราคา P_W

ถ้าเส้นอุปทานส่วนเกิน หรืออุปสงค์ส่วนเกินของประเทศใดประเทศหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป จะทำให้การนำเข้าของประเทศทั้งสองเปลี่ยนแปลงไปด้วย ระดับราคาดุลยภาพก็จะเปลี่ยนไปจากราคา P_W

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับเส้นเสนอซื้อ (Demand) และเส้นเสนอขาย (Supply) ของแต่ละประเทศ อันเป็นที่มาของเส้นเสนอขายส่วนเกิน (Excess supply) และเสนอซื้อส่วนเกินของแต่ละประเทศ (Excess demand) ทำให้มีการค้าระหว่างประเทศ พิจารณาได้ 3 ประการดังนี้

1. ค่าความยืดหยุ่นของเส้น Excess supply และเส้น Excess demand โดยทั่วไปจะมีค่ามากกว่าเส้นเสนอซื้อหรือขายภายในประเทศ เพราะเมื่อราคาสูงขึ้น ความต้องการภายในประเทศและความต้องการนำเข้าจะลดลง ในขณะที่ปริมาณสินค้าที่ผลิตส่งออกจะเพิ่มขึ้น ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงทั้งสอง ทำให้การเปลี่ยนแปลงปริมาณส่งออกหรือนำเข้าสินค้ามีมากกว่าปริมาณการผลิตหรือปริมาณความต้องการภายในประเทศ

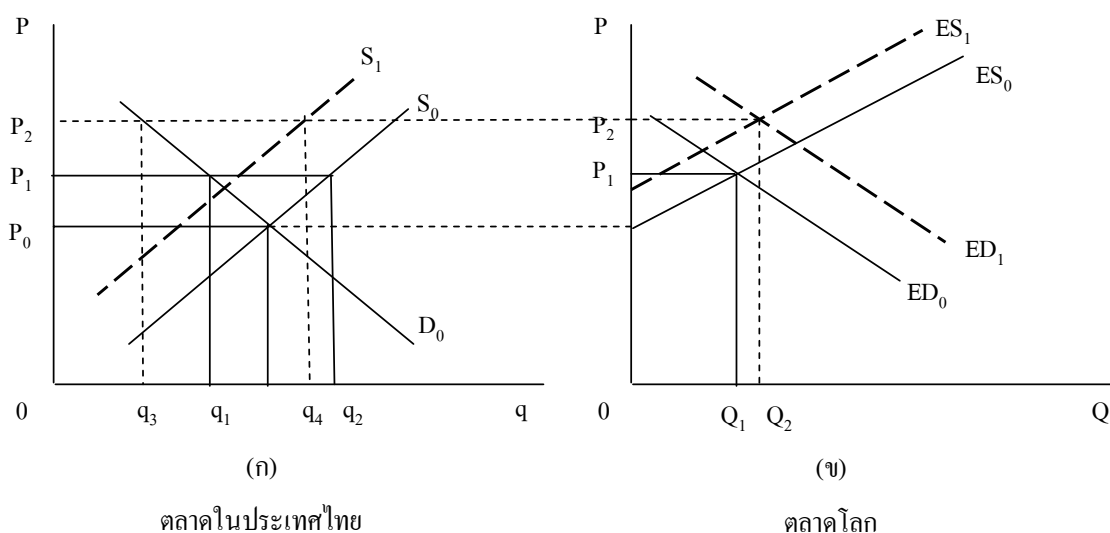
2. เส้นเสนอขายสินค้าส่วนเกินและความต้องการส่วนเกินเปลี่ยนแปลงได้เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงการเสนอซื้อและการเสนอขายภายในประเทศ เช่น ถ้าเส้นเสนอขายภายในประเทศลดลงเพราะสภาพดินฟ้าอากาศ จะทำให้เส้นเสนอขายส่วนเกินของประเทศลดลง

3. การส่งออกหรือการนำเข้าของประเทศใดประเทศหนึ่ง จะมีผลอย่างไรต่อการซื้อขายสินค้าชนิดนั้นในตลาดโลก ขึ้นอยู่กับว่าประเทศนั้นเป็นผู้นำเข้าหรือส่งออก รายเล็กหรือรายใหญ่ โดยทั่วไปถ้าการนำเข้าหรือการส่งออกของประเทศนั้นไม่มีผลต่อราคาในตลาดโลกก็ถือว่าเป็น

ประเทศเล็ก ถ้ามีผลก็ถือว่าเป็นประเทศใหญ่ เส้นความต้องการนำเข้า และเส้นแสดงความต้องการส่งออกสินค้าของประเทศเล็กและใหญ่ที่ต้องเผชิญกับเส้นการเสนอขายและเส้นการเสนอซื้อในตลาดโลกจะต่างกัน สำหรับประเทศนำเข้ารายเล็ก จะต้องเผชิญกับเส้นเสนอขายที่ลาดมากหรือเกือบเป็นเส้นตรงขนานกับแกนนอน (Perfectly elastic) เพราะปริมาณนำเข้าไม่มีผลต่อการเสนอขายและต่อราคาในตลาดโลก แต่สำหรับประเทศใหญ่จะเผชิญกับเส้นเสนอขายที่มีความชันมากกว่า (Inelastic) เพราะปริมาณสินค้าที่นำเข้าประเทศจะมีผลต่อราคา สำหรับด้านส่งออกประเทศส่งออกรายใหญ่จะเผชิญกับเส้นเสนอซื้อในตลาดโลก ที่มีความชันมากกว่าประเทศส่งออกรายเล็ก ขณะที่การส่งออกของประเทศเล็กจะเผชิญกับเส้นการเสนอซื้อเกือบเป็นเส้นตรงขนานกับแกนนอน กล่าวคือ ไม่ว่าจะส่งออกไปเท่าใดจะไม่มีผลต่อราคา

กรอบการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารต่อปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรของไทย

กรณีที่ 1 ไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่

ภาพที่ 2 ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และการใช้นโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร กรณีที่ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่

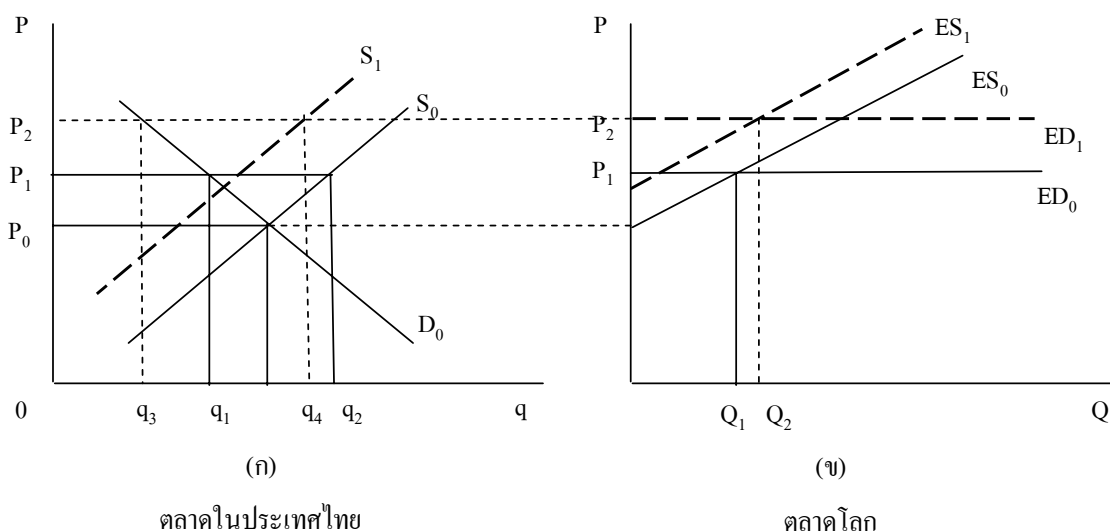
สมมติให้การค้าระหว่างสองประเทศคือ ไทยกับตลาดโลก โดยการค้านั้นเป็นไปโดยเสรี ไม่มีค่าขนส่ง สินค้าที่ทำการค้ามีคุณภาพไม่แตกต่างกัน และอัตราแลกเปลี่ยนมีค่าเท่ากัน นอกจากนี้ สมมติให้ประเทศผู้นำเข้าจากไทยมีความต้องการในสินค้าปลอดกัก

จากภาพที่ 2 ก่อนมีการเปิดประเทศ จุดดุลยภาพของสินค้า X (สินค้าส่งออกที่ไทยส่งออก ในสัดส่วนที่มาก) ภายในประเทศ (ภาพ ก) เกิดจากเส้นอุปทานภายในประเทศ (S_0) ตัดกับเส้นอุปสงค์ภายในประเทศ (D_0) มีปริมาณสินค้า X เท่ากับ q_0 ราคาดุลยภาพเท่ากับ P_0 และเมื่อมีการเปิดประเทศหรือมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น จะเกิดจุดดุลยภาพในตลาดโลกของสินค้า X (ภาพ ข) ที่เกิดจากเส้นอุปสงค์ส่วนเกิน (ED_0) ตัดกับเส้นอุปทานเกิน (ES_0) ณ ระดับราคา P_1 จะทำให้ไทยมีปริมาณการส่งออกเท่ากับ q_1q_2 ในกรณีนี้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ เส้น ED จะมีความชันเป็นลบหรือลาดจากซ้ายไปขวา เนื่องจากปริมาณการส่งออกของไทยมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาในตลาดโลก

ต่อมาเมื่อมีการเปิดการค้าเสรีและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารส่งผลให้ตลาดโลกมีความต้องการสินค้า X เพิ่มขึ้น ทำให้เส้นอุปสงค์ ED_0 เลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิมไปเป็นเส้นอุปสงค์ ED_1 ในขณะที่เส้นปริมาณการผลิตในประเทศลดลง ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินนโยบายภายใต้ต้องการการค้าโลกและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารเป็นการทำให้เกิดการเพิ่มต้นทุนทางด้านการผลิต เนื่องจากการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีความปลอดภัย และสามารถส่งออกตามมาตรฐานที่ประเทศคู่ค้าต้องการได้ เส้นปริมาณการผลิตหรือปริมาณความต้องการเสนอขายในประเทศจึงลดลงจาก S_0 เป็น S_1 ส่งผลให้เส้นอุปทานส่วนเกินเลื่อนจาก ES_0 เป็น ES_1 มีผลทำให้ไทยส่งออกสินค้า X เป็น q_3q_4 หรือมีการนำเข้าสินค้า X ของไทยในตลาดโลกปริมาณ $0Q_2$ ณ ระดับราคา P_2

กรณีที่ 2 ไทยเป็นผู้ส่งออกรายเล็ก

สมมติให้การค้าระหว่างสองประเทศคือ ไทยกับตลาดโลก โดยการค้านั้นเป็นไปโดยเสรี ไม่มีค่าขนส่ง สินค้าที่ทำการค้ามีคุณภาพไม่แตกต่างกัน และอัตราแลกเปลี่ยนมีค่าเท่ากัน นอกจากนี้ สมมติให้ประเทศผู้นำเข้าจากไทยมีความต้องการในสินค้าปลอดกัก

ภาพที่ 3 ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และการใช้
นโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร กรณีที่ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกรายเล็ก

จากภาพที่ 3 ก่อนมีการเปิดประเทศ จุดดุลยภาพของสินค้า X (สินค้าส่งออกที่ไทยส่งออกในสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับการค้าในตลาดโลก) (ภาพ ก) ภายในประเทศ เกิดจากเส้นอุปทานภายในประเทศ (S_0) ตัดกับเส้นอุปสงค์ภายในประเทศ (D_0) มีปริมาณสินค้า X เท่ากับ q_0 ราคาดุลยภาพเท่ากับ P_0 และเมื่อมีการเปิดประเทศหรือมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น จะเกิดจุดดุลยภาพในตลาดโลกของสินค้า X (ภาพ ข) ที่เกิดจากเส้นอุปสงค์ส่วนเกิน (ED_0) ตัดกับเส้นอุปทานเกิน (ES_0) ณ ระดับราคา P_1 จะทำให้ไทยมีปริมาณการส่งออกเท่ากับ $q_1 q_2$ ในกรณีนี้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกรายเล็ก เส้น ED จะมีความชันที่ลาดมากหรือเกือบเป็นเส้นตรงขนานกับแกนนอน ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณที่ประเทศคู่ค้านำเข้าสินค้าจากไทยนั้นไม่มีผลต่อการเสนอขายและต่อราคาในตลาดโลก กล่าวคือ ไม่ว่าไทยจะส่งออกเท่าใดก็ตาม จะไม่ส่งผลกระทบต่อราคาในตลาดโลก

ต่อมาเมื่อมีการเปิดการค้าเสรีและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารส่งผลให้ตลาดโลกมีความต้องการสินค้า X เพิ่มขึ้น ทำให้เส้นอุปสงค์ ED_0 เลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิมไปเป็นเส้นอุปสงค์ ED_1 ในขณะที่เส้นปริมาณการผลิตในประเทศลดลง ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินนโยบายภายใต้ต้องการการค้าโลกและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารเป็นการทำให้เกิดการเพิ่มต้นทุนทางด้านการผลิต เนื่องจากการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีความปลอดภัย และสามารถส่งออกตามมาตรฐานที่ประเทศคู่ค้าต้องการได้ เส้นปริมาณการผลิตหรือปริมาณความต้องการเสนอขายในประเทศจึงลดลงจาก S_0 เป็น S_1 ส่งผลให้เส้นอุปทานส่วนเกินเลื่อนจาก ES_0 เป็น ES_1 มีผลทำ

ให้ไทยส่งออกสินค้า X เป็น q_3q_4 หรือมีการนำเข้าสินค้า X ของไทยในตลาดโลกปริมาณ $0Q_2$ ณ ระดับราคา P_2

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลกและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารที่มีต่อการส่งออกสินค้าที่ศึกษา ได้แนวความคิดจากทฤษฎีอุปสงค์ของสินค้าทั่วไปโดยใช้แบบจำลองพหุคูณ (Multiple regression model) ทำการกะประมาณ (Estimate) ปริมาณการส่งออกของไทย แต่จะมีการปรับข้อมูลด้วยวิธีการจัดอนุกรมเวลา (Time series decomposition) โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาคือ

$$Q_{io} = f(P_i, T, DWTO, DFS) \quad (2.6)$$

กำหนดให้

Q_{io} = ปริมาณการส่งออกสินค้า i ของไทยที่ทำการปรับข้อมูลด้วยวิธีการจัดอนุกรมเวลา ในปีที่ t มีหน่วยเป็นตัน

P_i = ราคาส่งออกสินค้า i ของไทย ณ F.O.B. ในปีที่ t มีหน่วยเป็นบาทต่อตัน

T = อิทธิพลของนโยบายทั้งหมด กำหนดให้นโยบายการค้าปี 2533 มีค่า $T = 1$ เป็นต้นมา จนถึงนโยบายการค้าปี 2549 มีค่า $T = 17$

$DWTO$ = ตัวแปรหุ่น (Dummy variable) หรือ D_1 ก่อนและหลังการเปิดตลาดตามข้อตกลงองค์การการค้าโลก (WTO) ในปี 2538

สมมติให้ ก่อนปี 2538 D_1 มีค่าเป็น 0 หมายถึงก่อนมีนโยบายการเปิดการค้าเสรี WTO และตั้งแต่ปี 2538 D_1 มีค่าเป็น 1 หมายถึงหลังมีนโยบายการเปิดการค้าเสรี WTO

DFS = ตัวแปรหุ่น (Dummy variable) หรือ D_2 ก่อนและหลังการใช้นโยบาย
ความปลอดภัยด้านอาหารของไทย ในปี พ.ศ. 2547

สมมติให้ ก่อนปี 2547 D_2 มีค่าเป็น 0 หมายถึงก่อนมีนโยบายในด้าน
ความปลอดภัยอาหาร และตั้งแต่ปี 2547 D_2 มีค่าเป็น 1
หมายถึงหลังมีนโยบายในด้านความปลอดภัยอาหาร

โดยที่

$i = 1$ คือสินค้าข้าว

$i = 2$ คือผลิตภัณฑ์ข้าว ได้แก่ แป้งข้าวเหนียว

$i = 3$ คือผลิตภัณฑ์ข้าว ได้แก่ แป้งข้าวเจ้า

$i = 4$ คือสินค้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง

$i = 5$ คือสินค้าไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง

ทั้งนี้สมมติฐานของความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการส่งออกสินค้า i ของไทยและราคา
ส่งออกในสินค้า i ของไทย คาดว่าเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ หากราคาส่งออกสินค้า i
ของไทยสูงขึ้น ทำให้ปริมาณความต้องการสินค้า i ของไทยในตลาดโลกน้อยลง ส่งผลให้ปริมาณ
การส่งออกของไทยในสินค้า i ลดลง ในทางกลับกันหากสินค้า i มีราคาส่งออกที่ลดลง จะมีผลทำ
ให้ปริมาณความต้องการสินค้า i ของไทยในตลาดโลกเพิ่มขึ้น หรือทำให้ปริมาณการส่งออกใน
สินค้า i ของไทยเพิ่มขึ้น ส่วนสมมติฐานของความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการส่งออกสินค้า i ของ
ไทยและอิทธิพลของนโยบายทั้งหมดคาดว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยหากมีการดำเนินนโยบาย
ที่ส่งเสริมการส่งออกหรือนโยบายที่เอื้อการส่งออกเพิ่มขึ้น จะมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกใน
สินค้า i ของไทยเพิ่มขึ้น และในทางกลับกันหากมีการหยุดการดำเนินนโยบายหรือลดการดำเนิน
นโยบายลง จะมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกในสินค้า i ของไทยลดลง

ส่วนสมมติฐานระหว่างปริมาณการส่งออกสินค้า i ของไทยกับการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก คาดว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยหากมีการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงการค้าโลกแล้ว จะทำให้ปริมาณการส่งออกสินค้า i ของไทยมีจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากภายใต้ข้อตกลงการค้าโลกนั้นถือว่าการเปิดตลาด เป็นการเพิ่มโอกาส และเพิ่มตลาดในการส่งออกสินค้า i ของไทยให้มากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับสมมติฐานระหว่างปริมาณการส่งออกสินค้า i ของไทยกับการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย คาดว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ หากไทยมีการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารแล้ว จะทำให้ปริมาณการส่งออกสินค้า i ของไทยมีจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้การดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารเป็นการทำให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าส่งออกให้มีความปลอดภัยสูงขึ้น ทำให้ประเทศคู่ค้ามีการยอมรับและมีความต้องการในสินค้าที่มีความปลอดภัยของไทยมากขึ้น

อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ ก่อนที่จะทำการประมาณค่าได้ทำการปรับข้อมูลปริมาณการส่งออกในสินค้าแต่ละชนิดด้วยวิธีการจัดอนุกรมเวลา ซึ่งสามารถอธิบายโดยสังเขปดังต่อไปนี้

โดยทั่วไปฟังก์ชันอุปสงค์ส่งออกสามารถกำหนดได้ดังนี้

$$Q_i = f(P_i, P_s, P_c, I, \text{Pop}, \text{Policy}) \quad (2.7)$$

กำหนดให้

Q_i = ปริมาณส่งออกของสินค้า i ของไทย

P_i = ราคาส่งออกของสินค้า i

P_s = ราคาส่งออกของสินค้า s ที่ใช้ทดแทนกันกับสินค้า i

P_c = ราคาส่งออกของสินค้า c ที่ใช้ควบคู่กันกับสินค้า i

I = รายได้ประชาชาติของประเทศคู่ค้า

Pop = จำนวนประชากรของประเทศคู่ค้า

Policy = นโยบายของรัฐ

ซึ่งตามทฤษฎีแล้วตัวแปร P_s , P_c , I , Pop และ $Policy$ ทั้งหมดนี้เป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเส้นอุปสงค์ (Demand shifter) โดยที่ P_s และ P_c นั้น เป็นราคาสินค้า ซึ่งจะผันแปรตามกลไกตลาด แต่ตัวแปร I (รายได้) และ Pop (ประชากร) เป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอด ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตทางระบบเศรษฐกิจของประเทศ และอัตราการเพิ่มต่อปีของประชากร ฉะนั้นตัวแปรทั้งสองนี้จึงอยู่ภายใต้อัตราการเพิ่มต่อปี ซึ่งทำให้ปริมาณความต้องการส่งออกมีการเพิ่มขึ้นในแนวโน้มเดียวกัน ด้วยเหตุนี้การประเมินผลกระทบของตัวแปร $Policy$ (นโยบายของรัฐ) ในการศึกษาครั้งนี้ จึงใช้ตัวแปรหุ่น (Dummy variable) ในการสะท้อนถึงผลกระทบของนโยบายนั้น จึงได้ทำการขจัดอิทธิพลแนวโน้ม (Detrend) การเพิ่มขึ้นของปริมาณความต้องการส่งออก หรือ Q_t ออกก่อนที่จะทำการประมาณค่า ทั้งนี้เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ได้ทำการขจัดการเพิ่มขึ้นของแนวโน้ม เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปริมาณความต้องการส่งออกของไทยในสินค้าแต่ละชนิดไปยังตลาดโลก ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องข้อมูลของรายได้ประชาชาติ และจำนวนประชากรของประเทศที่นำเข้าจากไทยทั้งหมด จึงได้ทำการขจัดการเพิ่มขึ้นของแนวโน้ม โดยได้ใช้วิธีการขจัดการเพิ่มขึ้นของแนวโน้มอย่างง่าย ดังต่อไปนี้ (ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550)

$$Q_{io} = Q_{in} \frac{1}{(1+r)^n} \quad (2.8)$$

กำหนดให้

Q_{in} = ปริมาณความต้องการการส่งออกที่มีอิทธิพลของแนวโน้ม เช่น ปริมาณการส่งออกข้าวของไทย ซึ่งเป็นข้อมูลได้จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

Q_{io} = ปริมาณความต้องการส่งออกที่ได้ขจัดอิทธิพลแนวโน้ม เช่น ปริมาณการส่งออกข้าวของไทย ซึ่งเป็นข้อมูลได้จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร แล้วทำการขจัดแนวโน้มออก

r = อัตราการเติบโต (Compound growth rate)

n = จำนวนปี

โดยที่ค่าอัตราการเติบโตหาได้จากสูตรของอัตราเพิ่มทบต้น ดังนี้

$$r = \sqrt[n]{\frac{Q_{int}}{Q_{iot}}} - 1 \quad (2.9)$$

กำหนดให้

Q_{int} = ปริมาณความต้องการส่งออกของปีที่ n เช่น ปริมาณการส่งออกข้าวของไทย
ในปี nt (เช่น ปี 2549)

Q_{iot} = ปริมาณความต้องการส่งออกของปีที่ o เช่น ปริมาณการส่งออกข้าวรวมของ
ไทยปีแรก (เช่น ปี 2533)

r = อัตราการเติบโต (Compound growth rate) เช่น อัตราการเติบโตของ
ปริมาณส่งออกข้าวไทยในช่วงปี 2533 – 2549 เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้น
ของรายได้และประชากรของประเทศคู่ค้า

โดยค่า Q_{io} ที่คำนวณได้จะนำมาทำการกะประมาณค่า (Estimate) ทางเศรษฐกิจ โดยใช้
แบบจำลองอุปสงค์เพื่อการส่งออกของไทยไปยังตลาดโลก เพื่อหาผลกระทบของนโยบายการค้า
เสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร ดังแบบจำลองที่ได้
กล่าวไว้ในส่วนต้น (แบบจำลองที่ 2.6)

บทที่ 3

สถานการณ์ค้า และโครงสร้างการส่งออกข้าว แป้งข้าว กุ้งสดแช่แข็ง และไก่สดแช่แข็ง

การศึกษาในส่วนนี้จะศึกษาสถานการณ์การค้า ของสินค้าอันได้แก่ ข้าว แป้งข้าว (แป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า) กุ้งสดแช่แข็ง และไก่สดแช่แข็ง ซึ่งประกอบด้วยสถานการณ์ส่งออก และการนำเข้าของโลก สถานการณ์ส่งออกของไทย โครงสร้างการส่งออก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่พบในการส่งออกของไทยในสินค้านี้ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการช่วยทำให้ทราบถึงสภาพโดยรวมของการส่งออกในสินค้านี้ และก่อให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้นในการศึกษาต่อไป

ข้าว

สถานการณ์ส่งออกข้าวของโลก

ประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ที่สุดของโลก 3 อันดับแรก ได้แก่ ไทย เวียดนาม และอินเดีย โดยในปี 2549 ปริมาณการส่งออกข้าวโลกเพิ่มขึ้นมากจากอดีต มีปริมาณสูงกว่า 28 ล้านตันข้าวสาร จากประมาณ 19 ล้านตันข้าวสารในปี 2540 โดยมีไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ที่สุดของโลกมานานกว่าทศวรรษ แม้ในช่วงการแบ่งตลาดของไทยจะลดลงบ้าง แต่ไทยก็ยังครองตำแหน่งผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่งมาโดยตลอด โดยมีส่วนแบ่งการตลาดประมาณร้อยละ 23 – 37 ของปริมาณการค้าข้าวโลก อย่างไรก็ตามประเทศไทยถือเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยในการส่งออกข้าว ซึ่งปัจจุบันมีการส่งออกข้าวเพิ่มมากขึ้นกระทั่งสามารถเบียดแซงอินเดียขึ้นมาเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับสองของโลกรองจากไทย ด้วยปริมาณการส่งออกที่สูงกว่า 5 ล้านตันข้าวสาร หรือประมาณร้อยละ 18 ของปริมาณการค้าข้าวโลก ในปี 2549 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ปริมาณและสัดส่วนการส่งออกข้าวของโลก ในปี 2540 – 2549

(หน่วย: พันตัน)

ประเทศ	ปริมาณและสัดส่วนการส่งออกข้าวของโลก										อัตราการ ขยายตัว*
	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	
1. ไทย	5,216.00 (27.66)	6,367.00 (23.03)	6,679.00 (26.91)	6,549.00 (28.78)	7,521.00 (30.76)	7,245.00 (26.01)	7,552.00 (27.39)	10,137.00 (37.29)	7,274.00 (25.07)	7,300.00 (26.08)	5.20
2. เวียดนาม	3,327.00 (17.65)	3,776.00 (13.66)	4,555.00 (18.35)	3,370.00 (14.81)	3,528.00 (14.43)	3,245.00 (11.65)	3,795.00 (13.76)	4,295.00 (15.80)	5,174.00 (17.84)	5,000.00 (17.86)	5.78
3. อินเดีย	2,087.00 (11.07)	4,666.00 (16.88)	2,752.00 (11.09)	1,449.00 (6.37)	1,936.00 (7.92)	6,650.00 (23.87)	4,421.00 (16.03)	3,172.00 (11.67)	4,687.00 (16.16)	3,800.00 (13.58)	31.04
4. สหรัฐอเมริกา	2,304.00 (12.22)	3,174.00 (11.48)	2,644.00 (10.65)	2,847.00 (12.51)	2,541.00 (10.39)	3,295.00 (11.83)	3,834.00 (13.90)	3,090.00 (11.37)	3,862.00 (13.31)	3,700.00 (13.22)	7.27
5. ปากีสถาน	1,775.00 (9.41)	1,994.00 (7.21)	1,838.00 (7.41)	2,026.00 (8.90)	2,417.00 (9.89)	1,603.00 (5.75)	1,958.00 (7.10)	1,986.00 (7.31)	3,032.00 (10.45)	3,000.00 (10.72)	8.39
6. อื่น ๆ	4,146.00 (21.99)	7,671.00 (27.75)	6,349.00 (25.58)	6,516.00 (28.63)	6,505.00 (26.61)	5,818.00 (20.89)	6,015.00 (21.81)	4,504.00 (16.57)	4,980.00 (17.17)	5,191.00 (18.55)	5.86
รวม	18,855.00 (100.00)	27,648.00 (100.00)	24,817.00 (100.00)	22,757.00 (100.00)	24,448.00 (100.00)	27,856.00 (100.00)	27,575.00 (100.00)	27,184.00 (100.00)	29,009.00 (100.00)	27,991.00 (100.00)	5.58

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ สัดส่วนในการส่งออกแต่ละประเทศ (ร้อยละ), * หมายถึงอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2540 – 2549 หน่วยเป็นร้อยละต่อปี
ที่มา: USDA (2007)

สถานการณ์นำเข้าข้าวโลก

ตลาดตะวันออกกลางยังคงเป็นตลาดสำคัญสำหรับการนำเข้าข้าวโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอิหร่าน อิรัก และซาอุดีอาระเบีย สำหรับประเทศฟิลิปปินส์ ในปี 2548 – 2549 ได้กลับเข้ามาเป็นผู้นำเข้าข้าวที่สำคัญอันดับหนึ่งของโลก ด้วยปริมาณการนำเข้าประมาณ 1.9 ล้านตันข้าวสาร หลังจากที่ในช่วงก่อนปีหน้าปริมาณการนำเข้าอยู่ที่ 1.1 ล้านตันข้าวสาร ซึ่งมาจากปริมาณผลผลิตข้าวภายในประเทศมีจำนวนมาก นอกจากนี้ประเทศไนจีเรียก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีปริมาณการนำเข้าข้าวโลกมากในอันดับต้น ๆ โดยในปี 2549 มีปริมาณการนำเข้าข้าวประมาณ 1.6 ล้านตันข้าวสาร หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.72 ของปริมาณการนำเข้าข้าวโลก (ตารางที่ 6) อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการนำเข้าข้าวโดยรวมของโลกในบางช่วงเวลาอาจผันผวนไปตามความต้องการหรือสถานการณ์ภายในของประเทศผู้นำเข้าแต่ละประเทศ เช่น หากเกิดภัยธรรมชาติ สงคราม หรือเหตุการณ์อื่นที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออุปทานข้าว จะส่งผลให้ประเทศเหล่านั้นมีความต้องการนำเข้าข้าวเพิ่มมากขึ้น

สถานการณ์ค้าข้าวของไทย

การส่งออกข้าวโดยรวมของไทยในช่วงปี 2533 ถึงปี 2535 มีปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 2533 มีปริมาณการส่งออกข้าวรวม 4,017,090 ตัน คิดเป็นมูลค่า 27,770 ล้านบาท และปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 5,117,604 ตัน คิดเป็นมูลค่า 36,214 ล้านบาท ในปี 2535 ต่อมาในช่วงปี 2536 ถึงปี 2547 ปริมาณการส่งออกข้าวของไทยมีความผันผวน และมีแนวโน้มโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น โดยในปี 2536 มีปริมาณการส่งออก 4,987,646 ตัน คิดเป็นมูลค่า 32,947 ล้านบาท และปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 9,989,731 ตัน คิดเป็นมูลค่า 108,393 ล้านบาท ในปี 2547 และในช่วงหลังปี 2547 ปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2549 ปริมาณการส่งออกลดลงเหลือ 7,433,540 ตัน คิดเป็นมูลค่า 97,539 ล้านบาท (ตารางที่ 7)

โดยข้าวที่ส่งออกส่วนใหญ่ในปี 2549 เป็นข้าวหอมมะลิประมาณร้อยละ 32 ของมูลค่าการส่งออกข้าวทั้งหมดของไทย รองลงมาได้แก่ ข้าวเหนียว ข้าวขาว 100 % และข้าวขาว 5 – 10 % คิดเป็นร้อยละ 19 18 และ 9 ของมูลค่าการส่งออกข้าวทั้งหมดของไทย ตามลำดับ (กระทรวงพาณิชย์, 2550)

ตารางที่ 6 ปริมาณและสัดส่วนการนำเข้าข้าวของโลก

(หน่วย: พันตัน)

ประเทศ	ปริมาณและสัดส่วนการส่งนํ้าข้าวของโลก										อัตราการ
	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	ขยายตัว*
1.ฟิลิปปินส์	814.00 (4.59)	2,185.00 (8.19)	1,000.00 (4.30)	900.00 (4.28)	1,175.00 (5.14)	1,250.00 (4.82)	1,300.00 (4.71)	1,100.00 (4.05)	1,890.00 (6.52)	1,900.00 (6.79)	22.46
2. ไนจีเรีย	731.00 (4.12)	900.00 (3.37)	950.00 (4.09)	1,250.00 (5.95)	1,906.00 (8.33)	1,897.00 (7.31)	1,448.00 (5.25)	1,369.00 (5.04)	1,777.00 (6.13)	1,600.00 (5.72)	11.44
3. อิหร่าน	1,288.00 (7.26)	844.00 (3.16)	1,313.00 (5.65)	1,100.00 (5.23)	765.00 (3.34)	964.00 (3.72)	900.00 (3.26)	950.00 (3.49)	983.00 (3.39)	1,200.00 (4.29)	2.77
4. อิรัก	744.00 (4.19)	630.00 (2.36)	779.00 (3.35)	1,274.00 (6.06)	959.00 (4.19)	1,178.00 (4.54)	672.00 (2.44)	889.00 (3.27)	786.00 (2.71)	1,200.00 (4.29)	11.16
5. ซาอุดีอาระเบีย	660.00 (3.72)	775.00 (2.91)	750.00 (3.23)	992.00 (4.72)	1,053.00 (4.60)	938.00 (3.62)	1,150.00 (4.17)	1,500.00 (5.52)	1,357.00 (4.68)	1,000.00 (3.57)	6.54
6. อื่น ๆ	13,500 (76.11)	21,339 (80.00)	18,447 (79.38)	15,510 (73.77)	17,012 (74.39)	19,713 (75.99)	22,105 (80.16)	21,376 (78.63)	22,216 (76.58)	21,091.00 (75.35)	6.87
รวม	17,737.00 (100.00)	26,673.00 (100.00)	23,239.00 (100.00)	21,026.00 (100.00)	22,870.00 (100.00)	25,940.00 (100.00)	27,575.00 (100.00)	27,184.00 (100.00)	29,009.00 (100.00)	27,991.00 (100.00)	6.47

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ สัดส่วนในการนำเข้าแต่ละประเทศ (ร้อยละ), * หมายถึงอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2540 – 2549 หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

ที่มา: USDA (2007)

ตารางที่ 7 ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกข้าวรวมของไทย ปีพ.ศ.2533 – 2549

ปี	ปริมาณการส่งออก ข้าวรวม (ตัน)	มูลค่าการส่งออก ข้าวรวม (ล้านบาท)
2533	4,017,090	27,769.53
2534	4,333,015	30,515.81
2535	5,117,604	36,213.75
2536	4,987,646	32,946.59
2537	4,858,638	39,187.31
2538	6,197,989	48,626.76
2539	5,460,219	50,734.76
2540	5,567,360	65,088.05
2541	6,540,235	86,805.35
2542	6,838,793	73,810.42
2543	6,141,341	65,516.28
2544	7,685,050	70,122.98
2545	7,327,005	70,005.46
2546	7,345,971	76,699.15
2547	9,989,731	108,393.27
2548	7,537,341	93,547.59
2549	7,433,540	97,539.37

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550)

โครงสร้างการส่งออกข้าวของไทย

การส่งออกของสินค้าข้าวในที่นี่ ได้จัดแบ่งการกระจายไปตามแหล่งการค้าสำคัญ ๆ ทั่วโลก ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มประเทศในแถบทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปอเมริกาใต้ ทวีปแอฟริกา และทวีปออสเตรเลีย ซึ่งเมื่อนำมูลค่าการส่งออกในช่วงต่าง ๆ ช่วงละ 4 ปี มาคิดเฉลี่ย ยกเว้นในช่วงปี 2531 – 2533 ซึ่งมีช่วงเวลาเท่ากับ 3 ปี จะพบว่าในช่วงปี 2531 – 2533 มีมูลค่าเฉลี่ยของการส่งออก 47,528.20 ล้านบาทต่อปี (ตารางที่ 8) ในจำนวนนี้สัดส่วนการค้ากับทวีปเอเชีย

ประมาณร้อยละ 60.84 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ทวีปแอฟริกา ประมาณร้อยละ 22.93 ต่อปี ทวีปยุโรป ประมาณร้อยละ 7.33 ต่อปี และทวีปอเมริกาเหนือ ประมาณร้อยละ 6.62 ต่อปี ตามลำดับ โครงสร้างทางการค้ากับกลุ่มการค้าต่าง ๆ ได้มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกเฉลี่ย ดังจะเห็นได้จากในช่วงเวลาต่าง ๆ ระหว่างปี 2531 – 2549 สัดส่วนการส่งออกข้าวของไทยไปยังทวีปแอฟริกามีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น โดยในช่วงปี 2534 – 2537 มีสัดส่วนการส่งออกข้าวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 21.17 ต่อปี และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 32.06 และ 33.74 ต่อปี ในช่วงปี 2542 – 2545 และช่วงปี 2546 – 2549 ตามลำดับ หรือมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.48 ต่อปี ทั้งนี้สัดส่วนมูลค่าเฉลี่ยการส่งออกไปยังทวีปเอเชียในช่วงเวลาดังกล่าวกลับมีแนวโน้มที่ลดลง โดยในช่วงปี 2546 – 2549 มีสัดส่วนเหลือเพียงร้อยละ 48.09 ต่อปี โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 ลดลงร้อยละ 4.04 ต่อปี อย่างไรก็ตามไทยก็ยังคงส่งออกข้าวไปยังทวีปเอเชียเป็นอันดับหนึ่งมาโดยตลอด ทั้งนี้ประชากรในทวีปเอเชียยังคงบริโภคข้าวเป็นหลักอยู่ และหากพิจารณาการส่งออกข้าวของไทยไปยังทวีปออสเตรเลีย จะเห็นได้ว่ามีสัดส่วนการส่งออกเพิ่มมากขึ้นโดยตลอด ทั้งนี้เนื่องจากในระยะที่ผ่านมาชาวเอเชียมีการเข้าไปอาศัยในออสเตรเลียเป็นจำนวนมากขึ้น

หากพิจารณาการกระจายการส่งออกข้าวของไทยตามกลุ่มทางการค้า ได้แก่ กลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) จะพบว่าในช่วงปี 2546 – 2549 มีสัดส่วนการส่งออกข้าวถึงร้อยละ 14.39 ต่อปี รองจากทวีปแอฟริกา ซึ่งถือได้ว่าเป็นตลาดที่มีสัดส่วนการส่งออกมากอีกตลาดหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มการส่งออกข้าวของไทยไปยังกลุ่มการค้าอาเซียนตั้งแต่ช่วงปี 2542 – 2549 กลับมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวที่ลดลง ในขณะที่กลุ่มเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North American Free Trade Agreement: NAFTA) มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 ร้อยละ 11.9 ต่อปี ส่วนกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union: EU) มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวที่ผันผวน โดยในช่วงปี 2534 – 2537 มีสัดส่วนการส่งออกข้าวของไทยไปยังสหภาพยุโรปร้อยละ 4.54 ต่อปี และลดลงเป็นร้อยละ 1.79 ต่อปี ในช่วงปี 2538 – 2541 และกลับเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2542 – 2545 ถึงร้อยละ 5.18 ต่อปี และลดลงเป็นร้อยละ 4.69 ต่อปี แต่เมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวการส่งออกไปยังสหภาพยุโรปแล้ว มีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 ถึงร้อยละ 12.04 ต่อปี (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวของไทยเฉลี่ยต่อปีตามกลุ่มทวีปการค้า ในช่วงเวลาต่าง ๆ
พ.ศ.2531 – 2549

ทวีป	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวของไทยเฉลี่ยต่อปี					อัตราการขยายตัว*
	ตามกลุ่มทวีปการค้า (ร้อยละ)					
	2531-33	2534-37	2538-41	2542-45	2546-49	
เอเชีย	60.84	57.89	64.65	52.06	48.09	4.04
อาเซียน	na	17.83	30.63	20.16	14.39	11.09
แอฟริกา	22.93	21.17	17.60	32.06	33.74	11.48
อเมริกาเหนือ	6.62	8.09	8.87	8.06	8.26	6.48
นาฟต้า	na	7.75	7.45	7.95	8.04	10.57
ยุโรป	7.33	9.20	6.02	5.97	5.96	8.17
สหภาพยุโรป(25)	na	4.54	1.79	5.18	4.69	12.04
ออสเตรเลีย	0.92	1.12	1.57	1.65	2.19	11.48
อเมริกาใต้	0.80	2.22	1.22	0.16	1.06	26.77**
อื่น ๆ	0.56	0.31	0.07	0.04	0.69	36.49**
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	-
รวมมูลค่า						
(ล้านบาท)	47,528.20	34,718.98	62,814.54	69,867.01	93,825.68	4.36

หมายเหตุ: * คัดจากมูลค่าการส่งออก หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

** เนื่องจากการส่งออกไปยังกลุ่มทวีปดังกล่าวในแต่ละปีมีความแตกต่างกันมากจึงทำ
การตัดข้อมูลบางช่วงที่มีค่ามากและน้อยจนเกินไปออกจากการคำนวณ

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลนำเข้าส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (2550)

เมื่อพิจารณาถึงการกระจายการส่งออกข้าวไปตามประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ๆ (ตารางที่ 9) จะพบว่า ข้าวของไทยได้ส่งออกไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีสัดส่วนของมูลค่าสูงสุดเฉลี่ยร้อยละ 8.31 ต่อปี ในช่วงปี 2546 – 2549 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ไนจีเรีย สหราชอาณาจักร อินเดีย บราซิล และเวียดนาม มีมูลค่าเฉลี่ยร้อยละ 6.71 6.24 5.42 5.31 5.17 5.04 และ 4.27 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามการที่จีนมีสัดส่วนการส่งออกมากที่สุดในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น ทั้งนี้เกิดจากการที่จีนได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกในปลายปี 2544 ทำให้จีนมีการลดภาษี

ตารางที่ 9 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวของไทยเฉลี่ยต่อปีแต่ละประเทศ ในช่วงเวลาต่าง ๆ
พ.ศ.2531 – 2549

ประเทศคู่ค้า	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวของไทยเฉลี่ยต่อปี				
	ตามประเทศคู่ค้า (ร้อยละ)				
	2531-33	2534-37	2538-41	2542-45	2546-49
เอเชีย					
จีน	6.97	5.18	10.58	5.72	8.31
ฮ่องกง	6.25	7.49	6.42	6.34	5.42
มาเลเซีย	6.73	5.03	7.11	4.98	5.31
อิหร่าน	7.42	6.14	5.97	6.14	5.17
สิงคโปร์	6.61	6.42	6.16	5.60	3.51
อินโดนีเซีย	1.53	4.34	13.30	7.27	2.80
อเมริกาเหนือ					
สหรัฐอเมริกา	3.33	6.10	6.01	6.55	6.71
แอฟริกา					
ไนจีเรีย	0.00	0.81	5.99	11.87	6.24
เบนิน	2.77	4.17	1.09	1.20	5.04
เซเนกัล	1.68	2.63	1.37	6.21	4.27
โกตดิวัวร์	1.49	0.42	0.49	2.22	3.28
ออสเตรเลีย					
ออสเตรเลีย	0.66	0.80	0.76	1.02	1.27
อื่น ๆ	54.57	50.47	34.75	34.87	42.65
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
รวมมูลค่า (ล้านบาท)	47,528.20	34,718.98	62,814.54	69,867.01	93,825.68

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลนำเข้าส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (2550)

และขยายโควตาการนำเข้าในสินค้าข้าว มีผลทำให้ไทยมีการส่งออกข้าวไปจีนเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งจีนมีจำนวนประชากรที่มาก และคนส่วนใหญ่นิยมบริโภคข้าวเป็นหลัก

อย่างไรก็ตามการส่งออกข้าวไทยในตลาดเอเชีย ได้แก่ ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย และ บรูไน ถือเป็นประเทศที่ซื้อข้าวจากไทยเป็นประจำทุกปี ในปริมาณค่อนข้างแน่นอน โดยข้าวที่ซื้อเกือบทั้งหมดเป็นข้าวคุณภาพดี ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย และจีน เป็นประเทศที่ซื้อข้าวจากไทยไม่สม่ำเสมอ ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะทำให้การส่งออกข้าวของไทยเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากปกติ ขึ้นอยู่กับผลผลิตภายในประเทศ และนโยบายการเมือง เป็นต้น โดยข้าวที่ซื้อส่วนใหญ่เป็นข้าวคุณภาพต่ำ คือ ข้าวขาว 25% และข้าวขาว 35% ส่วนในตลาดแอฟริกา อาทิ ประเทศไนจีเรีย เบนิน เวเนซุเอลา และโกตดิวัวร์ ข้าวส่วนใหญ่ที่ไทยส่งออกเป็นข้าวคุณภาพต่ำ และมีความต้องการนำเข้าค่อนข้างมาก ทั้งนี้ประเทศนำเข้าในตลาดแอฟริกาส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ยากจน โดยจะนำเข้าจากแหล่งข้าวที่มีราคาต่ำ หรือสามารถให้สินเชื่อในระยะยาวได้ ทำให้บางประเทศมีแนวโน้มการซื้อข้าวไทยที่ลดลง โดยหันไปนำเข้าข้าวราคาต่ำจากประเทศเวียดนาม และอินเดียมากขึ้น เช่น ไนจีเรีย เป็นต้น

ข้าวไทยที่ส่งออกไปในตลาดสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่เป็นข้าวคุณภาพดี ซึ่งถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวที่เป็นคู่แข่งสำคัญของไทย แต่เนื่องจากการอพยพของชาวเอเชียไปตั้งถิ่นฐานในสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมาก ทำให้ความต้องการข้าวไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น จากช่วงปี 2531 - 2533 มีสัดส่วนการส่งออกเพียงร้อยละ 3.3 ต่อปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.71 ต่อปี ในช่วงปี 2546 - 2549 (ตารางที่ 9) ซึ่งข้าวคุณภาพดีที่ส่งไปยังตลาดสหรัฐฯ เป็นข้าวที่บรรจุหีบห่อขนาดเล็ก ซึ่งสามารถนำไปจำหน่ายยังผู้บริโภคได้โดยไม่ต้องบรรจุหีบห่อใหม่

ส่วนในตลาดยุโรป ข้าวไทยที่ส่งไปส่วนใหญ่เป็นข้าวคุณภาพดี ซึ่งแต่ละปีมีการนำเข้าจากไทยไม่มากนัก เนื่องจากคนยุโรปส่วนใหญ่จะบริโภคข้าวเมล็ดสั้นและนิยมนำข้าวของสหรัฐอเมริกามากกว่า ทำให้ส่วนแบ่งตลาดข้าวของไทยในตลาดนี้ค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้ไทยเสียเปรียบสหรัฐฯ ในด้านค่าขนส่งและการกำหนดภาษีนำเข้า โดยสหภาพยุโรปกำหนดภาษีนำเข้าข้าวในอัตราสูง ซึ่งเป็นข้าวส่วนใหญ่ที่ไทยส่งออก ส่วนสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่ส่งออกข้าวในรูปแบบข้าวกล้องซึ่งสหภาพยุโรปกำหนดอัตราภาษีนำเข้าในอัตราต่ำ

สัดส่วนการส่งออกของบริษัทส่งออกข้าวของไทย

ปัจจุบันบริษัทที่จดทะเบียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งออกข้าวและเป็นสมาชิกของกรมส่งเสริมการส่งออกมีทั้งสิ้น 71 บริษัท (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550) โดยบริษัทที่ส่งออกข้าวมาก

ที่สุดของไทยในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2550 (มกราคม-มิถุนายน) ได้แก่ บริษัทนครหลวงค้าข้าว โดยมีสัดส่วนการส่งออกถึงร้อยละ 14.76 ของปริมาณการส่งออกข้าวทั่วประเทศ รองลงมาได้แก่ บริษัทเอเชียโกลด์เคนท์ไรซ์ บริษัทกลุ่มข้าวไชยพร บริษัทเพรซิเดนท้อะกรี เทรดคิง และบริษัท ไรซ์แลนด์อินเตอร์เนชันแนล โดยมีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 14.40 6.34 4.08 และ 3.95 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด ตามลำดับ (ตารางที่ 10) อย่างไรก็ตามในปี 2549 บริษัทที่ส่งออกข้าวมากที่สุดของไทยคือ บริษัทเพรซิเดนท้อะกรี เทรดคิง รองลงมาได้แก่ บริษัทเอเชียโกลด์เคนท์ไรซ์ บริษัท นครหลวงค้าข้าว บริษัทแคปปิตัลชีเรียลส์ และบริษัทบริษัทกลุ่มข้าวไชยพร ตามลำดับ (รายชื่อบริษัทที่ส่งออกข้าวของไทย 20 อันดับแรก ในปี 2549 ปรากฏในภาคผนวก)

ตารางที่ 10 บริษัทที่ส่งออกข้าวสูงสุด 10 อันดับแรก ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2550
(มกราคม-มิถุนายน)

ชื่อบริษัท	ปริมาณส่งออก (ตัน)	สัดส่วนการส่งออก (ร้อยละ)
1. นครหลวงค้าข้าว	650,671.00	14.76
2. เอเชียโกลด์เคนท์ ไรซ์	634,851.00	14.40
3. กลุ่มข้าวไชยพร	279,272.00	6.34
4. เพรซิเดนท้อะกรี เทรดคิง	179,938.00	4.08
5. ไรซ์แลนด์อินเตอร์เนชันแนล	174,234.00	3.95
6. พงษ์ลาก	169,730.00	3.85
7. ซี.พี.อินเตอร์เทรด	167,971.00	3.81
8. ไทยฟ้า (2511)	154,628.00	3.51
9. กมลกิจ	154,359.00	3.50
10. ไทยมาพรธมเทรดคิง	143,672.00	3.26
11. อื่น ๆ	1,698,150.00	38.53
ปริมาณส่งออกข้าวทั่วประเทศ	4,407,476.00	100.00

ที่มา: สมาคมผู้ส่งออกข้าวต่างประเทศ (2550)

ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกข้าวของไทย

1. ปัญหาทางด้านราคา เนื่องจากปัจจุบันมีการแข่งขันที่สูงทำให้หลายประเทศนำกลยุทธ์ด้านราคามาใช้ ทั้งเรื่องต้นทุน และการพัฒนาคุณภาพ ทำให้ไทยเสียเปรียบ เพราะประเทศคู่แข่งมีต้นทุนการผลิตต่ำจึงสามารถลดราคาได้ต่ำกว่าไทย ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมามีความผันผวนของค่าเงินบาท โดยค่าเงินบาทมีค่าแข็งตัวมาโดยตลอด ทำให้ราคาข้าวไทยสูงกว่าข้าวจากประเทศคู่แข่ง อาทิ อินเดีย และเวียดนาม เป็นต้น

2. การกีดกันทางการค้าด้วยมาตรการภาษี (Tariff barrier) และมาตรการที่ไม่มีภาษี (non-tariff barrier) ในรูปแบบต่าง ๆ

2.1 มาตรการภาษี ประเทศผู้นำเข้าข้าวสำคัญ ได้แก่ ในจีเรีย ฟิลิปปีนส์ และอินโดนีเซียตั้งกำแพงภาษีนำเข้าข้าวในอัตราสูง ทั้งนี้ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2550 รัสเซียได้ประกาศปรับเพิ่มอัตราภาษีนำเข้าข้าวจากเดิมตันละ 70 ยูโร เป็นต้นละ 120 ยูโร สำหรับการนำเข้าข้าวระหว่างวันที่ 1 มีนาคม – 31 พฤษภาคม และระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม – 31 ธันวาคม 2550

2.2 มาตรการที่ไม่มีภาษี รัฐบาลประเทศผู้นำเข้ามีนโยบายต้องการคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศและรักษาเสถียรภาพของรัฐบาล จึงมีการชะลอการนำเข้าไว้ นอกจากนี้ในประเทศรัสเซียกำหนดให้การนำเข้าข้าวตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2550 เป็นต้นไป ต้องมีหนังสือรับรองความปลอดภัยทางด้านอาหารและหนังสือรับรองคุณภาพ พร้อมทั้งให้ระบุข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีที่ใช้แบบมาด้วย

3. การส่งมอบข้าว เมื่อผู้ส่งออกได้รับคำสั่งซื้อจะมีการกำหนดส่งมอบข้าวในภายหลัง ผู้ส่งออกข้าวส่วนใหญ่จะลดความเสี่ยงโดยไม่เก็บข้าวสารไว้ในโกดังเพื่อรอการขาย แต่จะให้นายหน้าทำการรวบรวมข้าวให้ครบตามปริมาณที่กำหนด บางครั้งอาจเกิดปัญหารวบรวมข้าวได้ไม่ทันตามกำหนดส่งมอบ อาจเพราะไม่มีโรงสีเป็นของตนเอง

4. ปัญหาการปลอมปนข้าวหอมมะลิ โดยมีการใช้ข้าวหอมปทุมธานี 1 มาผสมกับข้าวหอมมะลิ ทำให้ข้าวหอมมะลิของไทยเสียชื่อเสียง ซึ่งเป็นการบั่นทอนคุณภาพข้าวหอมมะลิของไทยเป็นอย่างมาก

แป้งข้าว

สถานการณ์ส่งออกแป้งข้าวของโลก

ตลอดช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศผู้ส่งออกแป้งข้าวที่สำคัญของโลก รองลงมาได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สหรัฐอเมริกา และเยอรมนี ตามลำดับ โดยในปี 2544 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวในตลาดโลกประมาณ 39 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วน 47.90 ของมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวทั้งหมดของโลก และเพิ่มขึ้นเป็น 54 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นสัดส่วน 56.58 ของมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวทั้งหมดของโลกในปี 2548 อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลา 5 ปี สัดส่วนการส่งออกแป้งข้าวของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีแนวโน้มการเติบโตลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี ดังจะเห็นได้จากในปี 2544 จีนมีสัดส่วนการส่งออกแป้งข้าวร้อยละ 18.32 ของมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวทั้งหมดของโลก และลดลงเป็นร้อยละ 10.72 และ 9.66 ของมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวทั้งหมดของโลก ในปี 2546 และ ปี 2548 ตามลำดับ ในขณะที่เยอรมนีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวมีแนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2544 มีสัดส่วนการส่งออกแป้งข้าวร้อยละ 1.00 ของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวทั้งหมดของโลก และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.65 และ 4.85 ของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวทั้งหมดของโลก ในปี 2546 และ ปี 2548 ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

สถานการณ์นำเข้าแป้งข้าวของโลก

ในช่วงปี 2544 – 2548 ประเทศนำเข้าแป้งข้าวที่สำคัญในตลาดโลก ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน นำเข้ามากที่สุดในโลก โดยในปี 2544 มีมูลค่าการนำเข้าประมาณ 18 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 31.43 ของมูลค่าการนำเข้าแป้งข้าวทั้งหมดของโลก ซึ่งมีแนวโน้มการนำเข้าที่ลดลงมาโดยตลอด โดยในปี 2548 มีมูลค่าการนำเข้าลดลงเหลือประมาณ 16 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 18.51 ของมูลค่าการนำเข้าแป้งข้าวทั้งหมดของโลก ประเทศนำเข้ารองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร เยอรมนี และแคนาดา โดยในปี 2548 มีสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 8.49 7.88 7.47 7.45 และ 5.79 ของมูลค่าการนำเข้าแป้งข้าวทั้งหมดของโลก ตามลำดับ อย่างไรก็ตามในช่วงปี 2544 – 2548 สัดส่วนการนำเข้าของประเทศเยอรมนี โปแลนด์ และซาอุดีอาระเบีย มีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์กลับมีแนวโน้มการนำเข้าที่ลดลงมาโดยตลอด (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 11 มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกแป้งข้าวของโลก ระหว่างปี 2544 – 2548

(หน่วย: พันดอลลาร์สหรัฐฯ)

ประเทศ	มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกแป้งข้าวของโลก					อัตราการขยายตัว*
	2544	2545	2546	2547	2548	
1. ไทย	38,935.45 (47.90)	46,199.36 (60.47)	43,397.05 (57.80)	50,746.97 (57.80)	54,225.89 (56.58)	9.10
2. สาธารณรัฐประชาชนจีน	14,894.52 (18.32)	9,925.00 (12.99)	8,048.74 (10.72)	8,518.46 (9.70)	9,261.00 (9.66)	-9.43
3. สหรัฐอเมริกา	3,225.00 (3.97)	3,758.00 (4.92)	4,318.00 (5.75)	5,120.00 (5.83)	4,966.00 (5.18)	11.75
4. เยอรมนี	813.17 (1.00)	1,348.00 (1.76)	2,741.00 (3.65)	3,379.00 (3.85)	4,644.00 (4.85)	57.46
5. เนเธอร์แลนด์	182.67 (0.22)	1,523.01 (1.99)	2,428.00 (3.23)	1,247.00 (1.42)	3,325.00 (3.47)	227.79
6. อิตาลี	496.79 (0.61)	588.57 (0.77)	1,102.41 (1.47)	1,279.28 (1.46)	2,617.26 (2.73)	56.60
7. ฝรั่งเศส	2,064.00 (2.54)	1,757.00 (2.30)	2,043.00 (2.72)	2,205.00 (2.51)	2,451.00 (2.56)	5.12
8. อินเดีย	2,787.00 (3.43)	1,203.00 (1.57)	1,718.46 (2.29)	2,122.11 (2.42)	2,251.21 (2.35)	3.90
9. ออสเตรเลีย	2,487.00 (3.06)	1,684.00 (2.20)	1,679.00 (2.24)	3,347.00 (3.81)	1,981.00 (2.07)	6.49
10. แคนาดา	1,678.00 (2.06)	2,143.00 (2.80)	2,185.00 (2.91)	1,912.00 (2.18)	1,853.00 (1.93)	3.52
11. อื่น ๆ	13,727.28 (16.89)	6,271.00 (8.21)	5,422.42 (7.22)	7,917.44 (9.02)	8,263.41 (8.62)	-4.37
รวม	81,290.88 (100.00)	76,399.94 (100.00)	75,083.08 (100.00)	87,794.26 (100.00)	95,838.77 (100.00)	4.59

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่าสัดส่วนในการส่งออกแต่ละประเทศ (ร้อยละ)

* หมายถึงอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2544 – 2548 หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

ที่มา: Food and Agricultural Organization (2007)

ตารางที่ 12 มูลค่าและสัดส่วนการนำเข้าแป้งข้าวของโลก ระหว่างปี 2544 – 2548

(หน่วย: พันดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้าแป้งข้าวของแต่ละประเทศ					อัตราการขยายตัว*
	2544	2545	2546	2547	2548	
1. สาธารณรัฐประชาชนจีน	18,061.45 (31.43)	11,404.00 (20.58)	11,478.77 (17.35)	13,526.00 (17.40)	15,848.00 (18.51)	-0.30
2. สหรัฐอเมริกา	5,449.00 (9.48)	5,894.00 (10.63)	7,112.00 (10.75)	7,928.00 (10.20)	7,268.00 (8.49)	8.00
3. ฝรั่งเศส	3,254.00 (5.66)	3,779.00 (6.82)	5,035.00 (7.61)	6,163.00 (7.93)	6,752.36 (7.88)	20.33
4. สหราชอาณาจักร	3,794.00 (6.60)	4,396.00 (7.93)	7,876.00 (11.90)	6,343.00 (8.16)	6,393.00 (7.47)	19.09
5. เยอรมนี	2,330.45 (4.06)	3,278.00 (5.91)	3,773.00 (5.70)	4,898.00 (6.30)	6,383.00 (7.45)	28.97
6. แคนาดา	3,175.93 (5.53)	3,537.93 (6.38)	4,018.48 (6.07)	4,834.56 (6.22)	4,961.00 (5.79)	11.98
7. โปแลนด์	1,366.00 (2.38)	1,241.00 (2.24)	1,957.00 (2.96)	3,499.00 (4.50)	4,465.00 (5.21)	38.74
8. ซาอุดีอาระเบีย	188.77 (0.33)	132.00 (0.24)	1,582.37 (2.39)	1,820.00 (2.34)	4,009.00 (4.68)	301.00
9. มาเลเซีย	2,148.00 (3.74)	1,744.00 (3.15)	1,958.00 (2.96)	2,515.00 (3.24)	3,156.00 (3.69)	11.85
10. สิงคโปร์	3,540.37 (6.16)	2,737.00 (4.94)	2,723.00 (4.12)	2,808.00 (3.61)	2,934.00 (3.43)	-3.90
11. อื่น ๆ	14,152.12 (24.63)	17,280.56 (31.18)	18,649.13 (28.19)	23,405.30 (30.11)	23,467.95 (27.40)	13.95
รวม	57,460.09 (100.00)	55,423.49 (100.00)	66,162.75 (100.00)	77,739.86 (100.00)	85,637.31 (100.00)	10.87

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่าสัดส่วนในการนำเข้าแต่ละประเทศ (ร้อยละ)

* หมายถึงอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2544 – 2548 หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

ที่มา: Food and Agricultural Organization (2007)

ผลิตภัณฑ์แป้งข้าวของไทยแบ่งเป็นแป้งข้าวเหนียว และแป้งข้าวเจ้า ทั้งนี้แป้งข้าวเหนียวจะมีปริมาณและมูลค่าของการส่งออกสูงกว่าแป้งข้าวเจ้า โดยในปี 2549 การส่งออกแป้งข้าวเหนียวมีปริมาณ 84,892.00 ตัน มูลค่า 1,864.02 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 45.15 ของปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวแปรรูปทั้งหมด และร้อยละ 25.99 ของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวทั้งหมด ส่วนการส่งออกแป้งข้าวเจ้ามีปริมาณการส่งออก 30,351.00 ตัน มูลค่า 595.97 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 16.14 ของปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวแปรรูป และร้อยละ 9.31 ของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว (ตารางที่ 13)

สถานะการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทย

ตั้งแต่ปี 2533 ถึงปี 2537 การส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทย โดยเฉลี่ยมีปริมาณเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ในปี 2533 ไทยส่งออกแป้งข้าวเหนียวเป็นปริมาณ 52,767 ตัน คิดเป็นมูลค่า 529 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 90,926 ตัน คิดเป็นมูลค่า 1,218 ล้านบาท (ตารางที่ 14) ในปี 2537 ต่อมาในปี 2538 ถึงปี 2544 การส่งออกแป้งข้าวเหนียวมีแนวโน้มลดลงและมีความผันผวนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากราคาข้าวเหนียวเพิ่มขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตแป้งข้าวเหนียวมีแนวโน้มสูงขึ้น จนกระทั่งปี 2545 ถึงปี 2549 ปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2545 มีปริมาณการ

ตารางที่ 13 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูปแป้งข้าว ระหว่างปี 2547 – 2549

หน่วย: ปริมาณ (ตัน) มูลค่า (ล้านบาท)						
ผลิตภัณฑ์	ปี 2547		ปี 2548		ปี 2549	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
แป้งข้าวเหนียว	70,794.00	1,513.04	78,283.00	1,590.70	84,892.00	1,864.02
	(40.45)	(25.46)	(42.21)	(25.94)	(45.15)	(29.11)
แป้งข้าวเจ้า	35,280.00	599.23	39,561.00	776.71	30,351.00	595.97
	(20.16)	(10.08)	(21.33)	(12.66)	(16.14)	(9.31)
ผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวทั้งหมด	175,024.93	5,943.25	185,467.78	6,133.27	188,002.49	6,403.06
	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่าสัดส่วนในการส่งออกของผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวทั้งหมด (ร้อยละ)
ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550)

ตารางที่ 14 ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทย ปีพ.ศ.2533 – 2549

ปี	ปริมาณการส่งออก แป้งข้าวเหนียว (ตัน)	มูลค่าการส่งออก แป้งข้าวเหนียว (ล้านบาท)
2533	52,767	529.41
2534	59,610	607.82
2535	73,188	800.51
2536	83,483	1,040.75
2537	90,926	1,218.99
2538	64,771	882.93
2539	74,161	1,135.87
2540	67,877	1,283.99
2541	58,838	1,292.35
2542	58,701	1,185.09
2543	68,970	1,346.65
2544	62,856	1,304.16
2545	69,471	1,576.55
2546	69,150	1,425.45
2547	70,794	1,513.04
2548	78,283	1,590.70
2549	84,892	1,864.02

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550)

ส่งออกแป้งข้าวเหนียว 69,471 ตัน คิดเป็นมูลค่า 1,577 ล้านบาท และมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 84,892 ตัน คิดเป็นมูลค่า 1,864 ล้านบาท ในปี 2549

โครงสร้างการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทย

การส่งออกในสินค้าแป้งข้าวเหนียวของไทยนั้น มีการส่งออกไปยังแหล่งการค้าสำคัญ ๆ ทั่วโลก ซึ่งถ้าหากพิจารณาการส่งออกตามทวีป จะพบว่าในช่วงปี 2531 – 2533 มีมูลค่าเฉลี่ยของ

การส่งออก 612.82 ล้านบาทต่อปี ในจำนวนนี้มีสัดส่วนการค้ากับทวีปเอเชียถึงร้อยละ 94.04 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ทวีปอเมริกาเหนือ (ร้อยละ 4.31 ต่อปี) ทวีปยุโรป (ร้อยละ 1.01 ต่อปี) และทวีปออสเตรเลีย (ร้อยละ 0.619 ต่อปี) ตามลำดับ โครงสร้างการค้ากับทวีปต่าง ๆ ในช่วง 18 ปีที่ผ่านมา (ปี 2531 – 2549) การค้าแป้งข้าวเหนียวส่งออกไปยังทวีปเอเชียเป็นอันดับหนึ่งมาโดยตลอด แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนการส่งออกในทวีปเอเชียกลับลดลงตลอดเช่นกัน โดยในช่วงปี 2534 – 2537 มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 94.49 ต่อปี และลดลงเป็นร้อยละ 89.61 ต่อปี ในช่วงปี 2546 – 2549 โดยมีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 5.88 ต่อปี ในขณะที่สัดส่วนการส่งออกไปในทวีปอเมริกาใต้ แอฟริกา ออสเตรเลีย ยุโรป และอเมริกาเหนือกลับมีสัดส่วนการส่งออกเพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 29.81 18.92 13.87 12.19 และ 9.10 ต่อปี ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าสัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวไปยังทวีปเอเชียจะมีแนวโน้มที่ลดลง แต่หากพิจารณาจากกลุ่มทางการค้า จะพบว่าเขตการค้าเสรีเอเชียนตั้งแต่ช่วงปีระหว่าง 2542 – 2549 กลับมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มการค้า NAFTA และกลุ่มการค้าสหภาพยุโรป (25) มีแนวโน้มสัดส่วนมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน

หากพิจารณาการกระจายสินค้าแป้งข้าวเหนียวไปยังตามประเทศที่สำคัญ ๆ จะพบว่าสินค้าแป้งข้าวเหนียวของไทยได้ส่งไปประเทศญี่ปุ่นมีสัดส่วนของมูลค่าสูงสุดเฉลี่ยร้อยละ 41.04 ต่อปี ในช่วงปี 2546 – 2549 รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ 17.01 ต่อปี)ฮ่องกง (ร้อยละ 14.95 ต่อปี) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 5.01 ต่อปี) ไต้หวัน (ร้อยละ 4.11 ต่อปี) จีน (ร้อยละ 3.98 ต่อปี) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 3.24 ต่อปี) ตามลำดับ โดยมีมูลค่าเฉลี่ยของการส่งออกแป้งข้าวเหนียวทั้งหมด 1,467.71 ล้านบาทต่อปีในช่วงเวลาดังกล่าว (ตารางที่ 16) อย่างไรก็ตามในช่วงเวลาต่าง ๆ (ปี 2531 – 2549) ไทยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นเป็นอันดับหนึ่งมาโดยตลอด แต่กลับมีสัดส่วนการส่งออกที่ลดลง โดยมีการกระจายการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย ฮ่องกง ไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน ฟิลิปปินส์ และแคนาดามากขึ้น

สถานะการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทย

ตั้งแต่ปี 2533 ถึงปี 2535 การส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยโดยเฉลี่ยมีปริมาณเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ในปี 2533 ไทยส่งออกแป้งข้าวเจ้าเป็นปริมาณ 20,200 ตัน มูลค่า 192 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 33,167 ตัน มูลค่า 358 ล้านบาท ในปี 2535 ต่อมาในปี 2536 ถึงปี 2542 ไทยมีการ

ตารางที่ 15 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยเฉลี่ยต่อปีตามกลุ่มทวีปการค้า
และกลุ่มทางการค้าในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549

ทวีป	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยเฉลี่ยต่อปี ตามกลุ่มทวีปการค้า (ร้อยละ)					อัตราการ ขยายตัว* ¹
	2531-33	2534-37	2538-41	2542-45	2546-49	
เอเชีย	94.04	94.49	92.63	91.41	89.61	5.88
อาเซียน	na	23.39	18.76	21.11	24.79	4.07
อเมริกาเหนือ	4.31	4.14	5.55	6.24	6.77	9.10
นาฟต้า	na	4.14	5.54	6.24	6.76	9.73
ยุโรป	1.01	0.78	1.10	1.37	2.07	12.19
สหภาพยุโรป(25)	na	0.75	0.31	1.32	2.02	16.25
ออสเตรเลีย	0.61	0.55	0.66	0.84	1.37	13.87
อเมริกาใต้	0.00	0.02	0.02	0.07	0.11	29.81**
แอฟริกา	0.03	0.02	0.04	0.08	0.07	22.23**
อื่น ๆ	0.002	0.003	0.000	0.002	0.005	18.92**
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	-
รวมมูลค่า (ล้านบาท)	612.82	912.84	1,145.65	1,338.53	1,467.71	5.95

หมายเหตุ: * คัดจากมูลค่าการส่งออก หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

** เนื่องจากการส่งออกไปยังกลุ่มทวีปดังกล่าวในแต่ละปีมีความแตกต่างกันมากจึงทำ
การตัดข้อมูลบางช่วงที่มีค่ามากและน้อยจนเกินไปออกจากการคำนวณ

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลนำเข้าส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (2550)

ตารางที่ 16 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยเฉลี่ยต่อปีตามประเทศคู่ค้าที่สำคัญ
ในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549

ประเทศคู่ค้า	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยเฉลี่ยต่อปี				
	ตามประเทศคู่ค้า (ร้อยละ)				
	2531-33	2534-37	2538-41	2542-45	2546-49
เอเชีย					
ญี่ปุ่น	46.64	63.92	59.57	55.34	41.04
มาเลเซีย	16.65	12.51	15.12	15.25	17.01
ฮ่องกง	8.95	5.86	9.85	10.69	14.95
ไต้หวัน	1.22	0.43	2.37	2.79	4.11
จีน	0.00	0.03	1.58	0.97	3.98
ฟิลิปปินส์	0.04	0.06	0.30	2.36	3.24
สิงคโปร์	3.75	2.02	2.91	2.04	2.03
อินโดนีเซีย	16.55	9.42	0.10	0.79	1.37
อเมริกาเหนือ					
สหรัฐอเมริกา	3.41	3.30	4.48	5.17	5.01
แคนาดา	0.89	0.85	1.06	1.07	1.40
ยุโรป					
เนเธอร์แลนด์	0.14	0.12	0.21	0.24	0.77
ออสเตรเลีย					
ออสเตรเลีย	0.57	0.50	0.58	0.64	0.66
อื่น ๆ	1.18	1.00	1.86	2.66	4.44
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
รวมมูลค่า (ล้านบาท)	612.82	912.84	1,145.65	1,338.53	1,467.71

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลนำเข้าส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (2550)

ส่งออกลดลงอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยเฉพาะอินโดนีเซียที่ส่งเสริมให้มีการผลิตภายในประเทศเพิ่มขึ้น ทำให้ประเทศคู่ค้ามีการนำเข้าแป้งข้าวเจ้าจากไทยลดลง จนกระทั่งปี 2543 ปริมาณการส่งออกสูงขึ้นเป็น 29,541 ตัน มูลค่าการส่งออก 436 ล้านบาท สำหรับในปี 2544 ปริมาณการส่งออกลดลงเป็น 24,880 ตัน คิดเป็นมูลค่าการส่งออก 435 ล้านบาท อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี 2545 ถึงปี 2548 ปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเจ้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยในปี 2545 มีปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเจ้า 26,755 ตัน มูลค่า 451 ล้านบาท และมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 39,561 ตัน มูลค่า 777 ล้านบาท ในปี 2548 ส่วนในปี 2549 มีปริมาณการส่งออกที่ลดลงเป็น 30,351 ตัน มูลค่า 596 ล้านบาท (ตารางที่ 17)

โครงสร้างการส่งออกแป้งข้าวเจ้า

ในส่วนของสินค้าแป้งข้าวเจ้านั้น ทวีปเอเชียมีการส่งออกมากที่สุดมาโดยตลอด ตั้งแต่ในช่วงเวลาต่าง ๆ ระหว่างปี 2531 – 2549 โดยในช่วงปี 2546 – 2549 มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 77.40 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ทวีปอเมริกาเหนือ (ร้อยละ 13.13 ต่อปี) ทวีปยุโรป (ร้อยละ 5.43 ต่อปี) ทวีปออสเตรเลีย (3.59 ต่อปี) ทวีปแอฟริกา (ร้อยละ 0.37 ต่อปี) และทวีปอเมริกาใต้ (ร้อยละ 0.08) ตามลำดับ โดยมีมูลค่าเฉลี่ยของการส่งออกแป้งข้าวเจ้าทั้งหมด 598.24 ล้านบาทต่อปีในช่วงเวลาดังกล่าว (ตารางที่ 18)

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาสัดส่วนการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยไปยังทวีปเอเชีย มีแนวโน้มที่ลดลงโดยตลอดในช่วงเวลาระหว่างปี 2531 – 2545 และเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาปี 2546 – 2549 หรือมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 ร้อยละ 4.92 ต่อปี และหากพิจารณาในกลุ่มทางการค้าในเขตการค้าเสรีอาเซียนจะพบว่าในช่วงเวลาระหว่างปี 2534 – 2549 มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเจ้าลดลงโดยตลอด โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 เพียงร้อยละ 2.11 ต่อปี ส่วนทวีปอเมริกาเหนือมีสัดส่วนการส่งออกที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงเวลาระหว่างปี 2531 – 2545 และลดลงในช่วงเวลาปี 2546 – 2549 โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 ร้อยละ 7.79 ต่อปี ในขณะที่ทวีปยุโรป ในช่วงเวลาระหว่างปี 2531 – 2537 มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกที่ลดลง และเพิ่มขึ้นโดยตลอดในช่วงปี 2538 – 2549 ทั้งนี้อัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 มีถึงร้อยละ 10.00 ต่อปี ซึ่งหากพิจารณาตามกลุ่มทางการค้าสหภาพยุโรป (25 ประเทศ) มีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 ถึงร้อยละ 12.19 ต่อปี

ตารางที่ 17 ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทย ปีพ.ศ.2533 – 2549

ปี	ปริมาณการส่งออก แป้งข้าวเจ้า (ตัน)	มูลค่าการส่งออก แป้งข้าวเจ้า (ล้านบาท)
2533	20,200	192.06
2534	32,701	274.95
2535	33,167	358.12
2536	25,479	297.10
2537	26,735	323.45
2538	21,441	262.48
2539	22,521	320.24
2540	21,864	386.06
2541	20,194	396.08
2542	21,731	373.73
2543	29,541	435.64
2544	24,880	435.08
2545	26,755	450.98
2546	27,032	450.29
2547	35,280	599.23
2548	39,561	776.71
2549	30,351	595.97

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550)

ตารางที่ 18 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยเฉลี่ยต่อปีตามกลุ่มทวีปการค้า และกลุ่ม
ทางการค้าในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549

ทวีป	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยเฉลี่ยต่อปี					อัตราการขยายตัว*
	ตามกลุ่มทวีปการค้า (ร้อยละ)					
	2531-33	2534-37	2538-41	2542-45	2546-49	
เอเชีย	84.90	84.05	75.07	74.55	77.40	4.92
อาเซียน	na	37.76	33.24	32.21	30.42	2.11
อเมริกาเหนือ	9.68	10.66	16.15	16.61	13.13	7.76
ยุโรป	2.95	2.83	5.01	5.02	5.43	10.00
สหภาพยุโรป (25)	na	2.69	1.69	4.82	5.28	12.29
ออสเตรเลีย	2.36	2.46	3.72	3.64	3.59	8.91
แอฟริกา	0.00	0.00	0.02	0.08	0.37	98.24**
อเมริกาใต้	0.00	0.01	0.03	0.09	0.08	56.50**
อื่น ๆ	0.11	0.00	0.01	0.01	0.00	25.76**
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	-
รวมมูลค่า (ล้านบาท)	268.45	313.14	341.14	418.61	598.24	5.06

หมายเหตุ: * คิดจากมูลค่าการส่งออก หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

** เนื่องจากการส่งออกไปยังกลุ่มทวีปดังกล่าวในแต่ละปีมีความแตกต่างกันมากจึงทำ
การตัดข้อมูลบางช่วงที่มีค่ามากและน้อยจนเกินไปออกจากการคำนวณ
ที่มา: คำนวณจากข้อมูลนำเข้าส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (2550)

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาอัตราการขยายตัวในการส่งออกในแต่ละทวีปแล้ว จะพบว่าไทย
มีการขยายการส่งออกไปยังทวีปแอฟริกามากที่สุด โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 98.24 ต่อปี
รองลงมา ได้แก่ ทวีปอเมริกาใต้ ยุโรป ออสเตรเลีย อเมริกาเหนือ และเอเชีย มีค่าร้อยละ 56.50
10.00 8.91 7.76 และ 4.92 ต่อปี ตามลำดับ (ตารางที่ 18)

เมื่อพิจารณาถึงการกระจายการส่งออกแป้งข้าวเจ้าไปตามประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ๆ จะพบว่า
แป้งข้าวเจ้าของไทยได้ส่งออกไปยังประเทศฮ่องกงมีสัดส่วนของมูลค่าสูงสุดเฉลี่ยร้อยละ 26.63 ต่อ

ปี ในช่วงปี 2546 – 2549 รองลงมาได้แก่ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย และ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีมูลค่าเฉลี่ยร้อยละ 13.57 12.37 10.48 9.85 และ 4.60 ตามลำดับ โดย ในช่วงเวลาต่าง ๆ (ปี 2531 – 2549) ไทยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศฮ่องกงเป็นอันดับหนึ่ง มาโดยตลอด อย่างไรก็ตามแนวโน้มสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้หวั่น เบลเยียม และฝรั่งเศสมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์กลับมี แนวโน้มสัดส่วนการส่งออกที่ลดลง (ตารางที่ 19)

ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกแป้งข้าวของไทย

1. ถึงแม้ว่าการส่งออกแป้งข้าวของไทยจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งด้านปริมาณและมูลค่า การส่งออก แต่ยังมีอุปสรรคในการส่งออก ได้แก่ การกีดกันทางการค้าจากตลาดที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา มีการกำหนดมาตรฐานอนามัยสูง ประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ มีการกำหนดโควตา การนำเข้าแป้งข้าว มาเลเซียและอินโดนีเซีย มีการสร้างเงื่อนไขกีดกันทำให้ไม่สะดวกในการขออนุญาตการนำเข้าโดยเฉพาะเส้นหมี่ และแป้งข้าว สหภาพยุโรปมีการเก็บภาษีนำเข้าสูง ส่งผลให้การส่งออกแป้งข้าวของไทยไม่ขยายตัวมากนัก
2. ประเทศไทยมีความเสียเปรียบทางการแข่งขัน ในเรื่องต้นทุนการผลิต เนื่องจาก ราคาวัตถุดิบที่สูงขึ้น มีผลทำให้ราคาส่งออกของไทยแพงกว่าประเทศคู่แข่งในแถบเอเชียด้วยกัน เป็นสาเหตุให้สินค้าของไทยมีการกระจายตัวน้อย
3. ผลกระทบแป้งข้าวของไทยไม่มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพกลาง และไม่มีการตรวจสอบและออกหนังสือรับรองคุณภาพ ทำให้คุณภาพสินค้าที่ส่งออกไปจำหน่ายมีความไม่สม่ำเสมอ และผู้นำเข้าเกิดความไม่มั่นใจในด้านคุณภาพ

ตารางที่ 19 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยเฉลี่ยต่อปีตามประเทศคู่ค้าที่สำคัญ
ในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549

ประเทศคู่ค้า	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยเฉลี่ยต่อปี ตามกลุ่มทวีปการค้า (ร้อยละ)				
	2531-33	2534-37	2538-41	2542-45	2546-49
เอเชีย					
ฮ่องกง	25.29	22.41	34.22	32.82	26.63
ญี่ปุ่น	0.97	22.30	5.49	6.67	13.57
สิงคโปร์	24.40	18.89	18.72	14.66	12.37
มาเลเซีย	10.80	15.43	10.57	12.43	9.85
สาธารณรัฐประชาชนจีน	0.00	0.07	0.40	0.77	4.60
ไต้หวัน	0.00	0.21	1.08	1.38	1.42
อินโดนีเซีย	22.31	6.09	0.36	0.46	3.31
อเมริกาเหนือ					
สหรัฐอเมริกา	7.98	8.51	13.21	13.73	10.48
แคนาดา	1.69	2.15	2.94	2.88	2.25
ยุโรป					
เบลเยียม	0.03	0.05	0.07	0.09	0.12
ฝรั่งเศส	1.18	1.49	2.05	2.11	3.17
ออสเตรเลีย					
ออสเตรเลีย	2.25	2.30	3.44	3.27	2.84
อื่น ๆ	3.10	0.10	7.47	8.72	9.39
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
รวมมูลค่า (ล้านบาท)	268.45	313.14	341.14	418.61	598.24

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลนำเข้าส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (2550)

กึ่งสดแช่แข็ง

สถานการณ์ส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของโลก

การส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของโลกเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยในปี 2548 มีมูลค่าการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งรวมทั้งโลกประมาณ 7,096 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ประเทศผู้ส่งออกกึ่งสดแช่แข็งรายใหญ่ของโลกได้แก่ เวียดนาม ไทย อินเดีย เอกวาดอร์ และเม็กซิโก โดยในปี 2548 เวียดนามมีมูลค่าการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งมากเป็นอันดับหนึ่ง มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 15.92 ของมูลค่าการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งรวมทั้งโลก รองลงมา คือ ไทย มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 12.73 ของมูลค่าการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งรวมทั้งโลก และอินเดียมีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 12.02 ของมูลค่าการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งรวมทั้งโลก ตามลำดับ (ตารางที่ 20) โดยประเทศเวียดนาม ไทย และอินเดียนั้น มีสัดส่วนการส่งออกที่ไม่แตกต่างกันมาก ถือว่าเป็นประเทศคู่แข่งกันสำคัญที่จะแข่งขันความเป็นอันดับหนึ่งในการส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของโลก

สถานการณ์การนำเข้ากึ่งสดแช่แข็งของโลก

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มูลค่าการนำเข้ากึ่งสดแช่แข็งของโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2545 มีมูลค่าการนำเข้ากึ่งสดแช่แข็งรวมทั้งโลกประมาณ 8,207 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นเป็น 9,530 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2545 – 2548 ร้อยละ 5.21 ต่อปี ตลาดผู้นำเข้าที่สำคัญของโลก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา โดยในปี 2549 มีมูลค่าการนำเข้ากึ่งสดแช่แข็งทั้งหมด 2,920 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.64 ของมูลค่าการนำเข้ากึ่งสดแช่แข็งทั้งหมดของโลก ส่วนตลาดใหญ่ที่นำเข้ารองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น สเปน ฝรั่งเศส และอิตาลี มีสัดส่วนร้อยละ 20.35 10.82 5.74 และ 3.70 ของมูลค่าการนำเข้ากึ่งสดแช่แข็งทั้งหมดของโลก ตามลำดับ (ตารางที่ 21)

สถานการณ์ส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

ตั้งแต่ ปี 2533 ถึงปี 2537 การส่งออกกึ่งสดแช่แข็งของไทยโดยเฉลี่ยมีปริมาณเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ในปี 2533 ไทยส่งออกกึ่งสดแช่แข็งเป็นปริมาณ 79,983 ตัน มูลค่า 19,979 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 190,951 ตัน มูลค่า 48,198 ล้านบาท ในปี 2537 (ตารางที่ 22) สาเหตุที่ไทย

ตารางที่ 20 มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของโลก ปี 2540 – 2548

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของแต่ละประเทศ				อัตราการขยายตัว*
	2545	2546	2547	2548	
1. เวียดนาม	793.00 (19.73)	1,009.00 (16.55)	1,032.90 (14.61)	1,129.47 (15.92)	10.76
2. ไทย	774.29 (19.27)	841.80 (13.81)	780.93 (11.05)	903.47 (12.73)	5.73
3. อินเดีย	889.00 (22.12)	826.05 (13.55)	734.57 (10.39)	853.04 (12.02)	-0.68
4. เอกวาดอร์	252.68 (6.29)	276.00 (4.53)	319.00 (4.51)	446.44 (6.29)	21.59
5. เม็กซิโก	289.23 (7.20)	300.99 (4.94)	346.00 (4.90)	332.59 (4.69)	5.05
6. อื่น ๆ	1,020.39 (25.39)	2,843.87 (46.64)	3,854.87 (54.54)	3,431.42 (48.35)	67.76
รวม	4,018.58 (100.00)	6,097.70 (100.00)	7,068.27 (100.00)	7,096.42 (100.00)	22.68

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าสัดส่วนในการส่งออกแต่ละประเทศ (ร้อยละ)

* หมายถึงอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2545 – 2549 หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

ที่มา: United Nations database (2550)

ตารางที่ 21 ตลาดนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งที่สำคัญของโลก

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

ประเทศ	มูลค่าและสัดส่วนการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของแต่ละประเทศ				อัตราการขยายตัว*
	2545	2546	2547	2548	
1. สหรัฐอเมริกา	2,716.66 (33.10)	3,078.26 (33.58)	2,952.60 (31.27)	2,920.19 (30.64)	2.71
2. ญี่ปุ่น	2,156.19 (26.27)	1,949.89 (21.27)	2,007.37 (21.26)	1,938.85 (20.35)	-3.34
3. สเปน	712.73 (8.68)	958.94 (10.46)	953.45 (10.10)	1,031.25 (10.82)	14.04
4. ฝรั่งเศส	398.20 (4.85)	502.94 (5.49)	540.38 (5.72)	546.73 (5.74)	11.64
5. อิตาลี	227.00 (2.77)	338.66 (3.69)	322.56 (3.42)	352.24 (3.70)	17.88
6. อื่น ๆ	1,995.89 (24.32)	2,338.78 (25.51)	2,665.24 (28.23)	2,740.41 (28.76)	11.32
รวม	8,206.67 (100.00)	9,167.46 (100.00)	9,441.60 (100.00)	9,529.68 (100.00)	5.21

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าสัดส่วนในการนำเข้าแต่ละประเทศ (ร้อยละ)

* หมายถึงอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2540 – 2549 หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

ที่มา: United Nations database (2550)

ตารางที่ 22 ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย ปี 2533 – 2549

ปี	ปริมาณการส่งออก กุ้งสดแช่แข็ง (ตัน)	มูลค่าการส่งออก กุ้งสดแช่แข็ง (ล้านบาท)
2533	79,983	19,978.94
2534	115,714	26,189.58
2535	124,398	31,113.29
2536	141,709	37,124.13
2537	190,951	48,198.29
2538	165,658	49,180.83
2539	151,974	42,303.08
2540	128,068	46,100.69
2541	156,176	58,343.33
2542	138,091	48,347.97
2543	144,324	60,268.01
2544	144,569	54,732.10
2545	99,694	34,424.13
2546	119,436	35,951.13
2547	122,465	32,523.90
2548	161,222	37,850.28
2549	178,582	42,924.22

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550)

สามารถส่งออกกุ้งสดแช่แข็งได้มาก เนื่องจากการนำเข้าจากตลาดใหญ่ของโลก คือ ญี่ปุ่น และ สหรัฐอเมริกา อย่างต่อเนื่องจากปี 2533 ถึงปี 2537 ต่อมาในปี 2538 และปี 2539 ไทยส่งออกลดลงอย่างมาก จนกระทั่งปี 2540 ปริมาณการส่งออกลดลงเป็น 128,068 ตัน แต่มูลค่าการส่งออกกลับเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าราคาส่งออกของไทยเพิ่มขึ้น สำหรับในปี 2541 ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 156,176 ตัน โดยมีมูลค่าการส่งออกเป็น 58,343 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจากการเพาะเลี้ยงกุ้งได้มีการขยายตัวอย่างมาก จึงทำให้มีวัตถุดิบในการผลิตกุ้งสดแช่แข็งมีมาก แต่หลังจากนั้นการเพาะเลี้ยงกุ้งได้ประสบการขาดทุน เนื่องจากต้นทุนในการเพาะเลี้ยงสูงขึ้น อีกทั้งกุ้งที่จับได้จากแหล่งน้ำ

ธรรมชาติมีปริมาณลดน้อยลง รวมถึงมาตรการกีดกันทางการค้าต่าง ๆ ของประเทศผู้นำเข้า เช่น การตัดสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรของสหภาพยุโรป มาตรการอนุรักษ์เต่าทะเลของสหรัฐอเมริกา มาตรการด้านสุขอนามัยของญี่ปุ่น เป็นต้น ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกในปี 2542 ลดลงเป็น 138,091 ตัน มูลค่า 48,348 ล้านบาท ทั้งนี้ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเริ่มดีขึ้นตั้งแต่ปี 2543 ถึงปี 2544 โดยในปี 2543 มีปริมาณการส่งออก 144,324 ตัน มูลค่าการส่งออก 60,268 ล้านบาท และในปี 2544 มีปริมาณการส่งออก 144,569 ตัน มูลค่าการส่งออก 54,732 ล้านบาท (ตารางที่ 22)

ต่อมาในปี 2545 ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยได้ลดลงเป็นอย่างมาก ทั้งนี้สาเหตุอย่างหนึ่งเกิดจากการตรวจสอบสารตกค้างในกุ้งสดแช่แข็งไทยของสหภาพยุโรป ทำให้ทางสหภาพยุโรปออกมาตรการตรวจสอบสารตกค้างกับกุ้งที่นำเข้ามาจากประเทศไทยอย่างเข้มงวด 100 เปอร์เซ็นต์ โดยปริมาณการส่งออกลดลงเป็น 99,694 ตัน มูลค่า 34,424 ล้านบาท (ตารางที่ 22)

ในช่วงปี 2546 ถึงปี 2549 ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2546 มีปริมาณการส่งออก 119,436 ตัน มูลค่า 35,951 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 178,582 ตัน คิดเป็นมูลค่า 42,924 ล้านบาท ในปี 2549

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในปัจจุบันตลาดต่าง ๆ จะเข้มงวดในการนำเข้ากุ้งเพิ่มขึ้น แต่ผลผลิตกุ้งของโลกในช่วงปี 2546 – 2549 ก็ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศผู้ผลิตกุ้งรายสำคัญของโลก อาทิ สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย เวียดนาม และประเทศอื่น ๆ ในแถบลาตินอเมริกา โดยเฉพาะเม็กซิโกขยายพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งเพิ่มขึ้น การที่ผลผลิตกุ้งเพิ่มขึ้นมากดังกล่าวทำให้ประเทศผู้ซื้อมีอำนาจต่อรองมากขึ้น เมื่อประกอบกับการนำมามาตรการทางการค้ามาใช้ในการค้ากุ้งมากขึ้น ปัจจัยดังกล่าวคาดว่าจะกดดันให้ราคากุ้งในตลาดโลกมีแนวโน้มลดลงต่อไปอีกในอนาคต

องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งเพิ่มขึ้นในปี 2549 เนื่องจาก 1) การเพาะเลี้ยงประสบความสำเร็จจากการเพาะเลี้ยงกุ้งขาวทำให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มมากกว่าการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ส่งผลให้ผลผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงปี 2549 มีมากถึง 507,184 ตัน หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 20 2) การคืนสิทธิพิเศษทางภาษี (GSP) ของสหภาพยุโรป เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2549 ไทยได้สิทธิพิเศษทางภาษีในสินค้าประมงคืน สำหรับสินค้ากุ้งได้รับการลดภาษีการนำเข้าของสหภาพยุโรปตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2548 เนื่องจากสหภาพยุโรปได้พิจารณาผลกระทบจากสึนามิ

โดยลดอัตราภาษีให้เท่ากับอัตราภาษีตาม GSP ส่งผลให้การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเพิ่มขึ้น โดยในปี 2549 มูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังสหภาพยุโรป 2,201 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 102.4 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2548 ทำให้ส่วนแบ่งมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 2.88 เป็นร้อยละ 5.14 ในปี 2549 3) การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังสหรัฐอเมริกา มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประเทศคู่แข่งได้รับผลกระทบจากการเก็บภาษีทุ้มตลาดที่สูงกว่าไทย รวมถึงต้องวางเงินค้ำประกันในการส่งออก (C-Bond) ซึ่งจะต้องใช้เงินจำนวนมาก ทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดลง ในขณะที่ไทยมีความพร้อมทั้งทางด้านการเงิน และการปรับตัวของผู้ส่งออก และ 4) สินค้ากุ้งไทยมีมาตรฐาน เนื่องจากประเทศผู้นำเข้ามีการกำหนดมาตรการใหม่ ๆ อยู่เสมอ แต่การผลิตกุ้งไทยมีมาตรฐานตั้งแต่การเพาะเลี้ยง โรงงานแปรรูป บรรจุภัณฑ์ และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ โดยผู้ส่งออกสามารถมีการปรับสินค้าให้เข้ากับมาตรฐานใหม่ ๆ ได้ง่าย เนื่องจากสินค้ามีคุณภาพอยู่แล้ว

ในปัจจุบันบริษัทที่จดทะเบียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งออกกุ้งและผลิตภัณฑ์ และเป็นสมาชิกของกรมส่งเสริมการส่งออกมีทั้งสิ้น 79 บริษัท (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550)

โครงสร้างการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย

การส่งออกของกุ้งสดแช่แข็งในที่นี้ ได้จัดแบ่งการกระจายไปตามแหล่งการค้าสำคัญ ๆ ทั่วโลก ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มประเทศในแถบทวีปเอเชีย ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ แอฟริกา และ ออสเตรเลีย ซึ่งเมื่อนำมูลค่าการส่งออกในช่วงต่าง ๆ ช่วงละ 4 ปี มาคิดเฉลี่ย ยกเว้นในช่วงปี 2531 – 2533 ซึ่งมีช่วงเวลาเท่ากับ 3 ปี จะพบว่าในช่วงปี 2531 – 2533 มีมูลค่าเฉลี่ยของการส่งออก 18,638.29 ล้านบาทต่อปี (ตารางที่ 23) ในจำนวนนี้สัดส่วนการค้ากับทวีปเอเชีย ประมาณร้อยละ 67.60 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ทวีปอเมริกาเหนือ ประมาณร้อยละ 19.16 ต่อปี และทวีปยุโรป ประมาณร้อยละ 10.84 ต่อปี ตามลำดับ โครงสร้างทางการค้ากับกลุ่มการค้าต่าง ๆ ได้มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกเฉลี่ย ดังจะเห็นได้จากในช่วงปี 2531 – 2549 สัดส่วนการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปออสเตรเลียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยในช่วงปี 2534 – 2537 ช่วงปี 2538 – 2541 ช่วงปี 2542 – 2545 และช่วงปี 2546 – 2549 ทวีปอเมริกาเหนือมีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 32.96 33.35 50.41 และ 57.45 ต่อปี ตามลำดับ โดยเมื่อคิดอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 มีค่าเป็นร้อยละ 15.76 ต่อปี ในขณะที่ทวีปออสเตรเลียมีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 2.21 3.68 3.66 และ 3.77 ต่อปี ตามลำดับ

ตารางที่ 23 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปีตามกลุ่มทวีปการค้า
ในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549

ทวีป	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปี ตามกลุ่มทวีปการค้า (ร้อยละ)					อัตราการ ขยายตัว*
	2531-33	2534-37	2538-41	2542-45	2546-49	
เอเชีย	67.60	54.04	52.33	41.40	35.26	1.06
อาเซียน	na	4.43	7.26	6.24	2.61	2.21
อเมริกาเหนือ	19.16	32.96	33.35	50.41	57.45	15.71
นาฟต้า	na	32.94	33.34	50.38	57.44	11.58
ยุโรป	10.84	10.63	10.47	4.45	3.25	15.49
สหภาพยุโรป(25)	na	9.78	3.03	4.18	2.87	11.93
ออสเตรเลีย	2.31	2.21	3.68	3.66	3.71	9.55
แอฟริกา	0.05	0.10	0.17	0.08	0.32	60.13
อเมริกาใต้	0.01	0.01	0.00	0.00	0.00	-23.17**
อื่น ๆ	0.04	0.06	0.01	0.002	0.02	44.02**
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	-
รวมมูลค่า (ล้านบาท)	18,638.29	36,347.16	49,808.43	49,335.51	37,253.97	6.39

หมายเหตุ * คัดจากมูลค่าการส่งออก หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

** เนื่องจากการส่งออกไปยังกลุ่มทวีปดังกล่าวในแต่ละปีมีความแตกต่างกันมากจึงทำ
การตัดข้อมูลบางช่วงที่มีค่ามากและน้อยจนเกินไปออกจากการคำนวณ
ที่มา: คำนวณจากข้อมูลนำเข้าส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (2550)

อย่างไรก็ตามสัดส่วนการส่งออกไปยังทวีปเอเชีย และทวีปยุโรปกลับมีแนวโน้มลดลง โดย
ในช่วงเวลาดังกล่าวทวีปเอเชียมีสัดส่วนการส่งออกเป็นร้อยละ 54.04 52.33 41.40 และ 35.25 ต่อปี
ตามลำดับ โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 เป็นร้อยละ 1.06 ต่อปี ส่วนทวีปยุโรปมี
สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 10.63 10.47 4.45 และ 3.25 ตามลำดับ หรือมีอัตราการขยายตัวระหว่าง
ปี 2531 – 2549 ร้อยละ 15.49 ต่อปี อย่างไรก็ตามโครงสร้างการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยมี
แนวโน้มเปลี่ยนแปลงไป โดยในช่วงปี 2542 – 2545 และช่วงปี 2546 – 2549 ไทยสามารถส่งออก

กุ้งสดแช่แข็งไปยังทวีปอเมริกาเหนือเป็นอันดับหนึ่ง จากเดิมที่เป็นของทวีปเอเชีย แสดงให้เห็นถึง ไทยได้หันไปทำการค้าส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังทวีปอเมริกาเหนือมากขึ้น แทนการส่งออกไปยัง ทวีปเอเชีย

หากพิจารณาการกระจายการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งตามกลุ่มทางการค้า จะพบว่ากุ้งสดแช่ แข็งที่ส่งออกไปยังกลุ่มอาเซียนมีความผันผวนไม่คงที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความผันผวนไปตามความ ต้องการหรือสถานการณ์การผลิตกุ้งภายในประเทศผู้นำเข้า ส่วนกลุ่มนาฟต้ามีแนวโน้มสัดส่วนการ นำเข้าที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่สัดส่วนการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังกลุ่มสหภาพยุโรป (25 ประเทศ) มี แนวโน้มที่ลดลง

เมื่อพิจารณาถึงการกระจายการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปตามประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ๆ (ตาราง ที่ 24) จะพบว่า กุ้งสดแช่แข็งของไทยได้ส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอันดับหนึ่ง โดยมี สัดส่วนของมูลค่าสูงสุดเฉลี่ยร้อยละ 51.80 ต่อปี ในช่วงปี 2546 – 2549 รองลงมาได้แก่ประเทศ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ แคนาดา ฮองกง จีน และสิงคโปร์ มีมูลค่าเฉลี่ยร้อยละ 5.68 5.59 2.06 1.66 และ 1.51 ตามลำดับ สัดส่วนการกระจายสินค้ากุ้งสดแช่แข็งได้เปลี่ยนแปลงไปจากช่วงปี 2531 – 2533 และช่วงปี 2534 – 2537 ที่ส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นเป็นอันดับหนึ่ง แต่หลังช่วงเวลาดังกล่าวเป็น ต้นมาไทยได้ส่งออกสินค้าไปยังสหรัฐอเมริกาเป็นอันดับหนึ่งแทน ทั้งนี้เนื่องจากสหรัฐฯ นิยม บริโภคกุ้งมากขึ้น ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่นมีแหล่งอุปทานของกุ้งแช่แข็งให้เลือกหลายแหล่ง ทำให้ กุ้งไทยโดนกดราคาและมีการชะลอการรับซื้อกุ้งของไทยหากคุณภาพไม่เป็นที่พอใจ ทำให้ไทยหัน ไปทำการค้ากับสหรัฐฯ มากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย

1. ปัญหาการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ ในอดีตที่ผ่านมากุ้งสดแช่แข็งของไทยยัง สามารถส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากคุณภาพ และการบรรจุภัณฑ์ของสินค้ากุ้งจากประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานสากล แต่ในปัจจุบันมีการ แข่งขันกันสูงในตลาดต่างประเทศ ขณะที่ศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยเริ่ม ลดลง เพราะประสบปัญหาด้านต้นทุนในการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาส่งออกสูงขึ้น เมื่อเทียบกับ ประเทศคู่แข่งที่มีต้นทุนการผลิตและราคาที่ต่ำกว่า นอกจากนี้การที่ผู้ประกอบการในประเทศ คู่แข่ง อาทิ อินโดนีเซีย อินเดีย และเวียดนาม ได้รับการสนับสนุนการส่งออกจากรัฐ โดย

ตารางที่ 24 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปีตามประเทศคู่ค้าที่สำคัญ
ในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549

ประเทศคู่ค้า	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปี				
	ตามประเทศคู่ค้า (ร้อยละ)				
	2531-33	2534-37	2538-41	2542-45	2546-49
เอเชีย					
ญี่ปุ่น	59.64	42.73	28.16	22.78	21.05
เกาหลีใต้	0.00	0.23	1.62	2.18	5.68
ฮ่องกง	2.20	3.23	3.56	2.41	2.06
จีน	0.00	0.61	7.16	3.65	1.66
สิงคโปร์	5.35	4.33	7.17	6.07	1.51
อเมริกาเหนือ					
สหรัฐอเมริกา	18.56	30.25	30.47	46.38	51.80
แคนาดา	0.59	2.70	2.87	4.00	5.59
ยุโรป					
สหราชอาณาจักร	2.07	1.53	1.77	0.98	0.59
เยอรมนี	2.17	1.99	1.51	0.70	0.47
ออสเตรเลีย					
ออสเตรเลีย	2.15	1.98	3.35	3.20	3.00
อื่น ๆ	7.27	10.44	12.36	7.65	6.59
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
รวมมูลค่า (ล้านบาท)	18,638.29	36,347.16	49,808.43	49,335.51	37,253.97

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลนำเข้าส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (2550)

กำหนดอัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบไว้ในระดับต่ำ และในบางประเทศไม่มีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบ การสนับสนุนการผลิตและการส่งออกด้วยการสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับการเพาะเลี้ยงและอำนวยความสะดวกต่อการขนย้ายผลิตภัณฑ์ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือด้านการขนส่งด้วยการเก็บค่าธรรมเนียมการขนส่งไว้ในระดับต่ำ ได้กลายเป็นสิ่งดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้าไปลงทุนพร้อมก็นำภูมิปัญญาทางด้านเทคโนโลยีการผลิตไปพัฒนาการผลิตในประเทศ

ดังกล่าวมากขึ้น จากปัจจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าในอนาคตภาวะการแข่งขันของกุ้งสดแช่แข็งในตลาดต่างประเทศจะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะแต่การแข่งขันในด้านราคาสินค้าเท่านั้น แต่ยังไม่รวมถึงการแข่งขันด้านการพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้นด้วย

2. ปัญหาด้านคุณภาพของสินค้า ปัญหาที่ประสบอยู่เป็นประจำ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับความสะอาดและความสดของสินค้า ในบางครั้งมีสารพิษเจือปนอยู่มาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการบรรจุหีบห่อ ได้มีการปลอมแปลงขนาดการบรรจุต่าง ๆ เช่น การเอากุ้งขนาดเล็กปนอยู่ในกล่องบรรจุกุ้งขนาดใหญ่ ทำให้สินค้าของไทยถูกมองว่าไม่ได้มาตรฐานและขาดความน่าเชื่อถือ สาเหตุใหญ่เนื่องจากบริษัทที่ประกอบการผลิตกุ้งสดแช่แข็งส่งออกมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งขาดการควบคุมและบางบริษัทต้องการดักดวงผลประโยชน์ในระยะสั้นเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงผลในระยะยาว ปัญหานี้จึงมีความสำคัญต่อการส่งออก ซึ่งอาจจะทำให้ต้องสูญเสียตลาดต่างประเทศที่มีอยู่ และเป็นอุปสรรคในการขยายตลาดต่อไป แต่อย่างไรก็ดีในบางครั้งบางประเทศก็เอาเรื่องคุณภาพมาเป็นข้ออ้างในการกีดกันการนำเข้าผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแช่แข็งเพื่อต้องการป้องกันอุตสาหกรรมประเภทยาภายในประเทศของผู้นำเข้า

3. ปัญหาการขนส่งไปตลาดต่างประเทศ เนื่องจากการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งนั้นส่วนใหญ่จะขนส่งทางทะเลโดยเรือเดินสมุทร ทำให้มักเกิดปัญหาต่าง ๆ ในด้านการขนส่ง เช่น ความล่าช้า ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากความแออัดของท่าเรือทำให้การขนส่งสินค้าล่าช้า การขาดตู้ห้อยเย็นขนส่งสินค้าไปยังประเทศต่าง ๆ เช่น ญี่ปุ่น ฮองกง และสิงคโปร์ สาเหตุเกิดขึ้นเนื่องจากประเทศไทยไม่ได้นำเข้าสินค้าประเภทแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศเหล่านี้ ทำให้ไม่มีการนำสินค้านี้เข้ามายังท่าเรือ นอกจากนี้ตู้ห้อยเย็นขนส่งสินค้าที่มีอยู่นั้นบริษัทในประเทศจะให้ผู้ดังกล่าวแก่สินค้าที่จะส่งไปประเทศยุโรปและอเมริกาก่อน เพราะได้ค่าขนส่งสูงกว่าและหากกลับจะมีสินค้าขนกลับมาด้วย ทำให้ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแช่เย็นแช่แข็งค้างอยู่ที่ท่าเรือเป็นจำนวนมาก

4. ปัญหาการฟ้องร้องเรื่องทุบตลาดจากสหรัฐอเมริกา โดยในวันที่ 20 ธันวาคม 2547 กระทรวงพาณิชย์สหรัฐฯ ได้ประกาศผล AD ขั้นสุดท้ายสำหรับประเทศไทย โดยมีอัตราจัดเก็บระหว่างร้อยละ 5.79 – 6.82 และให้ผู้ส่งออกต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกันในมูลค่ากุ้งร้อยละ 100 () ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเพิ่มต้นทุนอย่างหนึ่งในการส่งออกกุ้งของไทย

ไก่สดแช่แข็ง

สถานการณ์ส่งออกเนื้อไก่ของโลก

ไก่เนื้อเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญในหลายประเทศ ตลอดช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศผู้ส่งออกเนื้อไก่ที่สำคัญ ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป (อาทิ เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส เบลเยียม เยอรมนี) สาธารณรัฐประชาชนจีน และไทย ซึ่งสหรัฐอเมริกาและบราซิลเป็นผู้ผลิตที่มีการแข่งขันเพื่อแย่งชิงความเป็นผู้นำในการส่งออกมาโดยตลอด นับตั้งแต่ปี 2544 – 2545 สหรัฐอเมริกาส่งออกเป็นอันดับหนึ่ง แต่ในปี 2546 – 2548 บราซิลกลับช่วงผู้ช่วงชิงความเป็นผู้นำในการส่งออกเนื้อไก่โลก เนื่องจากในปี 2547 เกิดปัญหาการระบาดของโรคไข้หวัดนก ทำให้หลายประเทศนำเข้าเนื้อไก่ลดลง แต่ประเทศที่ไม่ประสบกับการระบาดของโรคไข้หวัดนก เช่น บราซิล มีมูลค่าการส่งออกจาก 1,710 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็น 2,494 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2547 (ตารางที่ 25) หรือมีการขยายการส่งออกถึงร้อยละ 45.87 นอกจากนี้บราซิลยังมีต้นทุนการผลิตด้านอาหารที่ถูกกว่าประเทศคู่แข่งรายอื่น จึงทำให้บราซิลมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น ส่วนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและไทยเป็นประเทศที่มีการระบาดของไข้หวัดนก ในปี 2547 มีการส่งออกลดลงจากปี 2546 ร้อยละ 63.80 และ 92.72 ตามลำดับ

สถานการณ์การนำเข้าเนื้อไก่ของโลก

ตลาดนำเข้าสินค้าเนื้อไก่ที่สำคัญของโลก ได้แก่ ประเทศสหราชอาณาจักร สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น รัสเซีย และซาอุดีอาระเบีย ตามลำดับ โดยในช่วงปี 2544 – 2546 พบว่าประเทศสหราชอาณาจักรมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 26) โดยในปี 2544 มีการนำเข้า 737 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 10.78 ของมูลค่าการนำเข้าเนื้อไก่ทั้งหมดของโลก เพิ่มขึ้นเป็น 1,230 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 12.53 ของมูลค่าการนำเข้าเนื้อไก่ทั้งหมดของโลก ในปี 2548 ในขณะที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย เนเธอร์แลนด์ และเม็กซิโก ก็มีแนวโน้มการนำเข้าเนื้อไก่เพิ่มขึ้นที่โดยตลอดเช่นกัน อย่างไรก็ตามในปี 2547 หลายประเทศได้ลดการนำเข้าเนื้อไก่ลงเนื่องจากปัญหาการระบาดของโรคไข้หวัดนก ในปี 2548 การนำเข้าเนื้อไก่เริ่มฟื้นตัวขึ้น โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการลดการนำเข้าไปอย่างมาก เริ่มเพิ่มการนำเข้าในปี 2548 ถึงร้อยละ 36.46 และในปีเดียวกันนี้ญี่ปุ่นนำเข้าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 21.08

ตารางที่ 25 ประเทศผู้ส่งออกเนื้อไก่ที่สำคัญของโลก

(หน่วย: พันดอลลาร์สหรัฐฯ)

ประเทศ	มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกเนื้อไก่ของแต่ละประเทศ					อัตราการขยายตัว*
	2544	2545	2546	2547	2548	
1. บราซิล	1,291,659.00 (17.21)	1,335,055.00 (19.56)	1,709,749.00 (21.24)	2,493,929.00 (29.07)	3,324,214.00 (31.90)	27.65
2. สหรัฐอเมริกา	1,816,296.00 (24.20)	1,359,199.00 (19.92)	1,517,377.00 (18.85)	1,765,631.00 (20.58)	2,111,502.00 (20.27)	5.61
3. เนเธอร์แลนด์	791,570.00 (10.55)	778,409.00 (11.41)	931,859.00 (11.58)	936,013.00 (10.91)	1,163,831.86 (11.17)	10.71
4. ฝรั่งเศส	584,413.00 (7.79)	554,538.00 (8.13)	615,927.00 (7.65)	623,241.00 (7.27)	687,107.00 (6.59)	4.35
5. เบลเยียม	403,592.00 (5.38)	392,859.00 (5.76)	466,266.00 (5.79)	580,590.00 (6.77)	590,686.00 (5.67)	10.57
6. เยอรมนี	158,692.00 (2.11)	225,856.00 (3.31)	362,763.00 (4.51)	331,997.00 (3.87)	342,941.00 (3.29)	10.58
7. สาธารณรัฐ- ประชาชนจีน	992,104.00 (13.22)	736,320.00 (10.79)	635,785.00 (7.90)	230,186.00 (2.68)	310,689.00 (2.98)	-17.06
8. สหราชอาณาจักร	150,012.00 (2.00)	144,060.00 (2.11)	201,788.00 (2.51)	264,102.00 (3.08)	267,162.00 (2.56)	17.04
9. เดนมาร์ก	177,846.00 (2.37)	174,457.00 (2.56)	213,667.00 (2.65)	261,011.00 (3.04)	244,750.00 (2.35)	9.12
10. ไทย	538,707.00 (7.18)	534,654.00 (7.83)	597,637.00 (7.42)	43,505.00 (0.51)	13,507.00 (0.13)	-37.66
11. อื่น ๆ	600,272.81 (8.00)	589,350.69 (8.64)	797,115.88 (9.90)	1,048,440.85 (12.22)	1,362,960.11 (13.08)	23.74
รวม	7,505,163.81 (100.00)	6,824,757.69 (100.00)	8,049,933.88 (100.00)	8,578,645.85 (100.00)	10,419,349.97 (100.00)	9.23

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าสัดส่วนในการส่งออกแต่ละประเทศ (ร้อยละ)

* หมายถึงอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2544 – 2548 หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

ที่มา: Food and Agricultural Organization, 2007

ตารางที่ 26 ประเทศผู้นำเข้าเนื้อไก่ที่สำคัญของโลก

(หน่วย: พันดอลลาร์สหรัฐฯ)

ประเทศ	มูลค่าและสัดส่วนการนำเข้าไก่เนื้อของแต่ละประเทศ					อัตราการขยายตัว*
	2544	2545	2546	2547	2548	
1. สหราชอาณาจักร	736,721.00 (10.78)	718,435.00 (10.76)	924,414.00 (11.99)	1,186,605.00 (14.15)	1,230,102.00 (12.53)	14.55
2. สาธารณรัฐประชาชนจีน	1,067,404.83 (15.61)	930,315.00 (13.94)	954,731.04 (12.38)	638,192.62 (7.61)	870,871.00 (8.87)	-1.73
3. ญี่ปุ่น	827,697.00 (12.11)	876,870.00 (13.14)	741,326.00 (9.61)	696,646.00 (8.31)	843,521.00 (8.59)	1.38
4. รัสเซีย	665,190.00 (9.73)	720,289.00 (10.79)	630,689.00 (8.18)	601,804.00 (7.18)	777,610.00 (7.92)	5.12
5. ซาอุดีอาระเบีย	310,248.00 (4.54)	285,697.00 (4.28)	397,060.00 (5.15)	432,984.00 (5.16)	609,305.00 (6.21)	20.21
6. เยอรมนี	490,870.00 (7.18)	471,513.00 (7.06)	513,036.00 (6.65)	555,381.00 (6.62)	587,431.00 (5.98)	4.72
7. เนเธอร์แลนด์	185,213.00 (2.71)	186,037.00 (2.79)	360,211.00 (4.67)	348,532.00 (4.16)	424,395.00 (4.32)	28.15
8. ฝรั่งเศส	222,422.00 (3.25)	211,761.00 (3.17)	281,344.00 (3.65)	344,369.00 (4.11)	391,387.00 (3.99)	16.03
9. เม็กซิโก	131,278.00 (1.92)	117,864.00 (1.77)	158,625.00 (2.06)	182,319.00 (2.17)	258,798.00 (2.64)	20.31
10. สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	147,312.99 (2.15)	133,154.00 (1.99)	165,424.00 (2.14)	160,272.00 (1.91)	218,781.59 (2.23)	12.00
11. อื่น ๆ	2,052,555.17 (30.02)	2,023,429.36 (30.31)	2,585,572.55 (33.52)	3,237,195.45 (38.61)	3,605,616.97 (36.73)	15.74
รวม	6,836,911.99 (100.00)	6,675,364.36 (100.00)	7,712,432.59 (100.00)	8,384,300.07 (100.00)	9,817,818.56 (100.00)	9.75

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าสัดส่วนในการนำเข้าแต่ละประเทศ (ร้อยละ)

สภาวะการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย

การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย มีการส่งออกในรูปแบบไก่ชำแหละแช่แข็งทั้งตัว (Whole Chicken) และเป็นชิ้นไก่ชำแหละแช่แข็ง โดยส่วนใหญ่จะส่งออกในรูปแบบของชิ้นส่วนชำแหละแช่แข็งมากกว่าไก่ชำแหละแช่แข็งทั้งตัว โดยในช่วงปี 2535 ถึงปี 2540 การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยมีความผันผวนอย่างต่อเนื่อง และมีการชะลอตัวลงของปริมาณการส่งออก ทั้งนี้เนื่องจากไทยประสบกับปัญหาของการแข่งขันทางด้านราคาไก่สดแช่แข็งกับประเทศคู่แข่ง ซึ่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า แต่หลังจากไทยปรับระบบอัตราแลกเปลี่ยนเมื่อกลางปี 2540 เป็นต้นมา การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยที่เคยตกต่ำอย่างต่อเนื่องได้กลับมามีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยในปี 2540 มีปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งเพิ่มขึ้นเป็น 150,596 ตัน คิดเป็นมูลค่า 1,094 ล้านบาท จากเดิมปี 2539 ซึ่งมีปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งเพียง 137,214 ตัน คิดเป็นมูลค่า 9,085 ล้านบาท หรือคิดเป็นปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.75 โดยในปี 2546 มีปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งเพิ่มขึ้นถึง 370,760 ตัน คิดเป็นมูลค่า 24,787 ล้านบาท (ตารางที่ 27) แต่ในช่วงปี 2547 ถึงปี 2549 ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยลดลงเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากเกิดปัญหาโรคระบาดไข้หวัดนกทำให้ประเทศคู่ค้าต่าง ๆ ห้ามนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทย ยกเว้นบางประเทศที่อนุญาตให้นำเข้าไก่แปรรูปปรุงสุกจากประเทศไทยได้ โดยจะต้องส่งออกจากรองานที่ได้รับการตรวจสอบและรับรองโรงงานจากหน่วยงานด้านสุขอนามัยของประเทศผู้นำเข้าแล้วเท่านั้น ผู้ส่งออกของไทยได้ทำการปรับปรุงโรงงานให้สามารถผลิตเป็นไก่แปรรูปปรุงสุก เพื่อส่งออกทดแทนการส่งออกไก่สดแช่แข็งแช่แข็งที่ไม่สามารถส่งออกได้เลยในขณะนั้น

ในปัจจุบันมีบริษัทผู้ส่งออกรายใหญ่ประมาณ 11 ราย ได้แก่ (1) กลุ่มเจริญโภคภัณฑ์ (2) บริษัท สหฟาร์ม จำกัด (3) กลุ่มเบทาโก (4) บริษัท ชันแวลเลย์ (ไทยแลนด์) จำกัด (5) บริษัท โกเด็นท์ ฟู้ด อินเตอร์เนชันแนล จำกัด (6) บริษัท จีเอฟพีที จำกัด (มหาชน) (7) บริษัท ชันแนก ฟู้ด จำกัด (8) บริษัท เซนทาโก จำกัด (9) บริษัท แหลมทองสหการ จำกัด (10) บริษัท ศรีไทย ฟู้ด แอนด์ เบฟเวอเรจ จำกัด และ (11) บริษัท ยูสูง อุตสาหกรรม จำกัด โดยปริมาณการส่งออกรวมกันแล้วประมาณร้อยละ 80 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะดำเนินการธุรกิจลักษณะรวมตัวในแนวดิ่ง (Vertical integration) กล่าวคือ จะมีธุรกิจการผลิตและรับซื้อพืชอาหารสัตว์ การผลิตอาหารสำเร็จรูป การผลิตและจำหน่ายเวชภัณฑ์ มีฟาร์มลูกไก่ และฟาร์มไก่เนื้อของตนเอง มีโรงฆ่าและชำแหละไก่ มีตลาดขายส่งและขายปลีกไก่ชำแหละ มีธุรกิจส่งออกเนื้อไก่แช่แข็ง มีโรงงานแปรรูปเนื้อไก่ เป็นผลิตภัณฑ์หลายชนิดเพื่อจำหน่ายตลาดภายในและต่างประเทศ

ตารางที่ 27 ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ปีพ.ศ.2533 – 2549

ปี	ปริมาณการส่งออก ไก่สดแช่แข็ง (ตัน)	มูลค่าการส่งออก ไก่สดแช่แข็ง (ล้านบาท)
2533	138,859	7,586.03
2534	164,153	10,274.59
2535	174,764	10,395.79
2536	157,081	8,885.70
2537	153,043	9,854.38
2538	149,935	9,661.77
2539	137,214	9,085.02
2540	150,596	10,942.95
2541	212,437	16,634.29
2542	217,757	15,261.68
2543	240,905	15,688.91
2544	309,543	23,935.82
2545	330,331	22,958.94
2546	370,760	24,787.16
2547	26,548	1,749.05
2548	5,447	542.84
2549	8,082	596.98

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550)

โครงสร้างการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย

ในสินค้าไก่สดแช่แข็งนั้น ทวีปเอเชียมีการส่งออกมากที่สุดมาโดยตลอด ตั้งแต่ในช่วงเวลาต่าง ๆ ระหว่างปี 2531 – 2549 โดยในช่วงปี 2546 – 2549 มีสัดส่วนการส่งออกถึงร้อยละ 69.71 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ทวีปยุโรป (ร้อยละ 30.23 ต่อปี) ทวีปแอฟริกา (ร้อยละ 0.03 ต่อปี) และทวีปอเมริกาเหนือ (0.001 ต่อปี) ตามลำดับ โดยมีมูลค่าเฉลี่ยของการส่งออกไก่สดแช่แข็ง 6,912.18 ล้านบาทต่อปีในช่วงเวลาดังกล่าว (ตารางที่ 28) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาสัดส่วนการส่งออกไก่สดแช่-

ตารางที่ 28 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปีตามกลุ่มทวีปการค้า ในช่วงเวลาต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549

ทวีป	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปี					อัตราการขยายตัว*
	ตามกลุ่มทวีปการค้า (ร้อยละ)					
	2531-33	2534-37	2538-41	2542-45	2546-49	
เอเชีย	92.46	84.92	74.47	67.71	69.71	1.46
อาเซียน	na	2.57	4.41	3.65	5.68	59.66
ยุโรป	7.52	14.41	25.10	32.14	30.23	19.36
แอฟริกา	0.00	0.44	0.33	0.10	0.03	27.66**
อเมริกาเหนือ	0.00	0.12	0.06	0.03	0.001	- 2.30**
ออสเตรเลีย	0.02	0.04	0.02	0.01	0.00	10.12**
อเมริกาใต้	0.00	0.01	0.01	0.01	0.00	25.27**
อื่น ๆ	0.00	0.07	0.01	0.00	0.02	-1.59**
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	-
รวมมูลค่า						
(ล้านบาท)	7,737.75	9,853.78	11,583.65	19,460.94	6,912.18	- 0.77

หมายเหตุ * คิดจากมูลค่าการส่งออก หน่วยเป็นร้อยละต่อปี

** เนื่องจากการส่งออกไปยังกลุ่มทวีปดังกล่าวในแต่ละปีมีความแตกต่างกันมากจึงทำ

การตัดข้อมูลบางช่วงที่มีค่ามากและน้อยจนเกินไปออกจากการคำนวณ

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลนำเข้าส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (2550)

แข็งของไทยไปยังทวีปเอเชีย มีแนวโน้มที่ลดลง โดยในช่วงปี 2531 – 2533 มีสัดส่วนการส่งออก ร้อยละ 92.46 ต่อปี ลดลงเหลือร้อยละ 69.71 ต่อปี ในช่วงปี 2546 – 2549 โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 ร้อยละ 1.46 ต่อปี ในขณะที่ทวีปยุโรปกลับมีแนวโน้มสัดส่วนการส่งออกที่เพิ่มมากขึ้น โดยในช่วงปี 2531 – 2533 มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 7.52 ต่อปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30.23 ต่อปี ในช่วงปี 2546 – 2549 หรือมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 ร้อยละ 19.36 ต่อปี แสดงให้เห็นถึงการส่งออกไปยังทวีปยุโรปมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยไทยเริ่มหันมาทำการค้าไก่สดแช่แข็งกับทวีปยุโรปมากขึ้น และลดการส่งออกไปทวีปเอเชียลง

หากพิจารณาการส่งออกไก่สดแช่แข็งตามกลุ่มทางการค้า จะพบว่ากลุ่มการค้าเสรีอาเซียนมีสัดส่วนการส่งออกช่วงปี 2534 – 2537 ร้อยละ 2.57 ต่อปี ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับสัดส่วนที่ส่งออกไปยังทวีปเอเชีย โดยมีสัดส่วนการส่งออกไก่สดแช่แข็งถึงร้อยละ 84.92 ต่อปี ในช่วงเวลาเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าการค้าไก่สดแช่แข็งในกลุ่มอาเซียนไทยยังมีการเปิดตลาดอยู่น้อย อย่างไรก็ตาม ตามสัดส่วนการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังกลุ่มอาเซียนได้มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น โดยในช่วงปี 2546 – 2549 มีสัดส่วนการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็นถึงร้อยละ 5.68 ต่อปี โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี 2531 – 2549 ร้อยละ 59.66 ต่อปี

หากพิจารณาการกระจายสินค้าไก่สดแช่แข็งไปยังตามประเทศที่สำคัญ ๆ จะพบว่าสินค้าไก่สดแช่แข็งของไทยได้ส่งไปยังประเทศญี่ปุ่นมีสัดส่วนของมูลค่าสูงสุดเฉลี่ยร้อยละ 51.85 ต่อปี ในช่วงปี 2546 – 2549 รองลงมาได้แก่ ประเทศเยอรมนี (ร้อยละ 17.58 ต่อปี) เกาหลีใต้ (ร้อยละ 7.49 ต่อปี) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 5.79 ต่อปี) เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 5.51 ต่อปี) มาเลเซีย (ร้อยละ 2.68 ต่อปี) และสิงคโปร์ (ร้อยละ 2.21 ต่อปี) ตามลำดับ (ตารางที่ 29) อย่างไรก็ตามในช่วงเวลาต่าง ๆ (ปี 2531 – 2549) ไทยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นเป็นอันดับหนึ่งมาโดยตลอด แต่สัดส่วนการส่งออกกลับมีแนวโน้มที่ลดลง ในขณะที่ประเทศสหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ มาเลเซีย จีน และเวียดนาม มีแนวโน้มสัดส่วนการส่งออกที่เพิ่มขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย

1. ต้นทุนอาหารสัตว์สูงขึ้น เนื่องจากการขาดแคลนวัตถุดิบอาหารสัตว์บางชนิด เช่น ข้าวโพด กากถั่วเหลือง และปลาป่น ซึ่งส่วนมากผลิตในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการใช้จึงต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งการนำเข้านั้นจะมีมาตรการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ปีต่อปี และความล่าช้าของภาครัฐในการกำหนดโควตานำเข้า จึงทำให้ภาคเอกชนขาดความแน่นอนในการวางแผนการผลิต อีกทั้งวัตถุดิบบางชนิดต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษในการนำเข้า ทำให้ราคาอาหารสัตว์มีแนวโน้มสูงขึ้นมาก ซึ่งเป็นอุปสรรคในการส่งออก โดยในปัจจุบันความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยมีน้อยกว่าประเทศคู่แข่งที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา บราซิล และจีน เป็นต้น โดยเฉพาะประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งที่ได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตมาก ทั้งด้านวัตถุดิบอาหารสัตว์และค่าจ้างแรงงาน

ตารางที่ 29 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปีแต่ละประเทศ ในช่วงเวลา
ต่าง ๆ พ.ศ.2531 – 2549

ประเทศคู่ค้า	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยเฉลี่ยต่อปี				
	ตามกลุ่มทวีปการค้า (ร้อยละ)				
	2531-33	2534-37	2538-41	2542-45	2546-49
เอเชีย					
ญี่ปุ่น	86.10	80.03	66.96	55.66	51.85
เกาหลีใต้	0.02	0.07	0.72	5.01	7.49
มาเลเซีย	-	-	1.00	1.31	2.68
สิงคโปร์	3.36	2.55	3.35	2.29	2.21
สาธารณรัฐประชาชนจีน	0.01	0.57	0.78	1.07	1.96
ฮ่องกง	2.06	0.99	0.77	1.52	1.18
เวียดนาม	0.00	0.00	0.00	0.18	0.76
อเมริกาเหนือ					
แคนาดา	-	0.01	-	0.001	0.001
ยุโรป					
เยอรมนี	3.05	10.99	12.55	16.04	17.58
สหราชอาณาจักร	0.05	0.01	3.25	6.83	5.79
เนเธอร์แลนด์	2.65	2.62	7.81	8.07	5.51
เบลเยียม	0.27	0.36	0.19	0.06	0.23
อื่น ๆ	2.44	1.80	2.64	1.97	2.74
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
รวมมูลค่า (ล้านบาท)	7,737.75	9,853.78	11,583.65	19,460.94	6,912.18

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลนำเข้าส่งออก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ (2550)

2. ด้านมาตรการของประเทศผู้นำเข้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยที่เข้มงวด ได้แก่ การตรวจสอบสารปนเปื้อน สารตกค้าง และยาปฏิชีวนะ เป็นต้น เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อม และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคที่ติดมากับสัตว์ โดยคุณภาพเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยบางครั้งมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่ประเทศผู้นำเข้า

กำหนด เพราะระบบการเก็บรักษาคุณภาพยังไม่ดีพอ หรือบางครั้งก็มีปัญหาสารเคมีตกค้างเกินระดับมาตรฐานที่ประเทศผู้นำเข้ากำหนด

3. อัตราการนำเข้าเนื้อไก่แช่แข็งในตลาดญี่ปุ่นซึ่งเป็นตลาดส่งออกหลักของไทย มีอัตราที่แตกต่างกับประเทศคู่แข่ง โดยอัตราการนำเข้าเนื้อไก่แช่แข็งประเภทถอดกระดูก ซึ่งเป็นประเภทที่ไทยส่งไปจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด มีอัตราการร้อยละ 12 ในขณะที่เนื้อไก่แช่แข็งประเภทเนื้อติดกระดูกซึ่งไทยส่งออกไปจำหน่ายน้อยมาก แต่ประเทศคู่แข่งของไทย อาทิ สหรัฐอเมริกา บราซิล ส่งออกในปริมาณมาก โดยญี่ปุ่นเรียกเก็บในอัตราร้อยละ 10 เท่านั้น จึงทำให้ไทยเสียเปรียบการแข่งขันทางด้านราคามากยิ่งขึ้น

4. อุปสรรคในการเปิดตลาดใหม่ ผู้ส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยพยายามที่จะหาตลาดใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อที่จะได้ไม่ต้องพึ่งตลาดญี่ปุ่นเป็นตลาดหลักเพียงตลาดเดียว โดยพยายามขยายตลาดไปในตลาดยุโรป โดยเฉพาะประเทศเยอรมนี อังกฤษ เบลเยียม และอิตาลี ซึ่งต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมากในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญในภูมิภาคนี้ คือ ประเทศฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ ซึ่งมีความได้เปรียบค่าขนส่ง นอกจากนี้ตลาดในประเทศตะวันออกกลางต้องเผชิญกับปัญหาการแข่งขันกับประเทศสหรัฐอเมริกา และบราซิล เนื่องจากประเทศไทยมีความเสียเปรียบในด้านระยะทางการขนส่ง และค่าขนส่งที่สูง เพราะเป็นการขนส่งแต่เพียงด้านเดียว โดยเที่ยวกลับมิได้มีการนำสินค้าจากประเทศในแถบนี้กลับมาด้วย

บทที่ 4

นโยบายการค้าเสรีภายใต้องค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร

การศึกษาในส่วนนี้ได้ทำการศึกษา นโยบายการค้าเสรีภายใต้องค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร โดยแบ่งการศึกษออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการอธิบายถึงสภาพทั่วไปของนโยบายการค้าเสรีภายใต้องค์การการค้าโลก อันประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้องค์การการค้าโลก ตลอดจนข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศในสินค้าข้าว กุ้งสดแช่แข็ง และไก่สดแช่แข็งภายใต้องค์การการค้าโลก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงรูปแบบนโยบายการค้าและการนำเข้าของประเทศคู่ค้าในปัจจุบันซึ่งประเทศไทยต้องปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก และส่วนที่ 2 เป็นการอธิบายถึงสภาพทั่วไปของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย ตลอดจนผลการดำเนินงานของนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้จะทำการศึกษาถึงผลการดำเนินงานเฉพาะด้านผลผลิตเท่านั้น ซึ่งเป็นส่วนของผลผลิตขั้นสุดท้ายที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งออกโดยตรง

นโยบายการค้าเสรีภายใต้องค์การการค้าโลก

ประวัติความเป็นมาขององค์การการค้าโลก

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) เป็นองค์การระหว่างประเทศ ที่มีพัฒนาการมาจากการทำความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้าหรือแอกดต์ (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) เมื่อปี พ.ศ. 2490 ซึ่งขณะนั้น ยังไม่มีสถานะเป็นสถาบัน จนกระทั่งการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยสิ้นสุดลง และผลการเจรจาส่วนหนึ่งคือ การก่อตั้ง WTO ขึ้น เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 มีสมาชิกเริ่มแรก 81 ประเทศ และมีที่ตั้งอยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก WTO เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2538 เป็นสมาชิกลำดับที่ 59 มีสถานะเป็นสมาชิกก่อตั้ง ขณะนี้ มีประเทศที่อยู่ระหว่างกระบวนการเข้าเป็นสมาชิก WTO ที่สำคัญ เช่น รัสเซีย ลาว มูลค่าการค้าระหว่างประเทศสมาชิก WTO ด้วยกันคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 90 ของการค้าโลก (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2550) และการขยายตัวของจำนวนสมาชิกจะมีผลให้การค้าระหว่างประเทศสมาชิกขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ปัจจุบัน (เดือนสิงหาคม 2550)

WTO มีสมาชิกอย่างเป็นทางการทั้งสิ้น 151 ประเทศ สมาชิกล่าสุดประกอบด้วย เนปาล กัมพูชา ซาอุดีอาระเบีย และตองกา ซึ่งได้เป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2550

วัตถุประสงค์ของ WTO

เป็นเวทีในการเจรจาลดอุปสรรคและข้อกีดกันทางการค้า และจัดทำกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนให้การค้าโลกมีความเสรียิ่งขึ้น บนพื้นฐานของการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน เป็นเวทีในการยุติข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก เป็นกลไกตรวจสอบและทบทวนนโยบายการค้าของประเทศสมาชิก

ความตกลงที่สำคัญภายใต้ WTO ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตร

1. ทุกประเทศยกเลิกมาตรการการห้ามนำเข้า โดยให้ปรับเปลี่ยนมาใช้มาตรการภาษีศุลกากรแทน โดยประเทศที่พัฒนาแล้วต้องลดภาษีลงเฉลี่ยร้อยละ 36 โดยลดลงอย่างน้อยร้อยละ 15 ในแต่ละรายการสินค้าภายใน 5 ปี ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนาต้องลดภาษีลงเฉลี่ยร้อยละ 24 โดยลดลงอย่างน้อยร้อยละ 10 ในแต่ละรายการสินค้าภายใน 10 ปี
2. ประเทศสมาชิกต้องลดการอุดหนุนภายในในสินค้าเกษตร โดยประเทศที่พัฒนาแล้วต้องลดการอุดหนุนภายในลงร้อยละ 20 ภายในระยะเวลา 6 ปี ในขณะที่ประเทศที่กำลังพัฒนาต้องลดการอุดหนุนภายในประเทศลงร้อยละ 13 ภายใน 10 ปี
3. ประเทศสมาชิกต้องลดการอุดหนุนการส่งออกในสินค้าเกษตร โดยประเทศที่พัฒนาแล้วจะต้องลดปริมาณการอุดหนุนการส่งออกลงร้อยละ 21 และลดจำนวนเงินอุดหนุนลงร้อยละ 36 ภายใน 6 ปี ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องลดปริมาณการอุดหนุนการส่งออกลงร้อยละ 14 และลดจำนวนเงินอุดหนุนลงร้อยละ 24 ภายใน 10 ปี

ข้อตกลงการค้าข้าวระหว่างประเทศภายใต้ WTO (ที่เกี่ยวข้องในด้านการส่งออก)

นโยบายการอุดหนุนภายในกรณีของข้าว การดำเนินนโยบายและงบประมาณการอุดหนุนการผลิตข้าวภายในประเทศ กำหนดโดยคณะกรรมการนโยบายข้าว ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการจะอยู่ในรูปของเงินงบประมาณประจำปีและเงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร พ.ศ.2534 ซึ่งคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรกำกับอยู่ เมื่อคณะกรรมการนโยบายข้าวกำหนดนโยบายการอุดหนุนภายในแล้วจะต้องได้ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรก่อนที่จะมอบให้หน่วยงาน 3 หน่วยงาน อันได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) องค์การคลังสินค้า (อค.) และองค์การตลาดเพื่อการเกษตร (อตก.) ดำเนินงาน

รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายที่หลากหลายในการให้เงินอุดหนุนข้าว ซึ่งมีทั้งเป็นมาตรการที่บิดเบือนการค้าและไม่บิดเบือนการค้า และนโยบายที่ได้รับการยกเว้นเป็นพิเศษในฐานะประเทศกำลังพัฒนา นโยบายและมาตรการของรัฐบาลไทยที่ใช้และแจ้งต่อองค์การการค้าโลก ว่ามีลักษณะบิดเบือนการค้า (Amber Box Policies) มีดังต่อไปนี้

- โครงการระเบียบปรับซื้อข้าวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการค้าพืชผลเกษตร (ข้าวเปลือก) ของธนาคารแห่งประเทศไทย
- โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)
- โครงการแทรกแซงข้าวเปลือกของกระทรวงมหาดไทย
- โครงการพุงราคาข้าวเปลือกนาปีของกองทัพเรือ
- โครงการพุงราคาข้าวเปลือกนาปีของกองทัพอากาศ

นโยบายและมาตรการของรัฐบาลไทยที่ใช้ และไม่มีผลบิดเบือนทางการค้า ได้แก่

- งานวิจัยข้าว
- งานบริการและวิเคราะห์ปัจจัยการผลิต

- งานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
- งานส่งเสริมการผลิตข้าว
- งานผลิตพันธุ์ข้าว
- งานก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ บ่อน้ำ และฝาย

นโยบายและมาตรการที่ได้รับการยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา (Special Treatment) ได้แก่

- โครงการเงินกู้สำหรับเกษตรกร
- โครงการสร้างชลประทาน ขนส่งข้าว
- โครงการจัดตั้งตลาดกลางข้าว
- โครงการช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิตที่ดำเนินงาน โดยกรมส่งเสริมการเกษตร

ทั้งนี้ นโยบายหรือมาตรการที่สำคัญที่สุดที่รัฐบาลเข้ามาอุดหนุนในตลาดข้าว คือ โครงการรับจำนำข้าวเปลือก และแทรกแซงราคาข้าวในตลาด โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อพยุงราคาข้าวในระยะเก็บเกี่ยวมิให้มีราคาตกต่ำลงมาก เมื่อมีผลผลิตออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก และเพื่อสนับสนุนให้ชาวนามีรายได้ที่มั่นคง พร้อมทั้งทำให้ชาวนามีทางเลือกว่าจะขายข้าวให้กับโรงสีหรือนำมาจำนำกับรัฐบาล (มนเทียร, 2549)

การรับจำนำข้าวเปลือกปัจจุบันดำเนินการในลักษณะ 2 ลักษณะ ได้แก่

1) การรับจำนำข้าวเปลือกที่ยุ้งนางของเกษตรกร ซึ่งดำเนินการโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดย ธ.ก.ส.จะรับจำนำข้าวจากเกษตรกรหรือสหกรณ์ที่มีุ้งนางเป็นของตนเอง

2) การรับจำนำใบประทวนสินค้า วิธีการนี้องค์การคลังสินค้าและองค์การตลาดเพื่อการเกษตรทำหน้าที่เป็นผู้รับฝากข้าวเปลือกจากเกษตรกร หรือนิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง และออกใบประทวนสินค้าให้เกษตรกรและนิติบุคคลเพื่อให้บุคคลดังกล่าวนำเอาใบประทวนสินค้าไปเป็นหลักประกันค้ำประกันเงินกู้จากรัฐบาลผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ โดย ธ.ก.ส. จะเป็นผู้จ่ายเงินกู้ให้แก่เกษตรกร และคิดอัตราดอกเบี้ยเท่ากับร้อยละ 3 (Minimum Loan Rate: MLR) โดยใช้ราคากลางของข้าวตามที่คณะกรรมการข้าวเป็นผู้กำหนด และกรมการค้าภายในจะเป็นหน่วยงานที่ประกาศจำนวนเงินกู้เกษตรกรตามชนิดพันธุ์และคุณภาพของข้าวเปลือก โดยอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวเกษตรกรจะรับภาระต้องจ่ายในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี ส่วนที่เกินกว่านั้นรัฐบาลจะเป็นผู้จ่ายแทน ในเดือนเมษายน ปี 2548 ราคารับจำนำข้าวเจ้า ซึ่งเป็นข้าวเปลือกนาปรังพันธุ์ไวแสงที่มีความชื้นน้อยกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ และไม่มีเมล็ดหักเลย มีราคากับ 6,700 บาทต่อตัน และข้าวเปลือกเหนียวนาปรังที่มีความชื้นน้อยกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ และไม่มีเมล็ดหักเลยมีราคาเท่ากับ 7,300 บาทต่อตัน

สำหรับระยะเวลาไถ่ถอนข้าวนั้นจะถูกกำหนดโดยคณะกรรมการนโยบายข้าว ซึ่งหากครบกำหนดการไถ่ถอนแล้ว แต่ราคาในท้องตลาดยังต่ำกว่าราคารับจำนำ รัฐบาลจะนำข้าวเปลือกดังกล่าวออกขาย โดยรัฐบาลจะจ่ายเงินส่วนต่างระหว่างราคาที่จำนำกับราคาขายให้แก่ ธ.ก.ส. รวมทั้งรับผิดชอบจ่ายค่าอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ที่เกษตรกรได้จ่ายให้ ธ.ก.ส. ไปแล้วด้วย

ข้อตกลงการค้ากึ่งสดแช่แข็งระหว่างประเทศภายใต้องค์การการค้าโลก

ในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ภายใต้ความตกลงว่าด้วยการเกษตรขององค์การการค้าโลกในสินค้าประมงนั้น ประเทศต่างๆ ต้องลดภาษีลงเฉลี่ยร้อยละ 33 ภายใน 5 ปี เริ่มมกราคม พ.ศ. 2538 (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2550)

ในส่วนพันธกรณีเรื่องการอุดหนุนภายในประเทศของสินค้าประมง ประเทศสมาชิกที่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว จะต้องลดมาตรการการอุดหนุนภายในที่บิดเบือนการค้าลงร้อยละ 20 ภายใน 6

ปี ในขณะที่ประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องลดลงร้อยละ 13 ภายใน 10 ปี ส่วนพันธกรณีลดการอุดหนุนการส่งออกของประเทศผู้ส่งออก เป็นพันธกรณีที่ประเทศผู้ส่งออกคู่ค้าของไทยต้องปฏิบัติ ซึ่งไทยไม่มีการอุดหนุนการส่งออก โดยประเทศที่พัฒนาแล้วต้องลดปริมาณสินค้าตัวน้ำที่ได้รับ การอุดหนุนส่งออกลงร้อยละ 21 และลดจำนวนเงินอุดหนุนลงร้อยละ 36 ภายใน 6 ปี ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนาต้องลดปริมาณที่ให้การอุดหนุนส่งออกลงร้อยละ 14 และลดจำนวนเงินอุดหนุนลง ร้อยละ 24 ภายใน 10 ปี (ทชชมย, 2544)

ข้อตกลงการค้าไถ่สดแซ่แข็งระหว่างประเทศภายใต้องค์การการค้าโลก

การเปิดตลาด

ประเทศผู้นำเข้าเนื้อไก่จะต้องปรับลดอัตราภาษีศุลกากร ซึ่งพันธกรณีการเปิดตลาดไก่เนื้อ ตามข้อตกลงแกตต์รอบอุรุกวัยของประเทศผู้นำเข้าไก่เนื้อที่สำคัญของไทย คือ ประเทศญี่ปุ่น เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ สิงคโปร์ ประกอบด้วยนโยบายภาษีศุลกากร นโยบายโควตาภาษีของสหภาพยุโรป และมาตรการภาษีนำเข้าของสหภาพยุโรป โดยนโยบายต่าง ๆ จะมีผลกระทบต่อสวัสดิการของผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้ส่งออก

นโยบายโควตาภาษีของสหภาพยุโรปเป็นพันธกรณีหลังการเจรจาอุรุกวัย นโยบายดังกล่าวเป็นพันธกรณีการเปิดตลาดไก่เนื้อของสหภาพยุโรป โดยเปิดตลาดโควตาภาษีร้อยละ 0 จำนวน 15,500 ตัน ให้บราซิล 7,100 ตัน ไทย 5,100 ตัน และประเทศอื่น ๆ 3,300 ตัน

พันธกรณีการเปิดตลาดของประเทศผู้นำเข้าไถ่สดแซ่แข็งที่สำคัญของประเทศไทย

ประเทศญี่ปุ่นจะลดภาษีตามรูปแบบไก่เนื้อที่นำเข้า โดยแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ ไก่ถอดกระดูกจะลดภาษีจากร้อยละ 12.0 เหลืออัตราภาษีร้อยละ 11.9 ไก่ติดกระดูกจะลดอัตราภาษีจากร้อยละ 10.0 เหลืออัตราภาษีร้อยละ 8.5 เนื้อไก่ปรุงแต่งจะลดอัตราภาษีจากร้อยละ 33.2 เหลืออัตราภาษีร้อยละ 21.3 (ทำเนียบ, 2546)

สหภาพยุโรป การเก็บภาษีก่อนการเจรจาอุรุกวัยจะเก็บทั้งสองรูปแบบ คือ ภาษีปกติ และภาษีผันแปร สหภาพยุโรปได้ปรับเปลี่ยนระบบภาษีปกติ และภาษีผันแปรเป็นระบบภาษี

หลังจากเจรจาอุปการะ โดยได้ลดลงในอัตราเท่ากัน ภายในระยะเวลา 6 ปี ในปี 2538 (กุมภาพันธ์) อัตราภาษีได้ลดจาก 1,630.8 ยูโรต่อตัน (รวมภาษีปกติ และภาษีผันแปร) ในปี 2543 ลดลงเหลืออัตราภาษี 1,024 ยูโรต่อตัน

ประเทศสิงคโปร์ก่อนเจรจาอุปการะอัตราภาษีเนื้อไก่ชำแหละแช่เย็น มีอัตราภาษีย้อยละ 27 หลังการเจรจาอุปการะอัตราภาษีลดลงเหลือร้อยละ 10

การอุดหนุนภายใน

การอุดหนุนภายในที่มีผลบิดเบือนการค้า ทุกประเทศต้องลดการอุดหนุนภายในลงในสัดส่วน และระยะเวลาที่กำหนด พันธกรณีลดการอุดหนุนไก่เนื้อภายในประเทศที่พัฒนาแล้วต้องลดการอุดหนุนลงร้อยละ 20 ภายในระยะเวลา 6 ปี ประเทศกำลังพัฒนาต้องลดการอุดหนุนลงร้อยละ 13 ภายในระยะเวลา 10 ปี

การอุดหนุนภายในที่มีจำนวนน้อยมาก สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีสัดส่วนของเงินอุดหนุนที่ให้แก่สินค้านั้นต่อมูลค่าผลผลิตไม่เกินร้อยละ 5 และประเทศกำลังพัฒนาสัดส่วนของเงินอุดหนุนร้อยละ 10 ตามข้อตกลงเกณฑ์ ยกเว้นให้สามารถอุดหนุนสินค้านั้นต่อไปได้

การอุดหนุนการส่งออก

พันธกรณีลดการอุดหนุนการส่งออกของประเทศผู้ส่งออก เป็นพันธกรณีที่ประเทศผู้ส่งออกคู่ค้าของไทยต้องปฏิบัติ ซึ่งไทยไม่มีการอุดหนุนการส่งออก ทำให้ไทยได้รับประโยชน์จากการแข่งขันเพิ่มขึ้น ข้อตกลงเกณฑ์ประเทศสมาชิกจะต้องลดการอุดหนุนการส่งออกเนื้อสัตว์ปีกลงตามพันธกรณี ในสัดส่วนและช่วงเวลาตามข้อตกลง ประเทศที่พัฒนาแล้ว ปริมาณลดลงร้อยละ 21 และลดจำนวนเงินอุดหนุนลงร้อยละ 36 ภายในเวลา 6 ปี ประเทศกำลังพัฒนาปริมาณลดลงร้อยละ 14 และลดจำนวนเงินอุดหนุนลงร้อยละ 24 ภายในเวลา 10 ปี

นโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย

สรุปความเป็นมาของความปลอดภัยด้านอาหาร

ความปลอดภัยด้านอาหารเป็นเรื่องที่ภาครัฐให้ความสำคัญ พร้อมทั้งพัฒนาและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เมื่อ พ.ศ. 2526 ภาครัฐโดยกรมส่งเสริมการเกษตรเริ่มผลักดันและส่งเสริมการผลิตผักปลอดสารเคมีซึ่งเป็นสินค้าเกษตรปลอดภัย และพยายามพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรปลอดสารเคมีอย่างต่อเนื่อง

กรมวิชาการเกษตรโดยกองเกษตรเคมีได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตามโครงการเร่งด่วนของภาครัฐ ซึ่งเป็นโครงการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2525 – 2533 โดยจัดทำโครงการตรวจสอบคุณภาพสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร ส่งเสริมการส่งออก ลดปัญหาการถูกกักกันหรือการถูกปฏิเสธสินค้าจากประเทศผู้ซื้อต่าง ๆ ต่อมา UNDP/FAO ได้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการว่าเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อประโยชน์ของคุณภาพอาหารต่อประชากรทั่วโลก จึงให้ความช่วยเหลือ 4 ปี (พ.ศ. 2530 - 2533) เพื่อจัดตั้งระบบตรวจสอบและออกใบรับรองคุณภาพอาหารและผลิตผลเกษตรเพื่อการส่งออกให้ได้มาตรฐานระหว่างประเทศ โดยจัดทำระบบใหม่ดูแลตั้งแต่วัตถุดิบ ขบวนการผลิต ตลอดจนการวิเคราะห์สินค้า โดยมอบหมายให้กลุ่มพัฒนาระบบตรวจสอบคุณภาพสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก (กตอ.) สำนักวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร (สวป.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

ต่อมาภาครัฐส่งเสริมให้ทำการเกษตรยั่งยืนหรือเกษตรทางเลือกอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำนโยบายเกษตรอินทรีย์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2541 - 2544) ซึ่งเกษตรอินทรีย์เป็นส่วนหนึ่งในการทำเกษตรยั่งยืน โดยจะส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือก เกษตรอินทรีย์ และผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2548) เร่งขยายผลการพัฒนาเกษตรยั่งยืนเพื่อสร้างสมดุลการใช้ทรัพยากร เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้การเกษตรแบบยั่งยืนอยู่รอดได้ในเชิงพาณิชย์ ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และ

สินค้าปลอดภัยจากสารพิษครบวงจร โดยสนับสนุนการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีระบบการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต รวมทั้งควบคุมคุณภาพ ตั้งแต่ระดับไร่นาถึงการบริโภค

และเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2546 รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) เห็นชอบให้ จัดทำแผนความปลอดภัยด้านอาหารและคณะรัฐมนตรีเห็นชอบกรอบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการ ตรวจสอบคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหาร รวมทั้งกำหนดให้ปี 2547 เป็นปีแห่งความปลอดภัยด้าน อาหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์เผยแพร่ภาพลักษณ์ความเป็นสากลด้านคุณภาพมาตรฐาน สุขอนามัย การตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรและอาหารที่ส่งออกและนำเข้า เสริมสร้างความ เข้มแข็งให้กับระบบการผลิต การค้า สร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความสะอาด ปลอดภัย มีคุณค่าทั้ง ภายในและต่างประเทศ รวมทั้งการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าอาหารที่สำคัญของ โลก ดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์อาหารปลอดภัย

นอกจากนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ความปลอดภัยด้าน อาหาร โดยมอบหมายให้กรมวิชาการเกษตร กรมประมง และกรมปศุสัตว์ รับผิดชอบและดูแล สินค้าที่เกี่ยวข้อง โดยจะเน้นการพัฒนาทั้งระบบการผลิต ตั้งแต่การนำเข้าปัจจัยการผลิต การผลิต ณ ระดับฟาร์ม การแปรรูป ณ ระดับโรงงาน และผลผลิต เพื่อให้สินค้ามีความปลอดภัยทั้งระบบการ ผลิต และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติได้รับผิดชอบในการประสานงาน การตลาดและการติดตามประเมินผล

ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยด้านอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาทควบคุม และดูแลสินค้าด้านการเกษตรทั้งหมดในการผลิตเพื่อการส่งออก มีหน้าที่ตรวจสอบรับรองระบบ การผลิต โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน กล่าวคือ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านการผลิตระดับฟาร์ม ด้านโรงงานแปรรูป และด้านผลผลิต

1) ด้านปัจจัยการผลิต

มีแนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย การจัดระบบการควบคุมการนำเข้าวัตถุดิบทราย ทางการเกษตรและการตรวจสอบอย่างเข้มงวด ณ ด่าน โดยเฉพาะสารเคมีที่ประกาศห้ามใช้ หรือ ต้องมีการควบคุมการใช้อย่างเข้มงวดของประเทศคู่ค้าหลัก เช่น คลอแรมฟินิโคล ไนโตรฟูแรนส์ เบตาโอโกนิสต์ เมตามิโดฟอส นอกจากนี้ส่งเสริมให้มีการขึ้นทะเบียนควบคุมแหล่งผลิตและแหล่ง

จำหน่าย พร้อมทั้งรณรงค์การใช้สารเคมีและปัจจัยการผลิตที่ถูกต้อง และได้มาตรฐานทุกระดับ ทั้งฟาร์ม ร้านค้า และประชาชน

2) ด้านการผลิตระดับฟาร์ม

แนวทางการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยด้านอาหาร ด้านการผลิตระดับฟาร์ม มุ่งหมายเพื่อพัฒนาและรับรองระบบมาตรฐาน โดยพยายามตรวจสอบรับรองมาตรฐานฟาร์ม พร้อมทั้งอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต ให้สินค้าเกษตรและอาหารมีมาตรฐานและความปลอดภัย

3) ด้านโรงงานแปรรูป

มีแนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย การขยายการตรวจรับรองโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหารส่งออกที่ใช้ระบบ GMP และ HACCP ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น ตลอดจนมีการฝึกอบรมและยกระดับโรงงานเข้าสู่ระบบมาตรฐาน รวมทั้งมีการจัดระบบให้โรงงานมีแผนควบคุมคุณภาพวัตถุดิบเข้าโรงงาน เช่น มีใบรับรองผลผลิตที่มีความเสี่ยงสูง หรือมีการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ เป็นต้น

4) ด้านผลผลิต

แนวทางการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยด้านอาหาร ด้านผลผลิต มุ่งเน้นการตรวจสอบและรับรองสินค้าที่บริโภคภายในประเทศ และสินค้าที่ส่งออกต่างประเทศ เช่น การตรวจสอบพืชผักค้ำในพืช การออกใบรับรองปลอดศัตรูพืช การตรวจวิเคราะห์คุณภาพเนื้อสัตว์ การตรวจวิเคราะห์คุณภาพและความปลอดภัยสินค้าสัตว์น้ำ และการตรวจวิเคราะห์โรคสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานทั้ง 4 ด้านดังกล่าวถือว่าเป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารให้ครบวงจร ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนเป็นการปรับปรุงคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารทั้งผลิตเพื่อการบริโภคและเพื่อการส่งออกซึ่งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรและอาหารไทยใน

ตลาดโลก นำไปสู่การรักษาและขยายตลาดส่งออกของไทยและทำรายได้เข้าสู่ประเทศและผู้เกี่ยวข้องในระบบ ตลอดจนเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนไทย

สรุปผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2548 ด้านผลผลิตในนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินงานเกี่ยวกับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทั้งในส่วนที่บริโภคภายในประเทศ และส่งออกต่างประเทศ โดยได้ดำเนินงาน อาทิเช่น การตรวจวิเคราะห์สารตกค้างในพืช เนื้อสัตว์ น้านมดิบ การตรวจวิเคราะห์โรคในสัตว์น้ำ และออกใบรับรองปลอดศัตรูพืช เป็นต้น

สำหรับการดำเนินงานโดยภาพรวมของกลุ่มสินค้าพืช ได้ตั้งเป้าหมายในการตรวจสอบวิเคราะห์สารพิษตกค้างในพืช 83,000 ฉบับ โดยผลการดำเนินงานสามารถตรวจสอบได้เพียง 19,744 ฉบับ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 76.21 ในส่วนของการออกใบรับรองปลอดศัตรูพืช (PC) ได้ตั้งเป้าหมายในการออกใบรับรอง 140,000 ฉบับ และสามารถดำเนินงานออกใบรับรอง PC ได้ 199,482 ฉบับ ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 42.49 (ตารางที่ 31)

การดำเนินงานในกลุ่มปศุสัตว์ ได้ตั้งเป้าหมายในการตรวจวิเคราะห์คุณภาพเนื้อสัตว์ 39,312 ตัวอย่าง โดยผลการดำเนินงานสามารถตรวจวิเคราะห์ได้ 45,943 ตัวอย่าง สูงกว่าเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 17.77 ในส่วนของการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้านมได้ตั้งเป้าหมายในการตรวจสอบ 97,330 ตัวอย่าง โดยผลการดำเนินงานสามารถตรวจวิเคราะห์ได้ 128,312 ตัวอย่าง ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 31.83 (ตารางที่ 31)

สำหรับการดำเนินงานในกลุ่มประมง ได้ตั้งเป้าหมายการตรวจวิเคราะห์คุณภาพและความปลอดภัยสินค้าสัตว์น้ำ 57,500 ตัวอย่าง โดยผลการดำเนินงานสามารถตรวจวิเคราะห์ได้ 70,736 ตัวอย่าง ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 23.02 การตรวจรับรองกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำพื้นเมืองตั้งเป้าหมายในการตรวจรับรอง 240 ตัวอย่าง โดยผลการดำเนินงานสามารถตรวจรับรองได้ตามเป้าหมายคือ 240 ตัวอย่าง เช่นเดียวกับการดำเนินงานในการพัฒนากระบวนการผลิตและการบรรจุภัณฑ์สัตว์น้ำที่มีการตั้งเป้าหมายไว้ 80 กลุ่ม โดยผลการดำเนินงานสามารถทำได้ตามเป้าหมายคือ 80 กลุ่ม ในส่วนของการตรวจวิเคราะห์โรคสัตว์น้ำเพื่อการส่งออกได้ตั้งเป้าหมายในการตรวจสอบไว้ 15,000 ตัวอย่าง โดยผลการดำเนินงานสามารถตรวจวิเคราะห์ได้ 54,317 ตัวอย่าง ซึ่ง

ตารางที่ 30 สรุปผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2548 ด้านผลผลิต

กลุ่มสินค้า	กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
พืช	1.ตรวจสอบวิเคราะห์สารพิษตกค้างในพืช	ฉบับ	83,000	19,744	-76.21
	2.ออกไปรับรองปลอดศัตรูพืช (PC)	ฉบับ	140,000	199,482	42.49
ปศุสัตว์	1.ตรวจวิเคราะห์คุณภาพเนื้อสัตว์	ตัวอย่าง	39,012	45,943	17.77
	2.ตรวจวิเคราะห์คุณภาพนํ้านมดิบ	ตัวอย่าง	97,330	128,312	31.83
ประมง	1.ตรวจวิเคราะห์คุณภาพและความปลอดภัยสินค้าสัตว์น้ำ	ตัวอย่าง	57,500	70,736	23.02
	2.ตรวจรับรองกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำพื้นเมือง	ตัวอย่าง	240	240	0.00
	3.พัฒนากระบวนการผลิตและการบรรจุภัณฑ์สัตว์น้ำ	กลุ่ม	80	80	0.00
	4.ตรวจวิเคราะห์โรคสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก	ตัวอย่าง	15,000	54,317	262.11
	5.ตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและสัตว์น้ำจากแหล่งธรรมชาติ	ตัวอย่าง	4,500	5,293	17.62

ที่มา: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2549)

สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ถึงร้อยละ 262.11 และในการดำเนินงานด้านการตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติได้ตั้งเป้าหมาย 4,500 ตัวอย่าง โดยผลการดำเนินงานสามารถตรวจสอบได้ 5,293 ตัวอย่าง ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 17.62 (ตารางที่ 31)

ปัญหาการดำเนินงานด้านผลิตในนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร

1. ปัญหาด้านการให้รับรองระบบ

- ขาดแคลนผู้ชำนาญในการรับรองของหน่วยงานราชการที่มีอำนาจในการรับรอง ทำให้การให้คำแนะนำในการปรับปรุงและการรับรองระบบล่าช้า
- การรับรองระบบโดยบริษัทต่างประเทศใช้ค่าใช้จ่ายสูง ทั้งนี้บริษัทในประเทศไทยต้องให้บริษัทต่างประเทศมาให้การรับรองเป็นประจำ หรือต้องรับรองโดยระบบของแต่ละประเทศคู่ค้า ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรับรองระบบสูง

2. ปัญหาด้านการตรวจสอบสินค้า

- เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบสารตกค้างมีจำนวนน้อยและราคาสูง ในกรณีที่ต้องตรวจสอบสินค้าจำนวนมากทำให้ผลการตรวจล่าช้า
- ขาดผู้ชำนาญการตรวจวิเคราะห์ของหน่วยงานที่มีอำนาจในการออกใบอนุญาต
- ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างผู้ประกอบการกับภาครัฐในด้านปริมาณสินค้าที่ต้องตรวจเพื่อส่งออก ทำให้การวางแผนการจัดทำงบประมาณซื้อสารเคมีหรืออุปกรณ์เพื่อใช้ในการตรวจวิเคราะห์ไม่เพียงพอ ส่งผลให้การวิเคราะห์สารตกค้างล่าช้า

สรุปปัญหาในอดีตที่เกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอาหารต่อการส่งออก

1. ข้าว และผลิตภัณฑ์ข้าว

ระหว่างปี 2542 – 2544 ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการกักกันสินค้าที่มีการส่งออกจากประเทศไทยในสินค้าประเภทข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว โดยแจ้งว่ามีการพบสารเคมีตกค้างพวกเมทิลโบรไมด์ และแคดเมียม มีปริมาณเกินมาตรฐานในข้าวสาร และข้าวเหนียว รวมถึงมีการพบสิ่งแปลกปลอมในข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว

นอกจากประเทศออสเตรเลียเคยแจ้งว่ามีการตรวจพบสารปนเปื้อนในข้าวหอมมะลิไทย ซึ่งปัจจุบันได้ข้อยุติและสามารถส่งออกข้าวได้ตามปกติแล้ว เนื่องจากในการตรวจสอบซ้ำปรากฏว่าไม่พบสารตกค้างตามที่กล่าวอ้าง โดยออสเตรเลียจะปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบวิเคราะห์และตรวจสอบซ้ำ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและภาพพจน์ของสินค้าประเทศไทยและคู่ค้ารายอื่น

ในขณะที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเคยแจ้งว่ามีการตรวจพบข้าว GMOs ที่นำเข้าจากไทย โดยไทยปฏิเสธข้อกล่าวหาดังกล่าว เนื่องจากไทยยังไม่มีใบอนุญาตให้ปลูกข้าวในลักษณะดังกล่าวเชิงพาณิชย์ และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ทุกสายพันธุ์ที่มีการเพาะปลูก โดยภายหลังพบว่ากรณีการปนเปื้อนมีสาเหตุมาจากการปลอมปนของข้าวหรือสารปนเปื้อนจากแหล่งอื่น ไม่ใช่สินค้าข้าวไทย การปลอมปนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากระบบการจัดการของผู้นำเข้าประเทศจีน ซึ่งฝ่ายจีนก็แสดงความห่วงใยและกำลังหามาตรการการดำเนินการเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวในอนาคต

ประเด็นความปลอดภัยด้านอาหารเริ่มมีความสำคัญในการนำมาใช้ต่อรองทางการค้ามากขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการค้าข้าวของไทยเป็นอย่างมาก โดยล่าสุดประเทศรัสเซียได้ตั้งกฎเกณฑ์มาตรการต่าง ๆ สำหรับการนำเข้าข้าวจากทุกประเทศ อาทิ สินค้าข้าวทุกล็อตที่นำเข้าจะต้องมีข้อมูลต่างๆ เช่น สารเคมีปราบศัตรูพืชที่ใช้ วันที่รมยาครั้งสุดท้าย เป็นต้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดอุปสรรคต่อผู้ส่งออก โดยเฉพาะรายใหญ่ อาทิ อินเดีย เวียดนาม รวมถึงไทย สำหรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของไทยนั้น ได้เร่งดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจ โดยการจัดส่งเอกสารไปยังกระทรวงเกษตรของประเทศไทย โดยระบุถึงรายละเอียดการตรวจสอบว่าสิ่งใดหรือเงื่อนไขใดมีความจำเป็นและไม่

จำเป็นในเรื่องของการรับรองคุณภาพสินค้า รวมถึงข้อควรปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือ ประเทศนำเข้าและประเทศผู้ส่งออก

2. กุ้งแช่แข็ง

ปัญหาการตรวจพบสารตกค้างในกุ้งแช่แข็งไทยของสหภาพยุโรปเกิดขึ้นในช่วงปี 2545 นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง และเป็นเหตุการณ์ที่เกิดแบบฉับพลัน ไม่มีการให้ได้เตรียมตัวไว้ก่อน กล่าวคือ หลังจากมีการตรวจพบสารตกค้างในกุ้งแช่แข็งไทย ทางสหภาพยุโรปก็ได้ออกมาตรการตรวจสอบสารตกค้างกับกุ้งที่นำเข้ามาจากประเทศไทยอย่างเข้มงวดร้อยละ 100 ทันที ก่อให้เกิดปัญหาให้กับการส่งออกกุ้งของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยทั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นผู้ผลิตและผู้ส่งออกกุ้งแช่แข็งเองทำการควบคุมได้ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากต้นเหตุของสารตกค้างในตัวกุ้งเกิดขึ้นจากขั้นตอนการเลี้ยงของเกษตรกร ในบางครั้งแม้ว่าผู้ผลิตกุ้งแช่แข็งเองจะมีการดูแลแต่ก็ไม่สามารถควบคุมได้ อย่างเช่น บางกรณีผู้ผลิตกุ้งแช่แข็งได้ให้คำแนะนำกับผู้เลี้ยงกุ้งว่าไม่ควรใส่ยา ลงไปในบ่อเลี้ยงก่อนการจับ 7 วัน เพื่อไม่ให้ยาปฏิชีวนะตกค้างอยู่ในตัวกุ้ง เพราะจะเป็นปัญหาต่อการส่งออก แต่เกษตรกรบางรายก็ไม่เชื่อฟัง โดยเกษตรกรอ้างว่าถ้าไม่ใส่ยาก่อนจับ 7 วัน กุ้งก็จะลอยตายขึ้นมา สร้างความสูญเสียเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องใส่สารเคมี หรืออย่างบางกรณีที่ผู้ผลิตเข้าไปรับซื้อกุ้งสดมาจากแพกุ้ง ต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถรับทราบถึงแหล่งที่มา ก็ทำให้ไม่สามารถควบคุมปัญหาดังกล่าวได้

สารตกค้างตามที่สหภาพยุโรปได้ตรวจพบในกุ้งที่นำเข้าจากประเทศไทย นำมาซึ่งประเด็นปัญหา คือ

ก) คลอแรมฟินิคอล (Chloramphenicol: CP) เป็นสารปฏิชีวนะที่สังเคราะห์ขึ้นจากสิ่งมีชีวิต มีลักษณะเป็นผงละเอียดสีขาว สารดังกล่าวองค์การอาหารและยาของสหรัฐอเมริกา (USFDA) และหน่วยงานประเมินการใช้ยาของยุโรป (EMA) ห้ามนำมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ที่ผลิตเพื่อเป็นอาหารของมนุษย์อย่างเด็ดขาด เนื่องจากถ้าหากนำไปใช้กับสัตว์และมนุษย์บริโภคเข้าไป สารคลอแรมฟินิคอลจะสะสมอยู่ในร่างกายทำให้ผู้บริโภคเป็นโรคมะเร็งในเม็ดเลือด โรคโลหิตจางประเภทที่กระดูกไม่สามารถสร้างเม็ดเลือดแดงได้อีกต่อไป และในกรณีหญิงมีครรภ์ทานคลอแรมฟินิคอลที่ปนเปื้อนมากับอาหารเข้าไป จะส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ หนูทดลองและทารกแรกเกิด ซึ่งอาจทำให้เด็กเสียชีวิตได้

ข) ไนโตรฟูแรนส์ (Nitrofurans: NF) เป็นยาที่สังเคราะห์ขึ้นมาจากสารเคมี มีลักษณะเป็นผงสีเหลืองเข้ม วัตถุประสงค์ของตัวยาใช้ในการรักษาโรคการติดเชื้อในทางเดินท่อปัสสาวะ โรคติดเชื้อในช่องคลอด ตลอดจนโรคติดต่อทางผิวหนัง สารปฏิชีวนะในกลุ่มไนโตรฟูแรนส์ นั้นเป็นสารก่อมะเร็งในคนและสัตว์ หากนำไปผสมในอาหารสัตว์ก็จะมีผลสะสมในตัวสัตว์ และเมื่อทานเนื้อสัตว์เข้าไปสารดังกล่าวก็จะสะสมอยู่ในตัวผู้บริโภคโดยอัตโนมัติ ซึ่งผู้บริโภคที่ทานเข้าไปมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นโรคมะเร็ง

ที่ผ่านมา ในช่วงปลายปี 2544 ทางสหภาพยุโรปได้ตรวจพบสารคลอแรมฟินิคอลในกุ้งที่นำเข้ามาจากประเทศจีน เวียดนาม และอินโดนีเซีย ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้สหภาพยุโรปเข้มงวดในการตรวจสอบสินค้านำเข้าจากเอเชียมากขึ้น และเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ทางประเทศเนเธอร์แลนด์ และเยอรมนีได้ตรวจพบสารไนโตรฟูแรนส์ กับสินค้าที่นำเข้าจากประเทศไทย เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นนำความเสียหายมายังประเทศไทย เพราะหลังจากตรวจพบสารตกค้างดังกล่าว โดยได้ออกมาตรการในการตรวจสอบกุ้งที่นำเข้าจากประเทศไทยอย่างเข้มงวดร้อยละ 100 จากมาตรการดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณการส่งออกกุ้งแช่แข็งไทยไปยังสหภาพยุโรปลดลง แม้ว่ารัฐบาลไทยในขณะนั้นนำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดซื้อเครื่องตรวจสอบสารตกค้าง โดยในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2545 ได้ตกลงกับทางสหภาพยุโรปไว้ว่าจะสามารถติดตั้งเครื่องตรวจสอบสารตกค้างให้เสร็จพร้อมใช้งานได้ภายในเดือนสิงหาคม และในขณะเดียวกันยังได้ออกมาตรการควบคุมการนำเข้าและการใช้สารเคมีที่เป็นปัญหาอย่างเข้มงวดควบคู่ไปด้วย

จากปัญหาการตรวจสินค้านำเข้าที่มาจากประเทศไทยอย่างละเอียดของสหภาพยุโรป ทำให้ผู้ส่งออกหลีกเลี่ยงการส่งออกกุ้งเข้าไปขายยังสหภาพยุโรป โดยหันไปส่งออกเน้นที่ตลาดสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นแทน ทั้งที่เป็นตลาดที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงอยู่แล้ว ซึ่งส่งผลให้ราคากุ้งส่งออกในขณะนั้นอ่อนตัวลง และแม้ว่าในเดือน กันยายน พ.ศ.2545 รัฐบาลไทยโดยกรมประมงได้จัดทำแผนปฏิบัติงานในการดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวส่งไปให้ทางสหภาพยุโรปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่สหภาพยุโรปก็ยังไม่ผ่อนปรนมาตรการตรวจสอบอย่างละเอียดของตน ซึ่งต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2546 สหภาพยุโรปก็ยังคงตรวจพบสารตกค้างไนโตรฟูแรนส์ ในสินค้านำเข้าจากประเทศไทย การตรวจพบสารตกค้างดังกล่าว ขณะนั้นได้สร้างความหวาดหวั่นให้กับผู้ส่งออกกุ้งแช่แข็ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะว่าก่อนหน้านี้เพียงสัปดาห์เดียวสหภาพ

พบได้แสดงท่าทีที่จะผ่อนปรนการตรวจสอบเข้มงวดร้อยละ 100 หลังจากที่ได้ดำเนินการดังกล่าวมากกว่า 11 เดือน

3. ไก่สดแช่แข็ง

ในปี 2541 ประเทศญี่ปุ่นได้ตรวจพบเชื้อแบคทีเรีย VRE (Vancomycin Resistant Enterococcus) จากเนื้อไก่ที่นำเข้าจากประเทศไทย ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้มีภูมิคุ้มกันอ่อนแอ และได้ตรวจพบอีกครั้งในปี 2542 และปี 2543 จึงทำให้ประเทศญี่ปุ่นต้องเข้มงวดต่อการนำเข้าผลิตภัณฑ์ไก่แปรรูปจากประเทศไทย หลังจากนั้นในปลายปี 2546 ต่อเนื่องถึงปัจจุบันได้เกิดการระบาดของโรคไข้หวัดนก แม้ว่ารัฐบาลจะสามารถควบคุมการระบาดได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมด ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อการผลิตและการส่งออกผลิตภัณฑ์สัตว์ปีกของไทย โดยเฉพาะปริมาณและมูลค่าการส่งออกของไทยในปี 2547 ลดลงเป็นอย่างมาก โดยผู้นำเข้าได้หันไปนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากประเทศที่ไม่มีปัญหาไข้หวัดนก เช่น บราซิล และออสเตรเลีย ฯลฯ แทน

วิกฤตการณ์ข้างต้นส่งผลให้ผู้ประกอบการไทยต้องปรับตัว โดยหันมาสนใจการเลี้ยงไก่ฟาร์มแบบปิด และเปลี่ยนจากการส่งออกในรูปแบบไก่สดแช่แข็งมาเป็นส่งออกในรูปแบบไก่แปรรูป ซึ่งมีการต้มสุกเพื่อฆ่าเชื้อโรคและแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ยากิโตริ ไก่หมักซอส อบ ทอด ไข่กรอกไก่ ฯลฯ

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารที่มีต่ออุปสงค์การส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้ทำการวิเคราะห์สินค้า 5 ชนิด ได้แก่ สินค้าข้าว แป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า ถั่วสดแช่แข็ง และไก่สดแช่แข็ง โดยทำการวิเคราะห์ด้วย 2 วิธี คือ 1) ประมาณค่าจากสมการแบบจำลองสมการถดถอยอย่างง่าย (Simple Linear Regression Model) โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Square) ผ่านค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนผลกระทบของนโยบายทั้งสองที่มีผลต่อปริมาณส่งออกสินค้าแต่ละชนิด และ 2) การวิเคราะห์ผลกระทบด้วยวิธีการเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยของปริมาณการส่งออกสินค้าแต่ละชนิดก่อนและหลังการดำเนินของนโยบายทั้งสองดังกล่าว

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในแบบจำลอง

สมการอุปสงค์ส่งออกข้าวของไทยไปยังตลาดโลก

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของสมการอุปสงค์ส่งออกข้าวของไทยไปยังตลาดโลก ได้ใช้ข้อมูลรายปีในการศึกษา โดยใช้สมการที่อยู่ในรูปของ Double Log Linear เนื่องจากการกะประมาณค่าในรูปแบบนี้สามารถอธิบายสมการได้ดีกว่าในสมการรูปแบบอื่น ๆ โดยสมการที่กะประมาณค่าได้เป็นดังนี้

$$\ln Q = 17.7938 - 0.2908 \ln P + 0.0314 T + 0.1644 DWTO + 0.0467 DFS \quad (5.1)$$

(10.0849)*** (-1.4577)^{ns} (2.9876)** (1.5032)^{ns} (0.5110)^{ns}

$$R^2 = 0.85 \qquad \overline{R}^2 = 0.78$$
$$D.W. = 2.15 \qquad F\text{-statistic}^{***} = 12.07$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 18 (ปี พ.ศ.2532 – 2549)

ตัวเลขในวงเล็บ คือค่า t- statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ของปริมาณการส่งออกข้าวของไทยไปยังตลาดโลก (ln Q) กับปัจจัยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว คือ ราคาส่งออกข้าวของไทย ณ F.O.B. (ln P) อิทธิพลของนโยบายทั้งหมด (T) ตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (DWTO) และตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (DFS) ปัจจัยอิสระทั้ง 4 ตัวนี้ หลังจากแก้ไขปัญหา Autocorrelation และปรับปรุงสมการแล้ว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการส่งออกข้าวของไทยไปยังตลาดโลกได้ร้อยละ 85 ส่วนอีกร้อยละ 15 เป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว โดยเครื่องหมายของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องตามสมมติฐาน ค่า Durbin – Watson มีค่าเท่ากับ 2.15 การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ปรากฏว่าตัวแปรอิทธิพลของนโยบายทั้งหมด (T) มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทิศทางเดียวกัน หมายความว่า เมื่อมีการดำเนินนโยบายที่เอื้อการส่งออกเพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกข้าวของไทยไปยังตลาดโลกเพิ่มขึ้น (t-statistic = 2.99) ในขณะที่ตัวแปรราคาส่งออกข้าวของไทย ณ F.O.B. (ln P) ตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก และตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (t-statistic = -1.46 1.50 และ 0.51 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตาม ตัวแปรหุ่น DWTO มีเครื่องหมายเป็นบวก หมายความว่า นโยบาย WTO มีผลทำให้ปริมาณการส่งออกข้าวของไทยเพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าหลังจากที่ไทยปฏิบัติตามข้อตกลง WTO แล้ว ทำให้ปริมาณความต้องการข้าวของไทยในตลาดโลกเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากข้าวไทยเป็นข้าวที่มีความเฉพาะในด้านคุณภาพ อาทิ ความหอมของข้าว ซึ่งต่างจากประเทศคู่แข่งที่ไม่มีในด้านนี้ ทำให้เมื่อมีการเปิดตลาดภายใต้ข้อตกลงของ WTO แล้วจึงยังคงสามารถแข่งขันในตลาดคู่แข่งได้ ประกอบกับข้าวไทยเป็นข้าวที่มีมาตรฐานด้านคุณภาพที่ประเทศคู่ค้ายอมรับ และไม่ค่อยพบปัญหาในการปนเปื้อน ทำให้ข้าวไทยถูกกีดกันในด้านคุณภาพน้อย ส่วนตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (DFS) ค่าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งหมายความว่าหลังจากมีนโยบายดังกล่าวแล้วมีผลทำให้ปริมาณการส่งออก

ข้าวรวมของไทยเพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าปริมาณความต้องการข้าวของไทยในตลาดโลกมีค่าเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารได้มีการควบคุมการผลิต ตั้งแต่การใช้ปัจจัยการผลิต การผลิตระดับฟาร์ม โดยมีการห้ามใช้สารเคมีบางชนิด ซึ่งเป็นการช่วยลดปัญหาการตกค้างจากสารเคมี ในสินค้าข้าวที่ทำการส่งออก ให้เป็นที่ยอมรับและมีความเชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้าข้าวไทยมากขึ้น

สมการอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยไปยังตลาดโลก

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของสมการอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยไปยังตลาดโลก ซึ่งใช้ข้อมูลรายปีในการศึกษา โดยใช้สมการที่อยู่ในรูปสมการเส้นตรง (Linear) เนื่องจากกะประมาณค่าในรูปแบบนี้สามารถอธิบายสมการได้ดีกว่าในสมการรูปแบบอื่น ๆ โดยสมการที่กะประมาณค่าได้เป็นดังนี้

$$Q = 96577.95 - 1.0100 P + 95.6208 T - 26226.03 DWTO + 632.88 DFS \quad (5.2)$$

(3.0520)** (-0.9343)^{ns} (0.0710)^{ns} (-3.9243)*** (0.1077)^{ns}

$$R^2 = 0.86 \quad \overline{R}^2 = 0.80$$

$$D.W. = 2.06 \quad F\text{-statistic}^{***} = 12.79$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ $n = 17$ (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

ตัวเลขในวงเล็บ คือค่า t- statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยไปยังตลาดโลก (Q) กับตัวแปรอิสระ 4 ตัว คือ ราคาส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทย ณ F.O.B. (P) อิทธิพลของนโยบายทั้งหมด (T) ตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (DWTO) และตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (DFS) ปัจจัยอิสระทั้ง 4 ตัวนี้ หลังจากแก้ไขปัญหา Autocorrelation และปรับปรุงสมการแล้ว

สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวได้ร้อยละ 86 ส่วนอีกร้อยละ 14 เป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว โดยเครื่องหมายของค่าตัวแปรทุกตัวมีเครื่องหมายเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องตามสมมติฐาน ยกเว้นตัวแปรหุ่น DWTO ซึ่งมีเครื่องหมายที่ไม่ตรงตามที่คาดการณ์ไว้ แต่สามารถอธิบายเหตุที่มดังกล่าวได้ซึ่งจะกล่าวในลำดับถัดไป สำหรับค่า Durbin – Watson มีค่าเท่ากับ 2.06 ความเชื่อถือได้ของตัวแปรอิสระพิจารณาได้จากค่าทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t - statistic) ปรากฏว่า ปัจจัย DWTO มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ในทิศทางตรงกันข้าม หมายความว่า เมื่อมีการดำเนินนโยบาย WTO แล้ว ทำให้ปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวไปยังตลาดโลกลดลง (t-statistic = -3.92) ส่วนตัวแปร P, T และ DFS ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ((t-statistic = -0.93 0.70 และ 2.68 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (DWTO) พบว่า เครื่องหมายสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรหุ่น DWTO มีเครื่องหมายลบ หมายความว่า นโยบายดังกล่าวมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยลดลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า หลังจากมีการใช้นโยบายตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลกแล้ว ความต้องการของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยในตลาดโลกลดลง ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่คาดการณ์ไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ตลาดมีความเสรีทางการค้ามากขึ้น ส่งผลให้การส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันทางการค้าที่มากขึ้น อีกทั้งต้นทุนการผลิตแป้งข้าวเหนียวของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่ง อาทิ เวียดนาม ซึ่งส่งผลให้ปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยลดลง นอกจากนี้ข้อตกลงทางการค้าภายใต้ WTO ต่าง ๆ อาทิ การกำหนดปริมาณโควตาการนำเข้ามาตรการด้านสุขอนามัย ถือเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกแป้งเหนียวของไทยอย่างยิ่ง ในส่วนของผลกระทบนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (DFS) เครื่องหมายสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรหุ่น DFS มีค่าเป็นบวก ซึ่งหมายความว่า นโยบายดังกล่าวมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยเพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า หลังจากมีการใช้นโยบายความปลอดภัยด้านอาหารแล้ว ความต้องการของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยในตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินนโยบายด้านอาหารนั้นมีการควบคุมการผลิตตั้งแต่การนำเข้าปัจจัยการผลิต การผลิตระดับฟาร์ม การแปรรูป ตลอดจนมีการควบคุมถึงขั้นตอนสุดท้ายในการส่งออก มีการตรวจสอบ รับรองคุณภาพต่าง ๆ ทำให้ช่วยลดปัญหาในด้านคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน ให้กลับมาเป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้ามากขึ้นได้

สมการอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยไปยังตลาดโลก

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของสมการอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยไปยังตลาดโลก ได้ใช้สมการที่อยู่ในรูปของ Double Log Linear เนื่องจากสามารถอธิบายสมการได้ดีกว่าสมการในรูปแบบอื่น ๆ โดยสมการที่กะประมาณค่าได้เป็นดังนี้

$$\ln Q = 13.7353 - 0.3940 \ln P + 0.0269 T - 0.3465 DWTO + 0.1158 DFS \quad (5.3)$$

$$(5.4337)^{***} \quad (-1.4364)^{ns} \quad (3.0734)^{**} \quad (-2.8439)^{**} \quad (1.5875)^{ns}$$

$$R^2 = 0.86 \quad \overline{R}^2 = 0.76$$

$$D.W. = 2.65 \quad F\text{-statistic}^{***} = 8.34$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ $n = 17$ (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

ตัวเลขในวงเล็บ คือค่า t- statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 90

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์สมการอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยไปยังตลาดโลก สามารถอธิบายได้ว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยไปยังตลาดโลก ($\ln Q$) สามารถอธิบายด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 4 คือ ราคาส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทย ณ F.O.B. ($\ln P$) อิทธิพลของนโยบายทั้งหมด (T) ตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก ($DWTO$) และตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (DFS) โดยปัจจัยอิสระทั้ง 4 ตัวนี้ หลังจากแก้ไขปัญหา Autocorrelation และปรับปรุงสมการแล้ว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงได้ร้อยละ 86 ส่วนอีกร้อยละ 14 เป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ นอกจากนี้ กล่าวมา โดยเครื่องหมายของค่าตัวแปรทุกตัวมีเครื่องหมายเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องตามสมมติฐาน ยกเว้นตัวแปรหุ่น $DWTO$ ซึ่งมีเครื่องหมายที่ไม่ตรงตามที่คาดการณ์ไว้ แต่สามารถอธิบายเหตุที่มาดังกล่าวได้ซึ่งจะกล่าวในลำดับถัดไป สำหรับค่า Durbin – Watson มีค่าเท่ากับ 2.65

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ปรากฏว่าตัวแปรอิทธิพลของนโยบายทั้งหมด มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทิศทางเดียวกัน หมายความว่า เมื่อมีการดำเนินนโยบายที่เอื้อการส่งออกเพิ่มขึ้นมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยไปยังตลาดโลกเพิ่มขึ้น ($t\text{-statistic} = 3.07$) ส่วนตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทิศทางตรงกันข้าม หมายความว่า เมื่อมีการดำเนินนโยบายภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลกแล้ว มีผลทำให้ปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยลดลง ($t\text{-statistic} = -2.84$) ส่วนตัวแปรราคาส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทย ณ F.O.B. (ln P) และตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (DFS) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t\text{-statistic} = -1.44$ และ 1.59 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตาม ตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก ผลการประมาณค่าทางสถิติที่ได้ไม่ตรงตามสมมติฐานที่คาดการณ์ไว้ ทั้งนี้สาเหตุเนื่องจากการปฏิบัติตามข้อตกลงของ WTO เป็นการเปิดเสรีทางการค้า ทำให้การส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันที่มากขึ้น อีกทั้งมีข้อตกลงต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคทางการค้า อาทิ มาตรการทางภาษีและมิใช่ภาษี เช่น มีการกำหนดปริมาณโควตาการนำเข้า มาตรการด้านสุขอนามัย ส่งผลทำให้การส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยหลังจากดำเนินนโยบาย WTO มีค่าลดลง ส่วนตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร มีเครื่องหมายน้ำสัมประสิทธิ์เป็นบวก ซึ่งหมายความว่า นโยบายดังกล่าวมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยเพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า หลังจากมีการใช้นโยบายความปลอดภัยด้านอาหารแล้ว ความต้องการของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยในตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้มีมาตรฐานและปลอดภัย โดยมีการควบคุมทั้งระบบการผลิตตั้งแต่การนำเข้าปัจจัยการผลิต การผลิตระดับฟาร์ม การแปรรูปในโรงงาน ตลอดจนมีการควบคุมถึงขั้นตอนสุดท้ายในการส่งออก โดยมีการตรวจสอบ รับรองคุณภาพต่าง ๆ ทำให้ช่วยลดปัญหาในด้านคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน ให้กลับมามีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้ามากขึ้นได้

สมการอุปสงค์ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของสมการอุปสงค์ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก โดยใช้สมการอยู่ในรูป Double Log Linear เนื่องจากกะประมาณค่าในรูปแบบนี้สามารถอธิบายสมการได้ดีกว่าในสมการรูปแบบอื่น ๆ โดยสมการที่กะประมาณค่าได้เป็นดังนี้

$$\ln Q = 15.4239 - 0.2732 \ln P - 0.0509 T - 0.0814 DWTO + 0.0516 DFS \quad (5.4)$$

(2.6220)** (-0.5856)^{ns} (-1.8532)* (-0.3154)^{ns} (0.2235)^{ns}

$$R^2 = 0.75 \quad \overline{R^2} = 0.63$$

$$D.W. = 2.08 \quad F\text{-statistic}^{***} = 6.05$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 17 (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

ตัวเลขในวงเล็บ คือค่า t - statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 90

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์สมการอุปสงค์ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก สามารถอธิบายได้ว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก (Q) สามารถอธิบายด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 4 คือ ราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย ณ F.O.B. (P) อิทธิพลของนโยบายทั้งหมด (T) ตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (DWTO) และตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (DFS) ปัจจัยอิสระทั้ง 4 ตัวนี้ หลังจากแก้ไขปัญหา Autocorrelation และปรับปรุงสมการแล้ว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งได้ร้อยละ 77 ส่วนอีกร้อยละ 23 เป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว โดยเครื่องหมายของค่าตัวแปร P และ DFS มีเครื่องหมายเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องตามสมมติฐาน ส่วนสำหรับตัวแปร T และ DWTO มีเครื่องหมายไม่ตรงตามที่คาดการณ์ไว้ แต่สามารถอธิบายเหตุที่มาดังกล่าวได้ ซึ่งจะกล่าวในลำดับถัดไป การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ปรากฏว่าตัวแปรอิทธิพลของนโยบายทั้งหมด มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ในทิศทางตรงกันข้าม หมายความว่า เมื่อมีการ

ดำเนินนโยบายที่ส่งเสริมการส่งออกหรือนโยบายที่เอื้อต่อการส่งออกเพิ่มขึ้นมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลกลดลง ($t\text{-statistic} = -1.85$) ทั้งนี้มีสาเหตุเนื่องจากการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยประสบปัญหาจากภายนอกและภายในประเทศ โดยในช่วงปี 2538 – 2540 ไทยประสบกับปัญหาการเกิดโรคระบาดในกุ้งทำให้ผลผลิตกุ้งในประเทศลดลงเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ในช่วงปี 2545 ประเทศผู้นำเข้ากุ้งสดแช่แข็งมีการตรวจพบสารตกค้างในโตรฟูแรนที่นำเข้าจากไทย ทำให้ประเทศคู่ค้ามีการออกมาตรการตรวจสอบสารตกค้างในกุ้งของไทยอย่างเข้มงวด 100 เปอร์เซ็นต์ ส่งผลให้การส่งออกของไทยเป็นไปได้ยากขึ้น และส่งผลต่อปริมาณการส่งออกที่ลดลง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าไทยจะได้มีการดำเนินนโยบายทางการค้าที่ส่งเสริมหรือเอื้อต่อการส่งออก แต่ด้วยเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นผลให้ปริมาณการส่งออกของไทยลดลง ในส่วนของตัวแปรราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย ตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก และตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t\text{-statistic} = -0.59$ -0.32 และ 0.22 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตามตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนผลกระทบของนโยบายตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (DWTO) นั้น มีเครื่องหมายเป็นลบ หมายความว่า นโยบายดังกล่าวมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งลดลง ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่คาดการณ์ไว้ ทั้งนี้สาเหตุเพราะตลาดมีความเสรีทางการค้ามากขึ้น ส่งผลให้การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งเผชิญกับการแข่งขันทางการค้ามากขึ้น อีกทั้งมาตรการต่าง ๆ ของ WTO ซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย อาทิ มาตรการทางด้านสุขอนามัย มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเต่าทะเล โดยเฉพาะมาตรการห้ามนำเข้ากุ้งจากประเทศที่ไม่ติดเครื่องหมายแยกเต่า (TEDs) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เลี้ยงกุ้งและผู้ส่งออกเป็นอย่างมาก และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (DFS) มีเครื่องหมายบวก ซึ่งหมายความว่า นโยบายดังกล่าวมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า หลังจากมีการใช้นโยบายความปลอดภัยด้านอาหารแล้ว ความต้องการของปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยในตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว มีการพัฒนาระบบการผลิตให้มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยมากขึ้น โดยมีการส่งเสริมเกษตรกรให้มีการเพาะเลี้ยงกุ้งในระบบมาตรฐานการจัดการเพาะเลี้ยงที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP และ Code of Conduct: CoC) โดยมีการควบคุมตั้งแต่ปัจจัยการผลิต การจัดการเลี้ยง การเลือกสถานที่เลี้ยง การขนส่ง ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพในการส่งออกให้ได้มาตรฐานตามที่ประเทศคู่ค้ากำหนดไว้

สมการอุปสงค์ส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของสมการอุปสงค์ส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก ใช้สมการเชิงเส้นในการวิเคราะห์ข้อมูลรายปีในการศึกษา แสดงผลได้ในรูป Double Log Linear โดยสมการที่กะประมาณค่าได้เป็นดังนี้

$$\ln Q = 41.8628 - 2.7641 \ln P + 0.3212 T - 0.2321 DWTO - 3.6493 DFS \quad (5.5)$$

$$(3.9598)^{***} \quad (-2.8679)^{**} \quad (15.2156)^{***} \quad (-0.9996)^{ns} \quad (-19.5292)^{***}$$

$$R^2 = 0.97 \quad \overline{R^2} = 0.94$$

$$D.W. = 1.51 \quad F\text{-statistic}^{***} = 39.69$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ $n = 17$ (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

ตัวเลขในวงเล็บ คือค่า t - statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์สมการอุปสงค์ส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก สามารถอธิบายได้ว่า ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ($\ln Q$) กำหนดให้ขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว คือ ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ณ F.O.B. ($\ln P$) อิทธิพลของนโยบายทั้งหมด (T) ตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (DWTO) และตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (DFS) ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวนี้ หลังจากแก้ไขปัญหา Autocorrelation และปรับปรุงสมการแล้ว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งได้ร้อยละ 97 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 3 อธิบายได้ด้วยตัวแปรอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมา ค่า Durbin – Watson มีค่าเท่ากับ 1.51 และเมื่อพิจารณาความเชื่อถือได้ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ซึ่งพิจารณาได้จากค่าทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t - statistic) ปรากฏว่า ตัวแปรอิทธิพลของนโยบายทั้งหมด มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ในทิศทางเดียวกัน หมายความว่า เมื่อมีการดำเนินนโยบายที่เอื้อต่อการส่งออกเพิ่มขึ้นมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลกเพิ่มขึ้น (t-statistic = 15.22) ส่วนตัวแปรหุ่น DFS มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ใน

ทิศทางตรงกันข้าม หมายความว่า เมื่อมีการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารแล้ว มีผลทำให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งลดลง ($t\text{-statistic} = -19.53$) ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่คาดการณ์ไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานของนโยบายดังกล่าวเกิดการระบาดของไข้หวัดนกในประเทศไทย ส่งผลให้ประเทศคู่ค้าต่าง ๆ ระวังการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยลดลง

ในส่วนของตัวแปรราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่คาดการณ์ไว้ โดยถ้าราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยสูงขึ้น จะมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลกลดลง ($t\text{-statistic} = -2.87$) ส่วนตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t\text{-statistic} = -0.99$)

อย่างไรก็ตาม ตัวแปรหุ่นที่ใช้สะท้อนนโยบายการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (DWTO) นั้น มีเครื่องหมายเป็นลบ หมายความว่านโยบาย WTO มีผลทำให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยลดลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าหลังจากที่ไทยปฏิบัติตามนโยบาย WTO แล้ว ความต้องการไก่สดแช่แข็งของไทยในตลาดโลกลดลง ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่คาดการณ์ไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลังจากมีข้อตกลง WTO ตลาดมีความเสรีทางการค้ามากขึ้น ส่งผลให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันทางการค้าที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้มาตรการต่าง ๆ ตามข้อตกลงของ WTO ถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่มีต่อการส่งออก อาทิ มาตรการทางภาษีและมิใช่ภาษี เช่น มีการกำหนดปริมาณโควตาการนำเข้า มาตรการด้านสุขอนามัย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยลดลงหลังจากปฏิบัติตามนโยบาย WTO

จากการศึกษาในแต่ละสินค้าจะเห็นได้ว่าผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกในสินค้าเป็ดไข่เหี่ยว เป็ดไข่เหี่ยวเข้า กุ้งสดแช่แข็ง และไก่สดแช่แข็งมีค่าลดลง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ตลาดมีการเปิดการค้าเสรีมากขึ้น อาจส่งผลให้การส่งออกของสินค้าทั้ง 4 ดังกล่าวต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ซึ่งสินค้าดังกล่าวของไทยยังไม่มีมีความโดดเด่นจากประเทศคู่แข่ง อีกทั้งยังมีราคา และต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าประเทศคู่แข่งมากนัก ทำให้ไทยไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ นอกจากนี้ไทยยังประสบกับปัญหามาตรการด้านสุขอนามัยซึ่งเป็นข้อตกลงหนึ่งใน WTO ซึ่งถือเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการส่งออก ทำให้ปริมาณการส่งออกหลังจากปฏิบัติตามข้อตกลง WTO มีค่าลดลง ในขณะที่

ที่สินค้าข้าวเป็นสินค้าที่หลังจากมีการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก แล้ว มีผลทำให้ปริมาณการส่งออกข้าวของไทยไปยังตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากข้าวไทยเป็นข้าวที่มีความเฉพาะในด้านคุณภาพ อาทิ ความหอมของข้าว ซึ่งต่างจากประเทศคู่แข่งที่ไม่มีในด้านนี้ ซึ่งข้าวส่วนใหญ่ที่ไทยส่งออกเป็นข้าวหอมมะลิ ทำให้เมื่อมีการเปิดตลาดภายใต้ข้อตกลงของ WTO แล้วจึงยังคงสามารถแข่งขันในตลาดคู่แข่งได้ ประกอบกับข้าวไทยเป็นข้าวที่มีมาตรฐานด้านคุณภาพที่ประเทศคู่ค้ายอมรับ และไม่ค่อยพบปัญหาในการปนเปื้อน ทำให้ข้าวไทยถูกกีดกันในด้านคุณภาพน้อย

ส่วนผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารพบว่า ในสินค้าข้าว แป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า และกึ่งสดแช่แข็ง มีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวเป็นการควบคุมทั้งกระบวนการผลิตให้มีความสะอาด และปลอดภัย โดยมีการควบคุมตั้งแต่การนำเข้าปัจจัยการผลิต การควบคุมการใช้วัตถุดิบ การผลิต ณ ระดับฟาร์ม การแปรรูป ณ ระดับโรงงาน ไปจนถึงการควบคุมคุณภาพขั้นสุดท้ายในการส่งออก โดยมีการตรวจสอบรับรองคุณภาพต่าง ๆ ซึ่งช่วยทำให้ลดปัญหาในด้านคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน ให้กลับมามีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้ามากขึ้นได้

ผลการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกสินค้าแต่ละชนิดของไทย โดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย

ผลการวิเคราะห์ในสินค้าข้าว

ผลการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกข้าวของไทยโดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก พบว่าก่อนดำเนินนโยบาย (ช่วงปี 2532 - 2537) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่าลดลงร้อยละ 3.63 ต่อปี ในขณะที่หลังดำเนินนโยบายดังกล่าว (ช่วงปี 2538 - 2549) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.02 ต่อปี (ตารางที่ 31) ซึ่งให้เห็นว่าหลังจากที่มีการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลกแล้วส่งผลให้ปริมาณการส่งออกข้าวของไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 31 อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกข้าวของไทยโดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร

นโยบาย	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกข้าวของไทยโดยเฉลี่ย	
	ก่อนดำเนินนโยบาย	หลังดำเนินนโยบาย
นโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก (WTO)	- 3.63	5.02
นโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร (FS)	2.29	3.35

ที่มา: จากการคำนวณ

หากพิจารณาผลการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกข้าวของไทยโดยเฉลี่ยก่อนการดำเนินความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (ช่วงปี 2532 - 2546) พบว่ามีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.29 ต่อปี ในขณะที่หลังการดำเนินนโยบายดังกล่าว (ช่วงปี 2547 - 2549) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.35 ต่อปี (ตารางที่ 31) ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลังจากที่ดำเนินนโยบายดังกล่าว อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่ามากกว่าก่อนดำเนินนโยบาย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหลังจากดำเนินนโยบายดังกล่าวแล้วส่งผลให้ปริมาณการส่งออกข้าวของไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์ในสินค้าแป้งข้าวเหนียว

ผลการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยโดยเฉลี่ยก่อนดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้องค์การการค้าโลก (ช่วงปี 2533 - 2537) มีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.68 ต่อปี ในขณะที่หลังการดำเนินนโยบายดังกล่าว (ช่วงปี 2538 - 2549) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.29 ต่อปี (ตารางที่ 32) ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลังการดำเนินนโยบาย อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีเฉลี่ยมีค่าน้อยกว่าก่อนดำเนินนโยบาย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหลังการดำเนินนโยบายดังกล่าวทำให้ปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียวมีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 32 อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกแป้งข้าวเหนียว
ของไทยโดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การ
การค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร

นโยบาย	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการ ส่งออกการส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยโดยเฉลี่ย	
	ก่อนดำเนินนโยบาย	หลังดำเนินนโยบาย
นโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การ การค้าโลก (WTO)	14.68	0.29
นโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร (FS)	3.16	7.13

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการวิเคราะห์ของอัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเหนียว
ของไทยโดยเฉลี่ยในช่วงก่อนและหลังการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร พบว่า
ในช่วงก่อนดำเนินนโยบาย (ช่วงปี 2533 – 2546) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้น
ร้อยละ 3.16 ต่อปี ในขณะที่หลังการดำเนินนโยบาย (ช่วงปี 2547 – 2549) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปี
โดยเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.13 ต่อปี ซึ่งมีค่าที่สูงกว่าช่วงก่อนการดำเนินนโยบาย ซึ่งชี้ให้เห็นว่า
หลังจากได้ดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารแล้วทำให้ปริมาณการส่งออกมีแนวโน้ม
เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 32)

ผลการวิเคราะห์ในสินค้าแป้งข้าวเจ้า

ผลการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทย
โดยเฉลี่ย ในช่วงก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก
พบว่าในช่วงก่อนดำเนินนโยบาย (ช่วงปี 2533 - 2537) อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้น
11.27 ในขณะที่อัตราเฉลี่ยดังกล่าวในช่วงหลังการดำเนินนโยบาย (ช่วงปี 2538 – 2549) มีค่าเพิ่มขึ้น
ร้อยละ 2.53 ต่อปี (ตารางที่ 33) จะเห็นได้ว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมีค่าน้อยกว่าก่อนดำเนิน
นโยบายดังกล่าว ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหลังจากมีการดำเนินนโยบายแล้วทำให้ปริมาณการส่งออกแป้งข้าว
เจ้ามีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 33 อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทย โดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร

นโยบาย	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยโดยเฉลี่ย	
	ก่อนดำเนินนโยบาย	หลังดำเนินนโยบาย
นโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก (WTO)	11.27	2.53
นโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร (FS)	4.31	6.46

ที่มา: จากการคำนวณ

ในส่วนผลการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยโดยเฉลี่ย ในช่วงก่อนและหลังการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร พบว่า ในช่วงก่อนดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร (ช่วงปี 2533 – 2546) อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.31 ต่อปี ในขณะที่ในช่วงหลังการดำเนินนโยบาย (ช่วงปี 2547 – 2549) มีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.46 ต่อปี (ตารางที่ 33) ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยสูงกว่าช่วงก่อนดำเนินนโยบาย ซึ่งให้เห็นว่าหลังจากมีการดำเนินนโยบายดังกล่าวแล้วทำให้ปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์ในสินค้ากุ้งสดแช่แข็ง

ผลการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย โดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก พบว่าก่อนดำเนินนโยบาย (ช่วงปี 2533 – 2537) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.21 ต่อปี ในขณะที่หลังดำเนินนโยบายดังกล่าว (ช่วงปี 2538 – 2549) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.90 ต่อปี (ตารางที่ 34) ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าก่อนดำเนินนโยบาย ซึ่งให้เห็นว่าหลังจากดำเนินนโยบายดังกล่าวแล้วทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งมีแนวโน้มที่ลดลง

ตารางที่ 34 อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย โดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร

นโยบาย	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยโดยเฉลี่ย	
	ก่อนดำเนินนโยบาย	หลังดำเนินนโยบาย
นโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก (WTO)	25.21	0.90
นโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร (FS)	1.52	14.98

ที่มา: จากการคำนวณ

ในส่วนของผลการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยโดยเฉลี่ยก่อนการดำเนินความปลอดภัยด้านอาหารของไทย (ช่วงปี 2533 - 2546) พบว่ามีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.52 ต่อปี ในขณะที่หลังการดำเนินนโยบายดังกล่าว (ช่วงปี 2547 - 2549) มีอัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.98 ต่อปี (ตารางที่ 34) ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลังจากที่ดำเนินนโยบายดังกล่าว อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่ามากกว่าก่อนดำเนินนโยบาย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหลังจากดำเนินนโยบายดังกล่าวแล้วส่งผลให้ปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์ในสินค้าไก่สดแช่แข็ง

ผลการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย โดยเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก พบว่าในช่วงก่อนดำเนินนโยบายการค้าเสรี (ช่วงปี 2533 - 2537) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.00 ต่อปี ในขณะที่หลังการดำเนินนโยบายดังกล่าว (ช่วงปี 2538 - 2549) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยมีค่าลดลงร้อยละ 1.92 ต่อปี (ตารางที่ 35) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหลังจากที่มีการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลกแล้วส่งผลให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยมีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 35 อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย
ก่อนและหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก และ
นโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร

นโยบาย	อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการ ส่งออกการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยโดยเฉลี่ย	
	ก่อนดำเนินนโยบาย	หลังดำเนินนโยบาย
นโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การ การค้าโลก (WTO)	3.00	- 1.92
นโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร (FS)	8.68	- 41.32

ที่มา: จากการคำนวณ

ในส่วนผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารที่มีต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยก่อนและหลังการดำเนินนโยบายดังกล่าว พบว่าในช่วงก่อนการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร (ช่วงปี 2533 – 2546) อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.68 ต่อปี ในขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีโดยเฉลี่ยในช่วงหลังการดำเนินนโยบายดังกล่าว (ช่วงปี 2547 - 2549) มีค่าลดลงร้อยละ 41.32 ต่อปี (ตารางที่ 35) แสดงให้เห็นว่าหลังจากที่ไทยดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารแล้วส่งผลให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งมีแนวโน้มลดลง

อย่างไรก็ตามในส่วนของการวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงปีต่อปีของปริมาณการส่งออกในสินค้าแต่ละชนิดก่อนและหลังการดำเนินนโยบายทั้งสองนั้น ให้ผลที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยวิธีการกะประมาณค่าทางเศรษฐมิติ คือ ในสินค้าข้าว หลังจากมีการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลกแล้ว ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกข้าวไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น ส่วนสินค้าแป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า กุ้งสดแช่แข็ง และไก่สดแช่แข็ง พบว่าหลังการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงการค้าโลกแล้วมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกสินค้าทั้ง 4 ดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ผลการศึกษาผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกในสินค้าข้าว แป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า และกุ้งสดแช่แข็ง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่สินค้าไก่สดแช่แข็งมีแนวโน้มลดลง

บทที่ 6

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

ปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศมีการแข่งขันกันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อมีการรวมกลุ่มทางการค้าจนเกิดเป็นองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ซึ่งมีข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้เกิดการค้าเสรีมากขึ้น ไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่มีการส่งออกสินค้าเกษตรเป็นหลัก จึงได้รับผลกระทบจากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว อย่างไรก็ตามไทยได้มีการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านคุณภาพให้สินค้าเกษตรไทยมีความสามารถในการส่งออกเพิ่มขึ้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาโครงสร้างการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย และพิจารณาผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงของ WTO ตลอดจนผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารที่มีต่อปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออกต่อไป

ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างการส่งออกในสินค้าข้าวของไทย ในช่วงระหว่างปี 2531 – 2549 ไทยมีการส่งออกข้าวไปยังตลาดโลกมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.36 ต่อปี และมีการกระจายสินค้าไปยังตลาดของกลุ่มประเทศทางทวีปเอเชียในสัดส่วนที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ทวีปแอฟริกา และอเมริกาเหนือ ตามลำดับ โดยการส่งออกข้าวไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงสามารถรักษาสัดส่วนของลำดับแรกไว้ได้อย่างต่อเนื่องเสมอมา โดยข้าวที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นข้าวคุณภาพดี อย่างไรก็ตามสัดส่วนการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศทางทวีปเอเชียกลับมีแนวโน้มที่ลดลง โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.04 ต่อปี โดยได้หันไปทำการค้ากับกลุ่มทวีปแอฟริกาที่ส่วนใหญ่เป็นข้าวคุณภาพต่ำ ซึ่งมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 11.48 ต่อปี โดยปัญหาที่พบในการส่งออกส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าเงินบาทมีความผันผวนทำให้ราคาส่งออกข้าวไทยสูงกว่าข้าวจากประเทศคู่แข่ง ปัญหาการกีดกันทางการค้าด้วยมาตรการภาษี และมาตรการที่มีใช่ว่าในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาการขาดแคลนเรือบรรทุกขนส่งข้าว

สำหรับการศึกษาในสินค้าแป้งข้าวเหนียว พบว่าในช่วงปี 2531 – 2549 ไทยมีการส่งออกแป้งข้าวเหนียวไปยังตลาดโลกมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5.95 ต่อปี โดยส่งออกไปยังตลาด

ของกลุ่มประเทศทางแถบทวีปเอเชียมากที่สุดถึงประมาณร้อยละ 89 – 94 ทั้งนี้ประเทศญี่ปุ่นสามารถรักษาสัดส่วนของลำดับแรกไว้อย่างต่อเนื่องถึงประมาณร้อยละ 40 – 64 อย่างไรก็ตามสัดส่วนการส่งออกแป้งข้าวเหนียวไปยังทวีปเอเชียกลับมีแนวโน้มลดลง โดยมีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 5.88 ต่อปี ทั้งนี้ได้มีการกระจายการค้าไปยังแถบทวีปอเมริกาใต้ แอฟริกา ออสเตรเลีย ยุโรป และอเมริกาเหนือ มากขึ้น โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 29.81 22.23 13.87 12.19 และ 9.10 ต่อปี ตามลำดับ โดยปัญหาที่พบในการส่งออกส่วนใหญ่มาจากการกีดกันทางการค้าจากประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ อาทิ การกำหนดมาตรฐานด้านสุขอนามัยที่สูง การกำหนดโควตาการนำเข้า เป็นต้น

สินค้าแป้งข้าวเจ้า พบว่า การส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยในช่วงปี 2531 – 2549 มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.06 ต่อปี ทั้งนี้มีการส่งไปยังประเทศแถบทวีปเอเชียมากที่สุดถึงประมาณร้อยละ 74 – 85 โดยมีประเทศฮ่องกงเป็นตลาดส่งออกอันดับหนึ่งของไทยมาโดยตลอดประมาณร้อยละ 22 – 34 อย่างไรก็ตามสัดส่วนการส่งออกไปยังทวีปเอเชียกลับมีแนวโน้มลดลง โดยมีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 4.92 ต่อปี ทั้งนี้ได้มีการเปิดตลาดใหม่ไปยังทวีปแอฟริกา อเมริกาใต้ ยุโรป ออสเตรเลีย และอเมริกาเหนือมากขึ้น โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 98.24 56.50 10.00 8.91 และ 7.76 ต่อปี ตามลำดับ ตามลำดับ

สำหรับการศึกษาสินค้ากุ้งสดแช่แข็ง พบว่า ในช่วงระหว่างปี 2531 – 2549 ไทยมีการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังตลาดโลกมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 6.39 ต่อปี ทั้งนี้โครงสร้างการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยเป็น โดยในช่วงปี 2531 – 2541 ไทยส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังทวีปเอเชียเป็นอันดับหนึ่ง โดยส่งไปยังประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด แต่ในช่วงหลังปี 2542 ไทยมีการส่งออกไปยังทวีปอเมริกาเหนือเป็นอันดับหนึ่งแทน โดยหันมาส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังประเทศญี่ปุ่นมีปัญหาในด้านการส่งออก อาทิ ปัญหาเรื่องคุณภาพ ความไม่สด และเรื่องเชื้อโรค เป็นต้น โดยอัตราการขยายตัวการส่งออกไปยังทวีปเอเชียเพียงร้อยละ 1.06 ต่อปี ในขณะที่อัตราการขยายตัวการส่งออกไปยังทวีปอเมริกาเหนือถึงร้อยละ 15.71 ต่อปี อย่างไรก็ตามตลาดในแถบทวีปออสเตรเลียเป็นตลาดหนึ่งที่ไทยขยายการส่งออก โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.55 ต่อปี

สำหรับการศึกษาสินค้าไก่สดแช่แข็ง พบว่าในช่วงปี 2531 – 2545 ไทยมีการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปยังตลาดโลกมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.28 ต่อปี และในช่วงปี 2546 – 2549

อัตราการขยายตัวการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยกลับลดลงร้อยละ 35.94 ต่อปี ทั้งนี้เนื่องมาจากเกิดปัญหาการระบาดของไข้หวัดนกในไทย ทำให้ประเทศคู่ค้าระงับการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทย และหันมานำเข้าในรูปไก่แปรรูปแทน โดยในช่วงปีระหว่าง 2531 – 2549 ไทยมีการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปยังทวีปเอเชียมากที่สุด ประมาณร้อยละ 68 – 92 โดยประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีสัดส่วนการส่งออกมากที่สุดประมาณร้อยละ 52 – 86 อย่างไรก็ตามสัดส่วนการส่งออกไปยังทวีปเอเชียกลับมีแนวโน้มลดลง โดยอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 1.46 ต่อปี ทั้งนี้ไทยได้หันไปเปิดตลาดในแถบทวีปยุโรปมากขึ้น อาทิ เยอรมนี สหราชอาณาจักร โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 19.36 ต่อปี

ในส่วนของผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก ที่มีต่อปริมาณการส่งออกในสินค้าที่ทำการศึกษานั้น พบว่า สินค้าข้าวเป็นสินค้าที่หลังจากดำเนินนโยบายภายใต้ข้อตกลงของ WTO แล้ว ทำให้ความต้องการของปริมาณการส่งออกเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ้มนี้อาจเป็นบวก ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลดังกล่าวมาจากการที่สินค้าข้าวเป็นสินค้าที่ไทยเป็นผู้ส่งออกเป็นอันดับหนึ่งมาโดยตลอด และถือเป็นสินค้าที่มีการกระจุกตัวในการส่งออกสูง กล่าวคือ ไทยมีสัดส่วนปริมาณการส่งออกประมาณร้อยละ 23 – 37 ของปริมาณการค้าข้าวโลก โดยมีประเทศคู่แข่งเพียงไม่กี่ราย นอกจากนี้ข้าวไทยเป็นข้าวที่มีความเฉพาะในด้านคุณภาพ ซึ่งต่างจากประเทศคู่แข่ง อีกทั้งข้าวไทยเป็นข้าวที่มีมาตรฐานด้านคุณภาพที่ประเทศคู่ค้ายอมรับ และไม่ค่อยพบปัญหาในการปนเปื้อน ทำให้เมื่อมีการเปิดตลาดภายใต้ข้อตกลงของ WTO แล้วจึงยังคงสามารถแข่งขันในตลาดคู่แข่ง และยังคงรักษาตลาดส่งออกที่สำคัญไว้ได้

อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาในสินค้าแป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า กุ้งสดแช่แข็ง และไก่สดแช่แข็ง พบว่า หลังจากดำเนินนโยบายภายใต้ข้อตกลงของ WTO แล้ว ทำให้ความต้องการของปริมาณการส่งออกของสินค้านี้ลดลง ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ผลดังกล่าวอาจมาจากการที่ตลาดมีการค้าเสรีมากขึ้น อาจส่งผลให้การส่งออกของสินค้าทั้ง 4 ดังกล่าวต้องเผชิญกับการแข่งขันที่มากขึ้น ซึ่งสินค้านี้ของไทยยังไม่มีมีความโดดเด่นจากประเทศคู่แข่ง อีกทั้งยังมีราคา และต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าประเทศคู่แข่ง ทำให้ประเทศคู่แข่งสามารถแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดของไทยได้ นอกจากนี้ไทยยังประสบกับปัญหามาตรการด้านสุขอนามัยซึ่งเป็นข้อตกลงหนึ่งใน WTO ซึ่งถือเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการส่งออก ทำให้ปริมาณการส่งออกหลังจากปฏิบัติตามข้อตกลง WTO มีค่าลดลง

สำหรับการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร พบว่า หลังจากการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารแล้วมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกในสินค้าข้าว แป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวเจ้า และกุ้งสดแช่แข็ง มีค่าเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่นมีค่าเป็นบวก ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลดังกล่าวมาจากการที่นโยบายมีการควบคุมการผลิต ตั้งแต่การนำเข้าปัจจัยการผลิต ระดับการผลิต ระดับแปรรูป ตลอดจนมีการควบคุมถึงขั้นตอนสุดท้ายในการส่งออก มีการตรวจสอบ รับรองคุณภาพต่าง ๆ ทำให้ช่วยลดปัญหาในด้านคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน ให้กลับมามีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้ามากขึ้นได้

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร พบว่า สินค้าไก่สดแช่แข็งมีปริมาณการส่งออกที่ลดลงหลังจากดำเนินนโยบายดังกล่าว ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าการดำเนินนโยบายดังกล่าวมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งลดลง ทั้งนี้เนื่องมาจากในช่วงการดำเนินนโยบายดังกล่าวได้เกิดการระบาดของโรคไข้หวัดนกขึ้นในไทย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งลดลง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาในเรื่องนี้เมื่อนำข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษามาประมวล และวิเคราะห์ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากการศึกษาผลกระทบของการดำเนินนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลกแล้ว สินค้าเกษตรที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่มีการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศอย่างสูง ทำให้ปริมาณการส่งออกลดลง ดังนั้นรัฐบาลจึงควรสร้างภาพลักษณ์ของสินค้าไทยในด้านคุณภาพให้ได้มาตรฐานตรงตามระดับที่ประเทศคู่ค้ากำหนดไว้ พร้อมทั้งสร้างความเชื่อถือในระบบการตรวจสอบในด้านการส่งออกให้เป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ภาครัฐควรสร้างความแตกต่างในด้านตัวสินค้าให้มีความแตกต่างจากประเทศคู่แข่ง เพื่อเป็นการสร้างจุดเด่นให้กับสินค้าไทย

2. จากผลการศึกษาการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทย สินค้าเกษตรส่วนใหญ่ที่ทำการศึกษา มีผลต่อปริมาณการส่งออกที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ควรจะส่งเสริมให้มีการดำเนินนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การดำเนินนโยบายดังกล่าวยังพบปัญหาในด้านการตรวจสอบรับรองการส่งออกที่ช้า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบรับรองของรัฐมีจำนวนน้อย

ทำให้เกิดความล่าช้าในการส่งออก ดังนั้นเพื่อเป็นการลดภาระการตรวจสอบของภาครัฐในการตรวจสอบ ภาครัฐควรหาทางเสริมสร้างความสามารถในการบริหารจัดการในด้านคุณภาพสินค้าและการตรวจสอบรับรองให้แก่ภาคเอกชน โดยเฉพาะสมาคมผู้ค้าและ/หรือผู้ส่งออกในการควบคุมดูแลอุตสาหกรรมที่มีความพร้อมสูง เพื่อแบ่งเบาภาระในการตรวจสอบจากภาครัฐ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงผลกระทบจากการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลกที่มีต่อการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญไปยังตลาดโลก โดยมิได้พิจารณาถึงประเทศคู่แข่งในการส่งออก กล่าวคือหากประเทศคู่แข่งมีการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลกแล้ว ก่อให้เกิดผลกระทบในประเทศนั้นอย่างไร และส่งผลอย่างไรในการส่งออกของไทย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของส่วนแบ่งในตลาดโลกอย่างไร ดังนั้นผู้ที่สนใจในการศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณาถึงผลกระทบของประเทศคู่แข่ง ซึ่งจะทำให้ผลของการศึกษามีผลที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากขึ้น

2. ในส่วนการศึกษาผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารของไทยในครั้งนี้ ได้ศึกษาผลกระทบเฉพาะด้านการส่งออก โดยมิได้พิจารณาทั้งระบบของห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่การนำเข้าปัจจัยการผลิต การผลิตระดับฟาร์ม การแปรรูป/โรงงาน สถานที่ประกอบการ ตลอดจนผลผลิตสุดท้าย ดังนั้นผู้ที่สนใจในการศึกษาครั้งต่อไปควรพิจารณาผลกระทบทั้งระบบห่วงโซ่อุปทานเพื่อให้ทราบผลกระทบทั้งระบบในอุตสาหกรรมนั้น ๆ จากการดำเนินของนโยบายดังกล่าว

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. 2550.

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) (online).

www.mfa.go.th/web/1242.php, 21 กันยายน 2550.

จิตติสุตา สายมาลา. 2547. ผลกระทบจากการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อปริมาณนำเข้าข้าว 100% จากประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จริญญา สายหยุด. 2540. การวิเคราะห์อุปสงค์เพื่อการส่งออกสำหรับผลิตภัณฑ์ข้าวของไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยวัฒน์ คนจริง. 2540. เอกสารคำสอนวิชาเศรษฐศาสตร์นโยบายสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทัชชชัย ฤกษ์สุด. 2544. แกตต์และองค์การการค้าโลก (WTO). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด.

ทำเนียม ถนอมสังข์. 2546. การวิเคราะห์ผลกระทบของข้อตกลงแกตต์รอบอุรุกวัยที่มีต่อการส่งออกไก่เนื้อของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2550. สถิติข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (online).

www.bot.or.th/BOThomepage/databank/EconData/EconFinance/tab84.asp,

4 สิงหาคม 2550

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2550. สถิติข้อมูลส่งออกนำเข้าสินค้าและบริการของไทย (online).

www.bot.or.th/BOThomepage/databank/EconData/EconFinance/tab42.asp,

4 สิงหาคม 2550

นราทิพย์ ชุตินวงศ์. 2540. **หลักเศรษฐศาสตร์ I: จุลศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิติพงษ์ ศิวพรเสถียร. 2547. **ผลกระทบของมาตรการกีดกันการนำเข้ากุ้งแช่แข็งไทยที่มีสารตกค้าง**

ของสหภาพยุโรป. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พัชรินทร์ ประทานพรทิพย์. 2544. **การวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกและการนำเข้าของไทยกับ**

สหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ.2538 – 2542. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2550.

โครงการประเมินผลกระทบศาสตร์ความปลอดภัยด้านอาหาร.

มนเทียร สติมานนท์. 2549. **ข้าวภายใต้องค์การการค้าโลก**. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์.

ศุภรัตน์ ปิ่นจินดา. 2547. **การวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าของ WTO ที่มีต่อ**

อุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา

เศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2548. **โครงการประเมินยุทธศาสตร์**

ความปลอดภัยด้านอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สมพร อิศวิลานนท์. 2539. **ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมส่งออกอาหารทะเล**

กระป๋องและแปรรูปและเนวโน้ม. สถาบันเพื่อการวิจัยพัฒนาประเทศไทย. (อัคราณา)

สถาบันอาหาร. 2547. ข้อมูลเพื่อการวางแผนด้านยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมอาหารไทย.

กรุงเทพฯ : สถาบันอาหาร.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2547.

โครงการวิเคราะห์ปัญหาสภาพความเสี่ยงในห่วงโซ่อาหารด้านธัญพืช. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. 2547. โครงการวิเคราะห์ปัญหาสภาพความเสี่ยงในห่วงโซ่อาหารด้านผลิตภัณฑ์จาก

สัตว์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. 2547. โครงการวิเคราะห์ปัญหาสภาพความเสี่ยงในห่วงโซ่อาหารด้านผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2549. การประเมินผลแผนงานความปลอดภัยด้านอาหารปี 2548.

สำนักวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร กรมวิชาการเกษตร.

2549. การตรวจสอบคุณภาพสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก.

อรรถน์ นิมเปีย. 2545. การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดและอุปสงค์ส่งออกข้าว 100% ของไทย ภายใต้

ข้อผูกพันทางการค้าขององค์การการค้าโลก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา

เศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อภิสิทธิ์ อีสริยานุกูล. 2539. หลักวิธีการวิเคราะห์ตลาดและราคา. กรุงเทพฯ .

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อบริษัทส่งออกข้าวของไทย 20 อันดับแรก

ตารางผนวกที่ 1 รายชื่อบริษัทส่งออกข้าวของไทย 20 อันดับแรก ในปี 2549

ลำดับ	บริษัทส่งออกข้าว
1.	เพรซิเดนท้อะกรีเทรคดิง บจก.
2.	เอเชีย โกลเด้นไรส์ บจก.
3.	นครหลวงค้าข้าว บจก.
4.	แคปปิตัลซีเรียลส์
5.	ข้าวไชยพร บจก.
6.	ไรซ์แลนด์อินเตอร์เนชั่นแนล
7.	ซี.พี.อินเตอร์เทรด บจก.
8.	ไทยฟ้า(2511) บจก.
9.	กมลกิจ บจก.
10.	เจียเม้ง บจก.
11.	อุทัยโปรดิวส์ บจก.
12.	ไทยมาพรธเทรคดิง บจก.
13.	ไชยพรอินเตอร์เนชั่นแนล
14.	พงษ์ตาก บจก.
15.	บางซื่อโรงสีไฟเจียเม้ง บจก.
16.	เอเชียน เพนนินซูล่า คอร์ปอเรชั่น
17.	ฮั่วชวนค้าข้าว บจก.
18.	ยูนิเวอร์เซลไรซ์
19.	สยามเกรนส์ บจก.
20.	อเมริกาไรส์ บจก.

ที่มา: สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสำนักงานมาตรฐานสินค้านำเข้าส่งออก

ภาคผนวก ข
การประมวลผลทางคอมพิวเตอร์

การประมวลผลทางคอมพิวเตอร์

ผลการประมาณค่าอุปสงค์ส่งออกข้าวรวมของไทยไปยังตลาดโลก

Dependent Variable: LNQNEW

Method: Least Squares

Date: 03/13/08 Time: 12:40

Sample(adjusted): 2533 2549

Included observations: 17 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 13 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	17.79378	1.764400	10.08489	0.0000
LNP	-0.290799	0.199491	-1.457700	0.1729
T	0.031444	0.010525	2.987568	0.0124
DWTO	0.164380	0.109354	1.503196	0.1609
DFS	0.046670	0.091333	0.510985	0.6195
AR(1)	-0.202664	0.192425	-1.053211	0.3148
R-squared	0.845864	Mean dependent var		15.56501
Adjusted R-squared	0.775803	S.D. dependent var		0.206828
S.E. of regression	0.097932	Akaike info criterion		-1.538521
Sum squared resid	0.105498	Schwarz criterion		-1.244446
Log likelihood	19.07743	F-statistic		12.07314
Durbin-Watson stat	2.151905	Prob(F-statistic)		0.000365
Inverted AR Roots	-0.20			

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการประมาณค่าอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยไปยังตลาดโลก

Dependent Variable: QNEW

Method: Least Squares

Date: 03/04/08 Time: 14:48

Sample(adjusted): 2534 2549

Included observations: 16 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 18 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	96577.95	31644.45	3.051971	0.0122
P	-1.009967	1.080933	-0.934348	0.3721
T	95.62076	1346.120	0.071034	0.9448
DWTO	-26226.03	6682.998	-3.924291	0.0028
DFS	632.8828	5876.612	0.107695	0.9164
AR(1)	0.686787	0.220010	3.121618	0.0108
R-squared	0.864782	Mean dependent var		54844.76
Adjusted R-squared	0.797172	S.D. dependent var		10603.29
S.E. of regression	4775.337	Akaike info criterion		20.06031
Sum squared resid	2.28E+08	Schwarz criterion		20.35003
Log likelihood	-154.4825	F-statistic		12.79088
Durbin-Watson stat	2.059974	Prob(F-statistic)		0.000443
Inverted AR Roots	.69			

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการประมาณค่าอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยไปยังตลาดโลก

Dependent Variable: LNQNEW

Method: Least Squares

Date: 03/04/08 Time: 14:32

Sample(adjusted): 2535 2549

Included observations: 15 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 21 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	13.73528	2.527779	5.433736	0.0006
LNP	-0.394015	0.274304	-1.436419	0.1888
T	0.026941	0.008766	3.073379	0.0153
DWTO	-0.346519	0.121845	-2.843941	0.0217
DFS	0.115840	0.072969	1.587533	0.1511
AR(1)	-0.237541	0.276626	-0.858707	0.4155
AR(2)	-0.660293	0.251275	-2.627770	0.0303
R-squared	0.862098	Mean dependent var		9.949036
Adjusted R-squared	0.758672	S.D. dependent var		0.178923
S.E. of regression	0.087896	Akaike info criterion		-1.720595
Sum squared resid	0.061806	Schwarz criterion		-1.390171
Log likelihood	19.90446	F-statistic		8.335381
Durbin-Watson stat	2.647498	Prob(F-statistic)		0.004297
Inverted AR Roots	-.12 -.80i	-.12+.80i		

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการประมาณค่าอุปสงค์ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก

Dependent Variable: LNQNEW

Method: Least Squares

Date: 03/16/08 Time: 23:35

Sample(adjusted): 2534 2549

Included observations: 16 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 169 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	15.42387	5.882492	2.621995	0.0255
LNP	-0.273231	0.466590	-0.585591	0.5711
T	-0.050852	0.027441	-1.853172	0.0936
DWTO	-0.081407	0.258091	-0.315421	0.7589
DFS	0.051583	0.230804	0.223494	0.8277
AR(1)	0.465595	0.289014	1.610979	0.1383
R-squared	0.751579	Mean dependent var		11.39714
Adjusted R-squared	0.627369	S.D. dependent var		0.280272
S.E. of regression	0.171088	Akaike info criterion		-0.413285
Sum squared resid	0.292710	Schwarz criterion		-0.123564
Log likelihood	9.306278	F-statistic		6.050857
Durbin-Watson stat	2.077469	Prob(F-statistic)		0.007843
Inverted AR Roots	.47			

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการประมาณค่าอุปสงค์ส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก

Dependent Variable: LNQNEW

Method: Least Squares

Date: 03/04/08 Time: 15:24

Sample(adjusted): 2535 2549

Included observations: 15 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 15 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	41.86280	10.57204	3.959767	0.0042
LNP	-2.764093	0.963800	-2.867913	0.0209
T	0.321158	0.021107	15.21559	0.0000
DWTO	-0.232069	0.232171	-0.999564	0.3468
DFS	-3.649342	0.186866	-19.52919	0.0000
AR(1)	-0.361278	0.319096	-1.132193	0.2903
AR(2)	-0.818491	0.304522	-2.687788	0.0276
R-squared	0.967500	Mean dependent var		13.30980
Adjusted R-squared	0.943125	S.D. dependent var		1.114733
S.E. of regression	0.265848	Akaike info criterion		0.492937
Sum squared resid	0.565399	Schwarz criterion		0.823361
Log likelihood	3.302970	F-statistic		39.69213
Durbin-Watson stat	1.511775	Prob(F-statistic)		0.000016
Inverted AR Roots	-.18+.89i	-.18 -.89i		

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาคผนวก ค

สมการที่ได้ทำการกะประมาณแต่มีได้นำมาใช้อธิบายผลในการศึกษา

สมการที่ได้ทำการประมาณแต่ไม่ได้นำมาใช้อธิบายผลในการศึกษา

สมการอุปสงค์ส่งออกข้าวของไทยไปยังตลาดโลก

$$\ln Q = 18.4970 - 0.3655 \ln P + 0.0004 T + 0.2081 DWTO + 0.0896 DFS \quad (1)$$

(11.2791)*** (-1.9729)* (0.0386)^{ns} (1.9787)* (1.0769)^{ns}

$$R^2 = 0.47 \quad \overline{R^2} = 0.17$$

$$D.W. = 2.51 \quad F\text{-statistic}^{ns} = 0.26$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 17 (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

$$Q = 6118394 - 218.6175 P + 87030.83 T + 1265926 DWTO + 1214647 DFS \quad (2)$$

(4.7229)*** (-1.2275)^{ns} (0.8875)^{ns} (1.3242)^{ns} (1.4427)^{ns}

$$R^2 = 0.61 \quad \overline{R^2} = 0.49$$

$$D.W. = 1.73 \quad F\text{-statistic}^{**} = 5.12$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 18 (ปี พ.ศ.2532 – 2549)

$$\ln Q = 15.5546 - 3.13E-05 P + 0.0153 T + 0.2167 DWTO + 0.1588 DFS \quad (3)$$

(71.7484)*** (-1.0510)^{ns} (0.9327)^{ns} (1.3546)^{ns} (1.1273)^{ns}

$$R^2 = 0.62 \quad \overline{R^2} = 0.50$$

$$D.W. = 1.78 \quad F\text{-statistic}^{***} = 5.22$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 18 (ปี พ.ศ.2532 – 2549)

ตัวเลขในวงเล็บ คือค่า t- statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 90

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมการอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเหนียวของไทยไปยังตลาดโลก

$$Q = 264958.3 - 19173.27 \ln P + 2187.25 T - 30033.28 DWTO + 645.7306 DFS \quad (4)$$

(0.8541)^{ns} (-0.6197)^{ns} (1.3386)^{ns} (-3.1524)** (0.0827)^{ns}

$$R^2 = 0.70 \quad \overline{R^2} = 0.56$$

$$D.W. = 1.95 \quad F\text{-statistic}^{**} = 4.76$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 17 (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

$$\ln Q = 11.3033 - 2.36E-05 P + 0.0153 T - 0.1850 DWTO - 0.0483 DFS \quad (5)$$

(48.8086)*** (-0.9575)^{ns} (0.5828)^{ns} (-1.2968)^{ns} (-0.3175)^{ns}

$$R^2 = 0.55 \quad \overline{R^2} = 0.40$$

$$D.W. = 0.86 \quad F\text{-statistic}^{**} = 3.64$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 17 (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

$$\ln Q = 14.1890 - 0.3040 \ln P + 0.0030 T - 0.3889 DWTO + 0.0116 DFS \quad (6)$$

(3.3078)*** (-0.7026)^{ns} (0.1339)^{ns} (-2.9553)* (0.1055)^{ns}

$$R^2 = 0.83 \quad \overline{R^2} = 0.74$$

$$D.W. = 2.12 \quad F\text{-statistic}^{**} = 9.84$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 17 (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

ตัวเลขในวงเล็บ คือค่า t- statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 90

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมการอุปสงค์ส่งออกแป้งข้าวเจ้าของไทยไปยังตลาดโลก

$$Q = 27855.96 - 0.3101 P + 543.0106 T - 9435.324 DWTO + 1935.871 DFS \quad (7)$$

(6.7585)*** (-0.7450)^{ns} (2.4678)** (-3.6592)*** (1.1050)^{ns}

$$R^2 = 0.84 \quad \overline{R^2} = 0.75$$

$$D.W. = 2.78 \quad F\text{-statistic}^{***} = 9.61$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 17 (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

$$Q = 77423.68 - 5698.683 \ln P + 551.0768 T - 8907.624 DWTO + 2096.897 DFS \quad (8)$$

(1.2624)^{ns} (-0.8556)^{ns} (2.4671)** (-3.0393)* (1.1594)^{ns}

$$R^2 = 0.85 \quad \overline{R^2} = 0.73$$

$$D.W. = 2.66 \quad F\text{-statistic}^{***} = 7.44$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 17 (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

$$\ln Q = 10.3112 - 2.21E-05 P + 0.0261 T - 0.3818 DWTO + 0.1141 DFS \quad (9)$$

(56.6920)*** (-1.2019)^{ns} (2.8130)** (-3.2857)** (1.4723)^{ns}

$$R^2 = 0.85 \quad \overline{R^2} = 0.74$$

$$D.W. = 2.69 \quad F\text{-statistic}^{***} = 7.82$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ n = 17 (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

ตัวเลขในวงเล็บ คือค่า t- statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 90

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมการอุปสงค์ส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก

$$Q = 526927.6 - 29718.67 \ln P - 4251.44 T - 17730.33 DWTO + 1564.882 DFS \quad (10)$$

$$(1.0143)^{ns} \quad (-0.7285)^{ns} \quad (-1.5423)^{ns} \quad (-0.7243)^{ns} \quad (0.0786)^{ns}$$

$$R^2 = 0.78 \quad \overline{R^2} = 0.66$$

$$D.W. = 2.02 \quad F\text{-statistic}^{***} = 6.92$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ $n = 17$ (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

$$\ln Q = 11.8048 - 2.68E-07 P - 0.0466 T + 0.0960 DWTO + 0.0877 DFS \quad (11)$$

$$(27.0394)^{***} \quad (-0.1522)^{ns} \quad (-1.6278)^{ns} \quad (0.3617)^{ns} \quad (0.2752)^{ns}$$

$$R^2 = 0.44 \quad \overline{R^2} = 0.27$$

$$D.W. = 0.98 \quad F\text{-statistic}^{ns} = 2.45$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ $n = 17$ (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

$$\ln Q = 13.3151 - 0.1271 \ln P - 0.0460 T + 0.1075 DWTO + 0.1075 DFS \quad (12)$$

$$(1.8409)^* \quad (-0.2176)^{ns} \quad (-1.6056)^{ns} \quad (0.3942)^{ns} \quad (0.2067)^{ns}$$

$$R^2 = 0.45 \quad \overline{R^2} = 0.27$$

$$D.W. = 0.97 \quad F\text{-statistic}^{ns} = 2.46$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ $n = 17$ (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

ตัวเลขในวงเล็บ คือค่า t- statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 90

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมการอุปสงค์ส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดโลก

$$Q = 231137.8 - 17.6593 P + 362865.8 T - 1052901 DWTO - 3393357 DFS \quad (13)$$

$$(0.2495)^{ns} \quad (-1.1511)^{ns} \quad (6.6981)^{***} \quad (-2.2638)^{**} \quad (-7.4817)^{***}$$

$$R^2 = 0.87 \quad \overline{R^2} = 0.83$$

$$D.W. = 1.08 \quad F\text{-statistic}^{***} = 20.35$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ $n = 17$ (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

$$\ln Q = 13.6717 - 3.67E-05 P + 0.3152 T - 0.2435 DWTO - 3.5908 DFS \quad (14)$$

$$(23.6561)^{***} \quad (-3.6728)^{***} \quad (11.6536)^{***} \quad (-1.0971)^{ns} \quad (-16.0510)^{***}$$

$$R^2 = 0.96 \quad \overline{R^2} = 0.94$$

$$D.W. = 2.03 \quad F\text{-statistic}^{***} = 46.48$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ $n = 17$ (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

$$Q = 15977927 - 1528996 \ln P + 365956.7 T - 1012186 DWTO - 3405164 DFS \quad (15)$$

$$(1.2435)^{ns} \quad (-1.3055)^{ns} \quad (6.8190)^{***} \quad (-2.1832)^{**} \quad (-7.6827)^{***}$$

$$R^2 = 0.88 \quad \overline{R^2} = 0.83$$

$$D.W. = 1.11 \quad F\text{-statistic}^{***} = 21.02$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ $n = 17$ (ปี พ.ศ.2533 – 2549)

ตัวเลขในวงเล็บ คือค่า t- statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 90

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ